Kun. K. Steponavičius

Romos Katalikų TIKYBA

Skaitmenino
Katalikų
Biblioteka
katbib.lt

550 metų Katalikybės Lietuvoje gyvavimo jubiliejui paminėti.

AUTORIUS

Kun. K. Steponavičius

Romos Katalikų TIKYBA

NIHIL OBSTAT
Can. Ramanauskas
Censor ex officio

Nr. 861

IMPRIMATUR.
Telšiai, 20. II. 1937.
† Justinas Ep.

Vyskupijos sp. Telšiuose

ĮŽANGA

Šv. Aloyzas mėgdavo sakyti: „Aukštesniems dalykams esu gimęs“, tai yra: ne šiai žemei.

O mes kam esame gimę?

Mes esame gimę:

1. **Dievui ir**
2. **savo amžinajai laimei.**

Šioje žemėje visi turime daug dirbti, vargti, kentėti, nė vienas žmogus nėra visiškai patenkintas, laimingas. Mes būsime labai laimingi tik nuėję pas Viešpatį Dievą *į dangų*. Ir tai laimei nebus galo.

„Nerami mūsų širdis, Viešpatie, kol atsilsės tavyje“ (Šv. Augustinas).

Ką turime daryti, kad pasiektume amžinąją laimę danguje?

Kad pasiektume amžinąją laimę danguje, turime:

1. **išpažinti katalikų tikybą.**
2. **klausyti Dievo ir Bažnyčios įsakymų, ir**
3. **turėti savyje Dievo malonę.**

„Aš kelias, tiesa ir gyvenimas“, sako Kristus (Jo. 14, 6).

Pirmoji dalis

APAŠTALŲ TIKYBOS IŠPAŽINIMAS

1. Tikiu į Dievą Tėvą, visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją;
2. Ir į Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį;
3. Kursai prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos;
4. kentėjo prie Pontijaus Piloto: buvo prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas;
5. nužengė į pragarus, trečią dieną kėlėsi iš numirusių;
6. įžengė į dangų, sėdi dešinėje Dievo Tėvo Visagalio;
7. iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti.
8. Tikių į Šventąją Dvasią;
9. šventąją visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą;
10. nuodėmių atleidimą;
11. kūno iš numirusių atsikėlimą
12. ir amžinąjį gyvenimą. Amen.

Ką mes tikime, tą išpažįstame šioje maldoje; dėlto ji ir vadinasi *tikybos išpaži-*

nimas. Vadinasi *apaštalų* tikybos išpažinimas, nes yra sudėtas apaštalų laikais.

Tos tikėjimo tiesos yra taip brangios, kad, jas išpažindami, teikiame Dievui garbę.

TIKIU

1. Dieviškasis apreiškimas

Žmogus daug žino. Bet yra dalykų, kurių *žmogus nežino*. Taip, pav., niekas nėra matęs ir nežino, koks yra dangus, kas jame gyvena, kas eina į dangų ir t. t. (2 Tim. 3, 15). Apie tuos, mums nežinomus dalykus, *papasakojo* Viešpats Dievas.

Per ką Dievas mums kalbėjo?

Dievas mums kalbėjo

1. **per patrijarkus** (Adomą, Noę, Abraomą, Izaoką, Jokūbą).

2. **per pranašus** (Mozę, Dovidą, Eliją, Izaiją, Jeremiją, Danielių ir k.)

3. **per savo Sūnų Jėzų Kristų**.

Dievo kalbas vadiname Dievo *apreiškimu*.

Dėlko reikia tikėti Dievo apreiškimu?

Dievo apreiškimu reikia tikėti, nes Dievas nė pats negali klysti, nė kitų suklaidinti.

„Dievas ne kaip žmogus, kad meluotų, ir ne kaip žmogaus sūnus, kad mainytųsi. Taigi, ką jis pasakė, argi nepadarys? Ką kalbėjo, argi neišpildys?“ (Skaitl. 23, 19).

Kokią naudą duoda mums tikėjimas?

Tikėjimas mums duoda:

1. amžinąją laimę danguje, ir

2. daug gero šioje žemėje.

Prie 1. „Kas tikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas" (Mk. 16, 16).

Prie 2. Už tikėjimą jau šioje žemėje Dievas žmonėms *atsilygina* Jėzus Kristus, dėlto, kad tikėjo, prikelia šimtininko tarną iš numirusių (Mt. 8, 13), pagydo motinos dukterį (Mt 15, 25 ir 28).

Ir *dabar* tikėjimas žmogui

1. išriša visus jį varginančius klausimus (iš kur atsirado žmogus, kam jis gyvena, kur eina numiręs ir t. t.),
2. suteikia sąžinei ramybę,
3. padaro žmones gerus ir dorus,
4. globoja mažus vaikus,
5. varge ir nelaimėse suteikia kantrybės ir suramina.

Laiminga tauta, kurios Viešpats yra jos Dievas" (Ps. 143, 15).

2. Apreiškimo šaltiniai

Kur surašytas Dievo apreiškimas?

Visas Dievo apreiškimas surašytas šventajame Rašte ir padavime.

Daug Dievo apreiškimų šv. Dvasios veikimu yra surašyta į knygas; jos vadinasi *šventuoju Raštu*. — Bet ne visi apreiškimai buvo surašyti šv. Rašte; jie pasiliko žmonių pasakojimuose ir veiksmuose, tai yra *padavime*. Tik vėliau juos surašė mokyti

žmonės, vadinami Bažnyčios Tėvais: šv. Ambroziejus, Jeronimas, Augustinas, Grigalius ir k.

Šventasis Raštas ir padavimas vadinasi *apreiškimo šaltiniai*.

Vieno šv. Rašto neužtenka, kad sužinotumėm visas tikėjimo tiesas, nes jame, kaip liudija apaštalas šv. Jonas (20, 30), ne visas Dievo apreiškimas surašytas. — Šv. Rašte nėra užrašyta net tokių svarbių dalykų — kiek sakramentų Kristus įsteigė, kaip juos teikti žmonėms ir t. t.

Kaip dalinamas šv. Raštas?

Šventasis Raštas dalinamas į Senojo ir Naujojo Įstatymo knygas.

Tos knygos, kurios yra parašytos *prieš Kristų*, yra vadinamos Senuoju Įstatymu; o knygos parašytos *po Kristaus* yra vadinamos Naujuoju Įstatymu.

Senasis Įstatymas turi *45 knygas:* a) 21 istorinė knyga, būtent: 5 Mozės (Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaitlių, Atkartoto Įstatymo), 1 Jozuės, 1 Teisėjų, 1 Rūtos, 4 Karalių, 2 Kronikų, 1 Esdro, 1 Neemijo, 1 Tobijo, 1 Juditos, 1 Esteros, ir 2 Makabiejų; b) 7 pamokslų knygos: 1 Jobo, 1 Psalmių, 1 Patarlių, 1 Ekleziasto, 1 Giesmių Giesmės, 1 Išminties, 1 Ekleziastiko (Siracho); c) 17 pranašų knygų: Izaijo, Jeremijo, Baruko, Ezekielio, Danielio, Ozėjo, Joėlio, Amoso, Abdijo, Jonos, Mikėjo, Naumo, Abakuko, Sofonijo, Agėjo, Zakarijo ir Malakijo.

Naujasis Įstatymas turi *27 knygas:* a) 5 istorines knygas: Mato, Morkaus, Luko, Jono Evangelijos

ir Apaštalų Darbų knyga; b) 21 pamokslų knyga, būtent: 14 Povilo laiškų: 1 Romiečiams, 2 Korintiečiams, 1 Galatiečiams, 1 Efeziečiams, 1 Pilypiečiams, 1 Kolosiečiams, 2 Tesalonikiečiams, 2 Timotiejui, 1 Titui, 1 Filomenui, 1 Žydams; 7 kitų apaštalų laiškai: 1 Jokūbo, 2 Petro, 3 Jono, 1 Judo Tado; c) 1 pranašų knyga: šv. Jono Apreiškimas.

Senasis Įstatymas parašytas daugiausiai senąją žydų (hebrajų) kalba, o Naujasis Įstatymas — graikų kalba.

Amžių bėgyje šv. Raštas *nebuvo sugadintas* nei iškraipytas, nes ligi Kristaus jį rūpestingai saugojo žydai (jie žinojo net iš kiek raidžių sudėtos šv. knygos); po Kristaus jį saugoja katalikų Bažnyčia. Už tas šventas knygas daug kas ir savo galvas yra paguldę, pav., šv. Feliksas, vyskupas, ir k.

Bažnyčia *leidžia* kiekvienam katalikui skaityti šv. Raštą, net *pageidauja*, kad uoliai skaitytų. Tačiau tas šv. Raštas, kurį katalikas skaito, turi būti Bažnyčios aprobuotas (patvirtintas).

„Broliai, tvirtai stovėkite ir laikykite padavimus, kurių išmokote ar tai žodžiu, ar mūsų laišku“, ragina šv. Povilas (2 Tes. 2, 15).

1. TIKIU Į DIEVĄ TĖVĄ, VISAGALĮ, DANGAUS IR ŽEMĖS SUTVĖRĖJĄ

Dievas ir Jo savybės

Ką mes vadiname Dievu?

Dievu mes vadiname dangaus ir žemės Sutvėrėją.

Iš kur žinome, kad Dievas yra?

Kad Dievas yra, sužinome:
1. **iš matomojo pasaulio buvimo,**
2. **iš sąžinės balso ir**
3. **ypačiai iš Jo paties apreiškimo.**

Prie 1. Nė vienas namas *savaime neatsiranda,* yra kas jį pastato. Tad dar labiau negalėjo savaime atsirasti didysis pasaulis ir jo stebėtinai gražus įrengimas. Turėjo būti kas jį padarė — Dievas Sutvėrėjas. Gražiai sako Makabiejų motina savo vaikui: „Prašau tave, mano vaike, pažvelk į dangų ir į žemę ir į visa, kas juose yra, ir suprask, kad Dievas juos ir žmonių giminę yra padaręs iš nieko" (2 Mak. 7, 28).

Prie 2. Mūsų viduje yra balsas, kuris mums liepia daryti gera ir saugotis pikta. Kada mes darome gera, jis mus giria; kada darome pikta, jis mus peikia. Tą balsą vadiname *sąžine.* Mes patys sau sąžinės nedavėme; mes negalime jos iš mūsų vidaus pašalinti. Kas ją mums davė? Dievas ją davė visiems žmonėms.

Prie 3. Kad Dievas yra, geriausiai mums rodo Jo *apreiškimas.* Dievas daug sykių kalbėjo žmonėms: Adomui, Noei, Abraomui ir k., o paskiausiai Jis kalbėjo per savo Sūnų Jėzų Kristų.

„Tik beprotis tarė savo širdyje: nėra Dievo" (Ps. 13, 1).

Ar Dievas visados buvo ir ar visados bus?

Dievas visados buvo ir visados bus, nes Jis yra amžinas.

Dievas *neturi* nei *pradžios*, nei pabaigos; pasaulis ir visi jo daiktai turi pradžią ir pabaigą.

Kame yra Dievas?

Dievas yra danguje, žemėje ir kiekvienoje vietoje.

Dievas yra visur; dėlto Jis vadinasi *visuresantis*.

Šv Povilas mus moko: Dievas „yra netoli nuo kiekvieno mūsų. Nes jame mes gyvename, judame ir esame“ (Apd. 17, 27).

Dėlko mes Dievo nematome?

Mes Dievo nematome, nes „Dievas yra dvasia“ (Jo. 4, 24).

Kadangi Dievas neturi kūno, dėlto mes jo negalime matyti; jis yra *nematomas*. — Kai kur Šv. Raštas mini Dievo akis, ausis, rankas, taip pat ir paveiksluose Dievas piešiamas su kūno sąnariais, bet tas yra daroma tik *vaizdumo* dėliai.

Ar Dievas mus mato?

Dievas ne tik mus mato, bet girdi mūsų kalbas ir žino net slapčiausias mūsų mintis.

Dėlto Dievas yra vadinamas *visažinančiu*. Jis žino, kas buvo praeityje ir kas bus

ateityje. Per savo pranašus jis pasakė daug dalykų, kurie įvyks už kelių šimtų metų (pranašystės).

„Joks sutvėrimas nėra neregimas Jo akyvaizdoje; visa yra plika ir atidengta akims to, kuriam turime duoti apyskaitą“, sako šv. Povilas apaštalas (Žyd. 4, 13).

Dėlko Dievą vadiname visagaliu?

Dievą vadiname visagaliu dėlto, kad Jis ką tik nori gali padaryti.

Dievo visagalybė matosi pasaulio *sutvėrime* ir *stebukluose*. — Dievas ir mus gali padaryti galingais. Dievas padarė, kad šv. Petro šešėlis gydė įvairias ligas.

„Visa galiu tame, kurs mane stiprina“ (Pil. 4, 13).

Trys Dievo Asmens

Kiek yra dievų?

Dievas yra tik vienas.

„Neturėk kitų dievų, tiktai mane vieną“!

Kiek yra Dievuje asmenų?

Dievuje yra trys asmens: Tėvas, Sūnus ir šventoji Dvasia.

Kiekvienas Dievo asmuo yra tikras Dievas. Bet jie nesudaro trijų Dievų, o tik vieną.

„Mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir šventosios Dvasios“ (Mt. 28, 19). — Jėzaus krikšto metu pasirodė visi trys

Dievo asmens: Tėvas iš dangaus kalbėjo, Sūnus buvo krikštijamas, o šventoji Dvasia nusileido ant jo karvelio pavidale (Luk. 3, 22)

Kaip mes vadiname vieną Dievą trijuose asmenyse?

Vieną Dievą trijuose asmenyse mes vadiname Švenčiausiąja Trejybe.

Mokslas apie Švenčiausiąją Trejybę yra mums nesuprantamas (*paslaptis*). Mūsų protas ne viską supranta kas yra pasaulyje, tad dar labiau negali suprasti Dievo. Dėlto ir pranašas sako: „Tu (Dieve) didis išmanymu, neapimamas mintimi" (Jer. 32, 19).

Ką gero mums yra padarė atskiri Dievo asmens?

Dievas Tėvas mus sutvėrė, Dievas Sūnus mus atpirko, Dievas šventoji Dvasia mus pašventino.

Dėlto Dievas Tėvas yra vadinamas Sutvėrėju, Dievas Sūnus — Atpirkėju, Dievas šventoji Dvasia — Pašventintoja.

Mes pagarbiname Švenčiausiąją Trejybę, darydami kryžiaus ženklą, kalbėdami litaniją: „Kyrie eleison (Viešpatie pasigailėk), Christe eleison (Kristau pasigailėk), Kyrie eleison, — Tėve iš dangaus Dieve; Sūnau, pasaulio Atpirkėjau Dieve; Šventoji Dvasia Dieve... Bažnyčia pagerbia šią didžiąją paslaptį, švęsdama Švenčiausios Trejybės šventę, kuri esti pirmame sekmadienyje po Sekminių.

Garbė Dievui Tėvui ir Sūnui ir šventajai Dvasiai. Kaip buvo pradžioje ir dabar, ir visados, ir per amžius. Amen.

Dievas ir tvariniai

A. Pasaulis

Suolą padirbo dailidė iš medžio, krosnį pamūrijo mūrininkas iš plytų...

Kas padarė visą pasaulį?

Visą pasaulį V. Dievas padarė iš nieko.

Pasaulis apima dangų, žemę ir visus daiktus juose esančius.

Iš nieko ką padaryti arba *sutverti* gali tik Dievas.

„Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę", yra pirmieji šv. Rašto žodžiai.

Kam Dievas sutvėrė pasaulį?

Dievas sutvėrė pasaulį savo garbei ir mūsų naudai.

Pasaulis mums rodo *Dievo garbę* — koks Jis galingas, išmintingas, geras. — Visa, kas yra sutverta, tarnauja *žmogui* ir teikia jam laimę šiame gyvenime ir būsimame, jei tik žmogus protingai naudojas sutvertais daiktais.

Ką Dievas *nuolat* veikia?

Dievas laiko ir valdo pasaulį.

Dievas *laiko* pasaulį tol, kol jam patiks. Kada jis panorės, bus pasaulio galas.

Dievas *valdo* pasaulį. Jis rūpinas visais sutvėrimais. Niekas pasauly neatsitinka be Dievo valios. „Visų akys tavyje, Viešpatie,

turi viltį, tu jiems duodi maisto tinkamu laiku“ (Išm. 8,9).

Tas nuolatinis Dievo rūpestis pasauliu yra vadinamas *Dievo Apveizda*.

Jame — saulė šviesą gauna,
Dangus savo mėlynumą.
Miškas lapų rūbą jauną
Dirvos varpų ir našumo.

Žmonės, kuriems tenka daug kentėti, dažnai *abejoja* Dievo Apveizda.

Kodėl Dievas leidžia žmonėms kentėjimus?

Dievas leidžia kentėjimus, kad per juos žmonės atsilygintų Dievui už savo nuodėmes ir gautų dangų.

Kol žmonės gyveno rojuje ir neturėjo nuodėmės, tol *nebuvo* ir kentėjimų. Kentėjimai, ašaros, nelaimės atėjo į pasaulį tik tuomet, kuomet žmonės nusidėjo.

Kentėjimais išperkame privalomos bausmės už nuodėmes likučius ir numirę einame stačiai į dangų. Todėl apaštalas rašo: „Ką Viešpats myli, baudžia; plaka gi jis kiekvieną sūnų, kurį priima“ (Žyd. 12,6).

Dažnai tenka kentėti *dėl žmonių nedorybių:* apkalbų, vagysčių, karų, plėšimų...

Dėlko Dievas leidžia žmonėms daryti nedorybes?

Dievas leidžia žmonėms daryti nedorybes, nes jis moka ir tas nedorybes padaryti žmonėms naudingas.

Prisiminkim tik *Juozapo istoriją*. Broliai jį pardavė, o jis vėliau pasakė savo broliams: „Jūs

turėjote piktus apie mane užmanymus, bet Dievas tai apvertė į gerą, kad mane išaukštintų, ir kad išgelbėtų (nuo bado) daugelį tautų" (Prad. 50,20).

„Mes taip pat žinome, kad Dievą mylintiesiems visi dalykai išeina į gerą" (Rom. 8,28).

B. Angelai

Be šio pasaulio Dievas dar sutvėrė daug *angelų*.

Angelai turi protą ir laisvą valią, bet neturi kūno. Jie yra Dievo sutvertos *dvasios*.

Pradžioje visi angelai buvo geri, laimingi ir šventi.

Kokia ypatinga dovana jie buvo apdovanoti?

Jie buvo apdovanoti pašvenčiamąja Dievo malone.

Dievas ne tuojau jiems davė amžinąją laimę, Jis norėjo juos pirma bandymu ištirti.

— Daug angelų pasiliko Dievui *ištikimi* ir pasiekė amžinąją laimę; o kita dalis *nusidėjo* Dievui ir buvo įmesta į pragarą.

Pasmerktieji į pragarą angelai pasidarė labai nelaimingi ir nedori: jie nekenčia Dievo ir pavydi žmonėms laimės. Dėlto jie vadinami piktosiomis dvasiomis, velniais, šėtonais.

Gerieji angelai pasiliko geri ir laimingi. Jie myli Dievą ir žmones.

Kaip gerieji angelai parodo mums savo meilę?

Gerieji angelai sergsti mūsų kūną ir sielą, meldžiasi už mus ir ragina mus būti gerais.

Kiekvienam žmogui Dievas davė po vieną angelą. Jis yra vadinamas *angelu sargu.*

„Dievas savo angelams yra įsakęs apie tave, kad sergėtų tave visuose tavo keliuose“ (Psal. 91,11).

Pav. angelas padėjo Lotui, Tobijui, Petrui.

Ką mes turime daryti, norėdami patikti angelui sargui?

Mes turime melstis į savo angelą sargą, klausyti jo įspėjimų ir visuomet atsiminti, kad jis mus mato.

Angelas sargas kalba stačiai į mūsų *sažinę;* klausydami sąžinės balso, klausysime savo angelo sargo.

Angele sarge, Dievo man skirtas
Saugok nuo priešo gudrių žabangų,
Stiprink kovose, kad dvasia tvirtas,
Kliūtis nuveikęs, laimėčiau dangų.

Ką mums daro piktoji dvasia?

Piktoji dvasia gundo mus į piktą ir nori nuvesti į pragarą.

Ji sugundė nusidėti pirmuosius žmones. Ji net Jėzaus Kristaus nesigėdijo gundyti. Ji ir mus gundo. Dėlto apaštalas šv. Petras sako: „Budėkite, nes jūsų priešininkas velnias aplink eina, kaip kriokiąs

liūtas, ieškodamas, ką prarytų; jam priešinkitės tvirti tikėjimu (1 Petr. 5, 8).

„Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą“ (Mt. 26, 41).

C. Žmogus

„Viešpatie, mūsų Viešpatie, šaukia karalius, Dovydas, kas yra žmogus?... Padarei jį mažką mažesnį už angelus... ir pastatei jį ant savo rankų darbų“ (Ps. 8, 5—9).

Iš ko žmogus yra sudėtas?

Žmogus yra sudėtas iš kūno ir sielos.

„Viešpats Dievas padarė iš žemės molio žmogų ir įkvėpė į jo veidą gyvybės kvapą, ir žmogus pasidarė gyva esybe“ (Prad. 2, 7).

Žmogui *mirus*, jo kūnas eina atgal į žemę, o siela pas Dievą, kuris ją įkvėpė. Kas iš žemės, tas nyksta; kas iš Dievo, tas amžinai gyvena.

Dėl ko žmogus gali mąstyti, mylėti ir ko nors trokšti?

Žmogus gali mąstyti, mylėti ir ko nors trokšti, nes jis turi sielą.

Siela yra nematoma dvasia, kuri mumyse mąsto, nori ir mus valdo.

Savo siela žmogus *išsiskiria* iš visų gyvulių. Jis gyvulius valdo.

Žmogus dar ir tuo yra aukštesnis už visus žemės tvarinius, kad jis yra *panašus Dievui*. Sutvėrusi visą pasaulį, Švenčiausioji Trejybė tarėsi: „Padary-

kime žmogų į mūsų paveikslą ir panašumą, ir jis tevaldo jūros žuvis, ir dangaus paukščius, ir žvėris, ir visą žemę" (Prad 1, 26).

Kuo žmogus yra panašus Dievui: kūnu ar siela?

Žmogus yra panašus Dievui savo siela.

Dievas yra dvasia, ir žmogaus siela yra dvasia. Dievas nemiršta, ir mūsų siela nemiršta. Dievas turi protą ir laisvą valią, ir žmogaus siela gali mąstyti ir veikti (*gamtinis panašumas*).

Šventieji yra panašūs Dievui dar kitokiu būdu.

Kuo panašūs Dievui yra šventieji?

Šventieji yra panašūs Dievui pašvenčiamąja malone.

Pašvenčiamosios Dievo malonės dėka jie tampa Dievo vaikais (*antgamtinis panašumas*).

Pirmųjų žmonių nusidėjimas

Pirmieji žmonės buvo Adomas ir Ieva. Iš jų atsirado visa žmonija. „Jis (Dievas) padarė iš vieno visą žmonių giminę, kad apgyventų visą žemės paviršių" (Apd. 17,26).

Kame gyveno pirmieji žmonės?

Pirmieji žmonės gyveno rojuje.

Rojaus vietos mes nežinome. Tik žinome, kad rojuje pirmieji žmonės buvo laimingi:

1. jie *nežinojo* vargų, ligų, mirties,
2. jų protas buvo labai šviesus,
3. jų valia buvo ypatingai stipri,
4. jie naudojos rojaus linksmybėmis.

Bet kokia buvo visų didžiausia dovana rojuje?

Visų didžiausia dovana, kurią Dievas davė pirmiesiems žmonėms rojuje, buvo pašvenčiamoji malonė.

Tas dovanas ir laimę Dievas norėjo duoti visiems žmonėms. Bet kai pirmieji žmonės nepaklausė Dievo, suvalgė vaisių nuo uždrausto medžio, Dievas juos nubaudė.

Kaip Dievas nubaudė Adomą ir Ievą?

Iš Adomo ir Ievos Dievas atėmė pašvenčiamąją malonę ir kitas rojaus dovanas. Juos pačius išvarė iš rojaus.

Nustoję pašvenčiamos malonės, jie nustojo būti Dievo vaikais ir nebegalėjo įeiti į dangų. Jų protas nustojo savo ypatingo šviesumo, valia susilpnėjo ir palinko į piktą; jie neteko rojaus linksmybių; jie turėjo vargti, kentėti, sirgti ir pagaliau mirti.

Kaip atsiliepė Adomo ir Ievos nuodėmė į jų vaikus ir į visus žmones?

Visi žmonės iš Adomo paveldėjo nuodėmę ir jos piktas pasekmes.

„Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis perėjo ant visų žmonių, kadangi visi jame nusidėjo“ (Rom 5, 12).

Ši nuodėmė, su kuria visi gimstame, vadinasi *gimtoji*. Mes visi gimėme be pašvenčiamosios malonės, turime vargti, sirgti ir mirti. Mes visi esame linkę į piktą ir tik per sunkias kovas galime pasilikti dori ir geri.

Kokia buvo didžiausia nelaimė, atnešta gimtosios nuodėmės?

Didžiausia nelaimė, atnešta gimtosios nuodėmės, buvo ta, kad nė vienas žmogus nebegalėjo įeiti į dangų.

Iš visų žmonių tik viena Šv. Panelė Marija buvo laisva nuo gimtosios nuodėmės. Dėl to ji yra vadinama Nekaltai Pradėtoji.

Brangindama Marijos Nekaltumą, Bažnyčią paskyrė Nekalto Prasidėjimo šventę gruodžio mėn. 8 d.

Išganytojo pažadėjimas

Dievas yra labai geras. Jis ir nusidėjusių žmonių *gailėjos*.

Kuo Dievas parodė savo gailestingumą pirmiesiems žmonėms?

Dievas parodė savo gailestingumą pirmiesiems žmonėms pažadėjimu atsiųsti Išganytoją.

„Aš padarysiu nesantaiką (neprietelystę) tarp tavęs (žalčio) ir tarp moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji sutrins tavo galvą“, tarė Dievas į nuodėmę įvedusiam žalčiui (Prad. 3, 15). Išganytojas *atpirks* žmones iš nuodėmės ir padarys juos vėl malonius Dievui.

Kuomet žmonės užmiršdavo, kad Išganytojas ateis, ir imdavo nusidėti, Dievas siųsdavo *pranašus*, kad jie perspėtų ir iš anksto nupasakotų, koks bus tas visų laukiamas Išganytojas.

Štai ką pranašai pasakė apie ateisiantį Išganytoją: jis ateis po 490 metų (70 metinių savaičių) po žydų paleidimo iš Babilonijos nelaisvės (Dan. 9, 25) ir gims Betliejuje (Mich. 5, 2), iš Panos (Iz. 7, 14), darys daug stebuklų (Iz. 35, 4 ss.) mokys žmones (Iz. 61, 1 s.). Jie pasakė, kad Išganytojas bus parduotas už trisdešimt sidabrinių (Zach. 11, 12), plaktas, (Iz. 53, 5), apspiaudytas (Iz. 50, 6), jo rankos ir kojos bus perdurtos ir dėl jo rūbo mes burtus (Ps. 21, 12), jis bus tulžim ir uksusu girdytas (Ps. 68, 22). Pagaliau jie pasakė, kad jis kelsis iš numirusių (Ps. 15, 10; Iz. 11, 10) ir įžengs į dangų (Ps. 67, 19).

Žmonės laukė Išganytojo atėjimo kelis tūkstančius metų. Tą kelių tūkstančių metų laukimą Bažnyčia mums primena *adventu*.

Taip ilgai laukdami Išganytojo, žmonės pamatė tą baisų dvasinį skurdą, į kurį juos nuodėmė įvedė, ir įsitikino, kad iš to skurdo išgelbėti juos tik Dievas tegali. Dėlto visa žmonija su pranašu šaukė: „Rasokite, dangūs, iš aukštybių, ir tegu debesys išlyja teisųjį, tegu atsiveria žemė ir teišželdo gelbėtoją“ (Iz. 45, 8).

2. IR Į JĖZŲ KRISTŲ, VIENATINĮ JO SŪNŲ, MŪSŲ VIEŠPATĮ

Jėzus Kristus Dievas

Ką Dievas atsiuntė žmonių gelbėti?

Žmonių gelbėti Dievas atsiuntė Jėzų Kristų, savo vienatinį Sūnų, mūsų Viešpatį.

Patsai Dievas Tėvas per Jėzaus krikštą ir per atsimainymą ant Taboro kalno pasakė: „Tas yra mano mylimasis Sūnus" (Mt. 3, 17 ir 17, 5).

Vardas Jėzus reiškia Išganytoją (Mt. 1, 21)— Kristus reiškia Pateptąjį (žydiškai: Mesiją). — Išganytojas yra tas, kuris atnešė žmonėms išganymą.

Iš kur žinome, kad Jėzus Kristus yra tikras Dievas?

Kad Jėzus Kristus yra tikras Dievas, žinome:

1. **iš jo paties žodžių,**
2. **iš jo darbų, ir**
3. **iš jo apaštalų.**

Prie 1. Jėzus Kristus sakė: „Aš ir Tėvas esame vienas" (Jo. 10, 30). Kai Petras išpažino: „Tu Kristus, gyvojo Dievo Sūnus", Jėzus jo nepeikė, bet pasakė: „Palaimintas esi, Jonos sūnau, Simonai, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet

mano Tėvas, kurs yra danguje“ (Mt. 16,17). — Vyriausiam kunigui į klausimą: „Ar tu (esi) Kristus, palaimintojo Dievo Sūnus?“, atsakė: „Aš esu“ (Mk. 14, 62).

Prie 2. Ką žodžiais pasakė, tą patvirtino savo *darbais*. Žmogus negali tokių darbų daryti, kokius darė Jėzus. Jis vienu žodžiu gydė ligonis, prikėlė numirusius (Jairo dukterį, Jaunikaitį iš Naimo, Lozorių), keliais duonos kepalėliais papenėjo tūkstančius žmonių, vandenį pavertė vynu, nutildė jūros audras, sausomis kojomis vaikščiojo virš vandens. „Darbai, kuriuos aš darau, liudija apie mane“ (Jo. 5, 36).

Prie 3. Šv. Jonas apaštalas apie Jėzų sako: „Jis yra tikrasis Dievas“ (1 Jo. 5, 20). Šv. Povilas apaštalas rašo: „Jame gyvena kūniškai visa dievystės pilnybė“ (Kol. 2, 9), jis vadina Jėzų Dievu palaimintu per amžius (Rom. 9, 5).

Dėlko mes vadiname Jėzų mūsų Viešpačiu?

Mes vadiname Jėzų mūsų Viešpačiu dėlto, kad atpirkdamas jis mus pasiėmė savo globon ir nuosavybėn.

Jis yra žmonijos Karalius.

Mes meldžiamės: „Teateina tavo karalystė“ ir visas kitas maldas baigiame žodžiais: „Per Kristų mūsų Viešpatį“.

3. KURSAI PRASIDĖJO IŠ ŠVENTOSIOS DVASIOS, GIMĖ IŠ PANOS MARIJOS

Marija ir Juozapas

Jėzaus Kristaus Tėvas yra Viešpats Dievas.

Kas yra jo Motina?

Jėzaus Kristaus Motina yra švenčiausioji Panelė Marija.

Šv. Panelė Marija neturėjo nei gimtosios nei asmeniškų nuodėmių. Jos šventumas buvo toks didelis, kad arkangelas galėjo ją sveikinti: „Sveika malonės pilnoji" (Luk. 1, 28).

Jos skaistus *kūnas* tuoj po mirties buvo paimtas į dangų (Žolinė, rugpiūčio mėn. 15 d.) ir tenai apvainikuota dangaus ir žemės karalienės karūna.

Kadangi Jėzus Kristus yra Dievas, tai ir Marija, kurį ji pagimdė, yra vadinama Dievo Motina, Dievo Gimdytoja.

Mariją mes pagarbiname kalbėdami „Sveika, Marija", šv. Panelės litaniją, rožančių, lankydami gegužines pamaldas ir bažnyčią daugybėje jos garbei skirtų dienų — švenčių.

Dėlko po Dievo daugiausiai garbiname Mariją?

Po Dievo daugiausiai garbiname Mariją, nes ji visus angelus ir šventuosius viršija savo galingumu ir meile.

Ji mus myli labai karštai, nes ji yra mūsų visų **Motina**. Ant kryžiaus Kristus visus žmones pavedė Marijos motiniškai globai.

Kas buvo šv. Juozapas?

Šv. Juozapas buvo Marijos sužieduotinis ir Kristaus globėjas.

„Jis (Jėzus) buvo laikomas Juozapo sūnumi" (Lk. 3, 23). — Šv. Juozapas yra visos katalikų *Bažnyčios globėjas*. — Jo garbei paskirta šventė yra kovo mėn. 19 d. ir trečiadienis trečios savaitės po Velykų. — Šv. Juozapas yra taip pat *laimingos mirties globėjas*. — Jėzus, Marija ir Juozapas sudaro **šventąją šeimyną**.

Jėzus Kristus žmogus

Jėzaus Tėvas yra Dievas, Jo Motina yra žmogus.

Kas yra Jėzus, Dievas ar žmogus?

Jėzus Kristus yra Dievas ir žmogus.

Antrasis Švenčiausios Trejybės asmuo Dievas Sūnus priėmė žmogaus kūną ir sielą ir pasidarė tikras Dievas ir tikras žmogus. „Žodis įsikūnijo ir gyvena tarp mūsų" (Jo. 1, 14).

Kaip žmogus jis turi protą, laisvą valią, žmogišką širdį, kaip ir mes visi. *Jėzaus Širdis* myli mus labai karštai. Kai ant kryžiaus jinai buvo perdurta, iš jos ištekėjo paskutiniai kraujo lašai dėl mūsų išganymo; dabar iš jos teka malonė.

Bažnyčia tą Širdį *garbina* Švenčiausios Jėzaus Širdies šventėje, kuri esti birželio mėnesį. Mes gali-

me ją pagarbinti kalbėdami Jėzaus Širdies litaniją ir dažnai jai pasiaukodami. Tai Jėzaus Širdžiai aukojasi tautos, valstybės, šeimos ir visi žmonės.

Kame parodė Jėzus didžiausią meilę?

Didžiausią meilę Jėzus parodė kentėdamas ir mirdamas už mus ant kryžiaus.

„Niekas neturi didesnės meilės, kaip tą, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius“ (Jo. 15, 13).

4. KENTĖJO PRIE PONTIJAUS PILOTO, BUVO PRIKALTAS PRIE KRYŽIAUS, NUMIRĘS IR PALAIDOTAS

Jėzus *kentėjo* daug ir sunkiai: Alyvų darže jis prakaitavo kruvinu prakaitu, buvo nuplaktas, erškėčiais vainikuotas, nešė sunkų kryžių į Kalvarijos kalną ir tenai buvo prikaltas. Ant kryžiaus prikaltas jis ir mirė.

Jėzus kentėjo ir numirė, kada žydų žemę valdė Pontijus Pilotas.

Dėlko Jėzus kentėjo tokias dideles kančias?

Jėzus kentėjo iš klusnumo savo Tėvui ir iš meilės mums.

„Jis pats save pasižemino, pasidaręs klusnus iki mirčiai, mirčiai gi kryžiaus“ (Pilip. 2, 8). „O Viešpats uždėjo ant jo visų mūsų neteisybę“ (Iz. 53, 7). — „Jėzus, mylėjęs savuosius, kurie buvo pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galui“ (Jo. 13, 1).

Ką mums nupelnė Jėzaus kančia?

Jėzaus kančia mums nupelnė nuodėmių atleidimą, Dievo malonę ir išganymą.

Jonas Krikštytojas apie Jėzų pasakė: „Štai Dievo avinėlis, štai, kurs atima pasaulio nuodėmę" (Jo. 1, 29).

Jėzus Kristus visu savo vargingu gyvenimu, bet ypačiai savo sopulinga kančia ir mirtimi gausiai *atlygino* Dievo teisybei už žmonių nuodėmes ir nupelnė mums malonę ir teisę įeiti į dangų. Per Kristaus kančią visi žmonės gali išsigelbėti nuo amžino pasmerkimo pragare.

Kristaus kančia *pagarbinama*: vaikščiojant stacijas (kryžiaus kelius), kalbant sopulingąją šv rožančiaus dalį, meldžiantis į penkias Kristaus žaizdas, lankant didžiosios savaitės pamaldas, ypačiai didįjį penktadienį ir Velykų naktį Be to, Kristaus kančia pagarbinama šv. mišiose ir žegnojantis.

„Kuris kentėjai už mus kaltus, Jėzau Kristau, Viešpatie mūsų, pasigailėk mūsų!"

5. NUŽENGĖ Į PRAGARUS, TREČIĄ DIENĄ KĖLĖS IŠ NUMIRUSIŲ

Kristui mirštant, Jo siela atsiskyrė nuo kūno Jo kūną nuėmė nuo kryžiaus ir palaidojo kape — oloje.

Kur nužengė Jo siela?

Jo siela nužengė į pragarus pas mirusiųjų šventųjų sielas.

Ligi Kristaus įžengimo į dangų, dangus visiems, net ir šventiesiems, buvo *uždarytas*. Dėlto šventųjų sielos eidavo į pragarus (tik ne į pragarą!) laukti, kol Kristus atidarys dangų. Ten dabar eina be krikšto mirusių kūdikių sielos.

Pragaruose sielos nieko nekenčia, bet jos nemato Dievo ir neturi dangaus linksmybių.

Kas atsitiko trečią dieną su Kristaus kūnu?

Trečią dieną Kristaus kūnas kėlės iš numirusių.

Kristų keliantis *matė* kareiviai, kapo sargybiniai. — Atsikėlusį Kristų matė daug kartų, su juo kalbėjo, valgė ir jį lytėjo apaštalai, mokytiniai ir pamaldžios moterys... — Kristaus *priešai* negalėjo ir nedrįso paneigti jo atsikėlimo. Norėdami apgauti žmones, jie papirko sargybinius, tardami: „Sakykite, kad jo mokytiniai atėjo naktį ir jį pavogė, mums bemiegant. Ir jei apie tai išgirstų valdovas, mes jį perkalbėsime ir apsaugosime jus nuo pavojaus“ (Mt. 28, 13 s).

Kristaus atsikėlimo šventė yra *Velykos*. Tai didžiausia Bažnyčios šventė. Žmonės budi per naktį prie Kristaus grabo iki prisikėlimo. Atsikėlusį Kristų vaizduoja *Velykų žvakė*.

6. ĮŽENGĖ Į DANGŲ, SĖDI DEŠINĖJE DIEVO TĖVO VISAGALIO

Iš numirusių atsikėlęs Kristus dar keturiasdešimt dienų gyveno žemėje ir mokė apaštalus tikėjimo tiesų.

Ką padarė Jėzus keturiasdešimtą dieną po atsikėlimo iš numirusių?

Keturiasdešimtą dieną po atsikėlimo iš numirusių Kristus savo galybe įžengė į dangų.

Kristaus dangun žengimo šventę, *Šeštines*, švenčiame šeštoj savaitėj po Velykų. (Užgesinama Velykų žvakė).

Žengdamas į dangų, Kristus nusivedė ten visas sielas šventųjų, mirusių ligi to laiko.

Ką veikia Jėzus danguje?

Jėzus danguje viešpatauja su Dievu Tėvu ir Šventąja Dvasia ir mus užtaria.

„Ieškokite, kas yra aukštai, kur Kristus sėdi Dievo dešinėje" (Kol. 3, 1). „Mes turime pas Tėvą užtarėją Jėzų Kristų" (1 Jo. 2, 1).

Aukštyn širdis!

7. IŠ TEN ATEIS GYVŲJŲ IR MIRUSIŲJŲ TEISTI

Kada vėl Išganytojas ateis iš dangaus į žemę?

Išganytojas ateis iš dangaus į žemę šio pasaulio pabaigoje visų žmonių teisti.

„Tas Jėzus, kurs paimtas nuo jūsų į dangų, taip pat ateis, kaip matėte jį žengiantį į dangų" (Apd. 1, 11).

8. TIKIU Į ŠVENTĄJĄ DVASIĄ

Žengdamas į dangų, Kristus pažadėjo apaštalams atsiųsti *šventąją Dvasią* (Jo. 14, 26). Tą pažadą jis ištesėjo dešimtą dieną po įžengimo į dangų. To atminimui Bažnyčia švenčia *Sekminių* šventę (septintam sekmadieny po Velykų).

Kas yra šventoji Dvasia?

Šventoji Dvasia yra trečiasis Švenčiausios Trejybės asmuo, tikras Dievas.

Šventoji Dvasia *pasilieka* su tikinčiaisiais „per amžius" (Jo. 14, 16). Ji ateina į žmogaus sielą, kada žmogus apsivalo nuo nuodėmių per krikštą ar atgailą ir esti, kol žmogus sunkiai nusideda

Kokias malones teikia šventoji Dvasia geriesiems žmonėms?

Geruosius žmones šventoji Dvasia pašvenčia, apšviečia ir pastiprina.

Pranašas Izaijas išskaičiuoja *septynerias šv. Dvasios dovanas,* teikiamas žmonėms: išmintį, supratimą, patartį, stiprybę, mokslą, maldingumą ir Viešpaties baimę (Iz. 11, 2).

Gavę šv. Dvasią, apaštalai ėmė mokyti žmones, drąsiai išpažino savo tikėjimą, dėl jo mirė ir tapo šventais.

Prieš šv. Dvasią *nusideda:* 1, kas nepriima aiškiai pažintų tikėjimo tiesų, 2. kas

nepasitiki Dievo malone, 3. kas užkietėja nuodėmėse.

Labai patartina dažnai *melstis į šv. Dvasią* ir ir prašyti jos dovanų: „Teikis atsiųsti, Viešpatie, šventosios Dvasios dovanų mūsų protui apšviesti ir sielos jėgoms sustiprinti. Per Kristų, mūsų Viešpatį Amen."

Ar tik paskirų žmonių sielai šv Dvasia teikia malonių?

Šv. Dvasia teikia molonių ne tik paskirų žmonių sielai, bet ir visai katalikų Bažnyčiai.

9. ŠVENTĄJĄ VISUOTINĘ BAŽNYČIĄ, ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMĄ

1. Bažnyčios steigimas

Žodis „Bažnyčia" pažymi: 1. *namus*, kur Dievo garbei laikomos viešos pamaldos; 2 matomą žmonių *draugiją*, vadinama dar dangaus karalyste. — Mes čia kalbėsime tik apie Bažnyčią, kaip matomą žmonių draugiją.

Kas įsteigė Bažnyčią?

Bažnyčią įsteigė Jėzus Kristus.

Kada Jėzus įsteigė Bažnyčią?

Jėzus įsteigė Bažnyčią, kada savo apaštams davė valdžią mokyti žmones, teikti jiems sakramentus ir juos valdyti.

Jėzus turėjo daug mokinių. Iš jų tarpo jis išsirinko dvyliką, kuriuos praminė apaštalais. Prieš žengdamas į dangų jis jiems tarė: „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje. Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir šv. Dvasios, ir mokydami juos laikyti visa, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai esu su jumis visas dienas iki pasaulio pabaigai" (Mt. 28, 18—20).

Kuriam laikui Kristus įsteigė savo Bažnyčią?

Kristus įsteigė savo Bažnyčią, kad ji būtų ligi pasaulio pabaigos.

Dievas nieko nedaro laikinai.

2. Bažnyčios sutvarkymas

Kaip Jėzus sutvarkė savo Bažnyčią?

Savo Bažnyčią Jėzus taip sutvarkė, kad joje yra tikintieji ir jų ganytojai.

Dažnai Kristus savo Bažnyčią palygino su kaimene. Tikintieji yra avelės; Jis, o po jo mirties apaštalai — jų ganytojai.

Koks apaštalas gavo vyriausią valdžią Bažnyčioje?

Vyriausią valdžią Bažnyčioje gavo šv. Petras (vyriausias ganytojas).

Jėzus Kristus *pažadėjo* šv. Petrui vyriausią valdžią Bažnyčioje: „Tu Petras (uola), ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Tau aš duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje; bus atrišta ir danguje" (Mt. 16, 18 s.).

Tą valdžią Jėzus jam *suteikė* įsakydamas: „Ganyk mano avinėlius... ganyk mano avis“ (Jo. 21, 15—17).

Jis kaip apaštalų viršininkas *pasirodė* Kristui įžengus į dangų: renkant Motiejų apaštalu, Sekminių šventėje, apaštalų susirinkime. — Ir vėliau Bažnyčia *pripažino* jį viršininku.

Kas liko vyriausiu ganytoju šv. Petrui mirus?

Šv. Petrui mirus, vyriausiu ganytoju liko šv. Tėvas arba popiežius.

Jėzus Kristus pasilieka *nematoma* Bažnyčios galva „Aš esu su jumis... iki pasaulio pabaigai“.

Šv. Petras mirė Romoje 67 metais. Jis buvo žemyn galva prikaltas prie kryžiaus. Jo vietą užėmė Romos vyskupas. Dar ir dabar, kas yra Romos vyskupas, tas yra ir popiežius Dėl to ir mūsų Bažnyčia vadinas *Romos katalikų Bažnyčia.*

Šv. Tėvas turi savo patarėjus, kurie vadinasi *kardinolais;* jie renka naują popiežių.

Kas užima kitų apaštalų vietą?

Kitų apaštalų vietą užima vyskupai.

Šv. Povilas apaštalas Efezo vyskupu paskyrė Timotiejų, o Kretos — Titą. Dabar vyskupus skiria popiežius.

Kaip apaštalam vadovavo šv. Petras, taip dabar vyskupams vadovauja popiežius. Kiekvienas vyskupas valdo po mažą Bažnyčios dalį, kuri vadinasi *vyskupija* arba *diecezija*.

Vyskupijos yra padalintos į dar mažesnes dalytes, kurios yra vadinamos *parapijomis*. Kiekvienos parapijos priešakyje stovi *klebonas*. Jis yra visos parapijos dvasios vadas. Didesnėje parapijoje klebonas turi padėjėją — *vikarą*.

3. Bažnyčios uždavinys

Dėlko Kristus įsteigė Bažnyčią?

Kristus įsteigė Bažnyčią, kad per ją būtų žmonės išganyti.

Bažnyčią *tęsia* Išganytojo pradėtą darbą „ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę" (Luk. 19, 10).

Kas nori būti išganytas, tas turi būti Kristaus įsteigtos Bažnyčios narys.

Kristus grąsina pasmerkimu tuos, kurie netiki Bažnyčios mokslo „Jei jis nepaklausytų Bažnyčios, tebūnie jis tau, kaip pagonis ir muitininkas" (Mt. 18, 17), o savo apaštalams pasakė: Kas jūsų klauso, manęs klauso, kas jus niekina, mane niekina" (Lk 10, 16).

Iš nepriklausančiųjų prie tikrosios Bažnyčios gali būti išganyti tik tie, kurie *be savo kaltės* nepažįsta tikrosios Bąžnyčios ir visomis jėgomis stengiasi Dievui patikti.

Ką privalo daryti Bažnyčios ganytojai, kad per ją būtų žmonės išganyti?

Kad per Bažnyčią būtų žmonės išganyti, ganytojai privalo:

1. **mokyti žmones tikrojo tikėjimo,**
2. **teikti šventus Sakramentus ir**
3. **vadovauti tikintiesiems.**

Prie 1. Kristus įsakė: „Mokykite visas tautas“ (Mt. 28, 16).

Prie 2. „Krikštydami jas“ (ten pat) „Kam nuodėmės atleisite, tam jos atleistos“ (Jo. 20, 23).

Prie 3. „Ką tik jūs surišite žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta ir danguje“ (Mt. 18, 18).

Ką privalo tikintieji?

Tikintieji privalo tikėti Bažnyčios mokslą, eiti šventų Sakramentų ir klausyti Bažnyčios vadovybės.

„Kam Bažnyčia ne motina, tam Dievas ne Tėvas“ (Šv. Kiprijonas, vyskupas ir kankinys, miręs 258 m.).

4. Bažnyčios mokslo neklaidingumas

Ar mokydama žmones Bažnyčia gali klysti?

Mokydama žmones tikėjimo ir dorovės tiesų — Bažnyčia negali klysti ir neklysta.

Nuo klaidų tikėjimo ir dorovės dalykuose Bažnyčią *saugoja* Jėzus Kristus ir Šventoji Dvasia.

Jėzus pasakė: „Aš esu su jumis visas dienas iki pasaulio pabaigai (Mt. 28, 20). „Ramintojas Šven-

toji Dvasia, kurį Tėvas atsiųs mano vardu, jis jus viso išmokys ir primins jums visa, ką tik aš jums kalbėjau" (Jo. 14, 26). — Dėl to šv. Povilas sako, kad Bažnyčia yra „tiesos šulas ir tvirtumas" (1 Tim. 3, 15).

Kas bažnyčioje turi tą neklaidingumo dovaną?

Neklaidingumo dovaną Bažnyčioje turi popiežius ir popiežiaus patvirtintas visuotinis Bažnyčios susirinkimas.

Kristus pasakė Petrui. „Aš prašiau už tave, kad tu nenustotumei tikėjimo; todėl tu kada nors apsigręžęs stiprink savo brolius" (Lk. 22, 32).

Bet ir popiežius yra neklaidingas tik tuomet, kuomet kalba tikėjimo ir dorovės klausimu *kaip Bažnyčios galva* ir privalomai visai Bažnyčiai.

Visuotinių Bažnyčios susirinkimų iki šiol buvo dvidešimt.

5. Bažnyčios žymės

Kelias Bažnyčias Kristus įsteigė?

Kristus įsteigė tik vieną Bažnyčią.

„Ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią" (Mt. 16, 18).

Šiandien yra labai daug tikybų, kurios save laiko Kristaus įsteigtomis. Tik viena tų tikybinių draugijų (bažnyčių) gali būti *tikroji.*

Kaip atskirti tikrąją Kristaus Bažnyčią nuo netikrųjų?

Tikroji Kristaus Bažnyčia yra: 1. vieninga, 2. šventa, 3. visuotina ir 4. apaštališka.

Kristus norėjo, kad jo įsteigtoji Bažnyčia būtų:

1. vieninga. Jis dėlto pasakė: „Kiekviena karalystė, savyje suskilusi, bus sunaikinta" (Lk. 11, 17).

2. šventa, nes ji turi padaryti žmones šventus.

3. visuotinė arba katalikiška, nes ji skirta visoms tautoms ir visiems žmonėms.

4. apaštališka, tai yra iš apaštalų kilusi, nes Kristus savo įpėdiniais paliko apaštalus.

Kuri Bažnyčia turi tas keturias žymes?

Tik Romos katalikų Bažnyčia turi tas keturias žymes.

Ji yra *vieninga*, nes visais laikais ir visur ji išpažįsta tą patį mokslą, turi tuos pačius sakramentus, yra tokio pat popiežiaus valdžioje;

2. *šventa,* nes jos mokslas šventas, sakramentai šventi, visais laikais buvo žmonių, kurie jos dėka tapo šventi;

3. *visuotinė (katalikiška)*, nes ji nori visus žmones išganyti, ji yra visur paplitusi, ji gyvuoja visais laikais;

4. *apaštališka*, nes ją įsteigė Kristus per apaštalus, ir jos ganytojai — popiežius ir vyskupai — yra teisėti apaštalų įpėdiniai.

Kitos bažnyčios arba tikybos (kaip tai: pravoslavai, liuteronys, kalvinai, baptistai ir k.) tų žymių neturi.

Tos bažnyčios ne apaštalų įkurtos, jos yra atsiradusios daug vėliau. Be to, pas jas nėra vieningumo; jos yra susiskaldžiusios tautomis ir nuomonėmis.

„Mano vardas krikščionis, o katalikas pavardė“ (šv. Pacijanas, vyskupas, gyvenęs 4 amžiaus gale).

6. Bažnyčios plitimas

Kaip žmonės tampa Bažnyčios nariais?

Žmonės tampa Bažnyčios nariais per šventąjį krikštą.

Dar yra daug žmonių, kurie *nėra pakrikštyti* arba yra pakrikštyti klaidatikių bažnyčioje; jie nepriklauso katalikų Bažnyčiai.

Ką daro katalikų Bažnyčia su tais, kurie dar ne jos nariai?

Tų, kurie dar ne jos nariai, Bažnyčia gailisi ir siunčia pas juos misijonierius skelbti Kristaus mokslo.

Kiekvieno žmogaus siela yra labai brangi, nes ji yra atpirkta brangiausiu Kristaus krauju. Dėlto ir patsai Išganytojas pasakė: „Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją" (Mk. 16, 15).

Ne visus Dievas *pašaukė* tam kilniam Evangelijos skelbimo darbui, bei visi krikščionys gali prie to darbo prisidėti.

Kuo gali prisidėti tikintieji prie misijų darbo?

Tikintieji gali prisidėti prie misijų darbo maldomis ir aukomis.

Maldomis ir aukomis paremdami misijonierių darbą, suteikiame Dievui garbę, pagelbime sieloms skaistykloje ir įsigyjame nuopelnų.

Ar visi žmonės, priėmusieji krikštą katalikų Bažnyčioje, pasilieka jai ištikimi visą gyvenimą?

Ne visi lieka jai ištikimi: daug yra tokių, kurie sunkiomis nuodėmėmis rūstindami Dievą, ją skaudžia; yra ir tokių, kurie nedorų raštų ar žmonių suklaidinti, jos atsižada.

„Daug pašauktų, bet maža išrinktų" (Mt. 20, 16).

Atpuolėliai (apostatos) yra nelaimingesni už gimusius klaidatikystėj ir už pagonis. Apaštalas rašo: „Geriau jiems buvo nepažinti teisybės kelio, kaip pažinus trauktis atgal" (2 Petr. 2, 21).

Kuo mes galime jiems padėti?

Mes galime jiems padėti:

1. savo maldomis ir
2. dalyvavimu katalikų veikime.

Katalikų veikimas yra pasaulinių žmonių susivienyjimas Dievo karalystei žemėje plėsti ir palaikyti. Dalyvaudami katalikų veikime, pasauliškiai padeda kunigams sielų ganymo darbe.

Apaštalams *padėjo* dijakonai, šv. Poviliui net ir moterys.

Lietuvoje prie katalikų veikimo priklauso:

1. Angelo Sargo Sąjunga — vaikams,
2. Lietuvių Katalikų Jaunimo Sąjunga „Pavasaris",
3. Ateitininkų Federacija,
4. Katalikų Vyrų Sąjunga,
5. Katalikių Moterų Draugija.

Šventųjų Bendravimas

Bažnyčia yra šventųjų Draugija. Per krikštą tapome *šventi* ir iki gyvenimo galo turime išbūti šventi.

Vieni tos Draugijos nariai kovoja dėl šventumo (išganymo) (*kovojančioji* Bažnyčia) — tai šios žemės tikintieji. — Kiti už savo šventą gyvenimą žemėje jau yra gavę gausų atlyginimą danguje (*besilinksminančioji* Bažnyčia). — Bet yra ir tokių, kurie laikinai kenčia skaistykloje, o vėliau, atkentėję, eis į dangų (*kenčiančioji* Bažnyčia).

Kas priklauso šventųjų Draugijai?

Šventųjų Draugijai priklauso:
1. **tikintieji, gyvenantieji žemėje,**

2. **šventieji danguje,**
3. **kenčiantieji skaistykloje.**

„Kaip viename kūne turime daug sąnarių, visi gi sąnariai turi ne tą patį veikimą, taip mes daugelis esame vienas kūnas Kristuje“ (Rom. 12, 4 s.).

Kaip vieno kūno sąnariai *susisiekia* su kits kitu kraujo apytaka, taip ir visi to paties Kristaus kūno nariai (šventieji) susisiekia (bendrauja) tarp savęs malda.

Kaip bendrauja tarp savęs kovojančios Bažnyčios nariai?

Kovojančios Bažnyčios nariai bendrauja:

1. dalyvaudami šv. Mišiose ir bažnytinėse pamaldose ir

2. aukodami už kitus savo maldas ir gerus darbus.

Kaip mes bendraujame su dangaus šventaisiais?

Su dangaus šventaisiais mes bendraujame, kada į juos meldžiamės, o jie mus užtaria pas Dievą.

Daugiausia reikia melstis į šv. Panelę, mūsų visų Motiną, ir į savo šventąjį globėją (patroną).

Bažnyčia kasdieną *mini* vieną ar daugiau šventųjų, o lapkričio mėn. 1 d. švenčia *Visų Šventųjų* šventę.

Kaip mes bendraujame su sielomis kenčiančiomis skaistykloje?

Su sielomis, kenčiančiomis skaistykloje, mes bendraujame, kada sa-

vo maldas; Mišių auką, gerus darbus ir atlaidus už jas aukojame, o jos, atsidėkodamos, už mus meldžiasi.

Keno sielos yra skaistykloje?

Skaistykloje yra sielos tų teisiųjų, kurie žemėje nepakankamai atgailavo už savo nuodėmes.

„Šventa ir išganinga mintis melstis už mirusius, kad būtų iš nuodėmių paliuosuoti" (2 Mak. 12, 46).

Diena po Visų Šventųjų yra skirta maldoms už sielas skaistykloje — *Vėlinės.*

„Amžinąjį atilsį duok mirusiems, Viešpatie! Ir amžinoji šviesa jiems tešviečia. Teilsis ramybėje! Amen."

10. NUODĖMIŲ ATLEIDIMĄ

Kur gauti nuodėmių atleidimą?

Nuodėmių ir bausmių atleidimą galima gauti katalikų Bažnyčioje.

Nuodėmės ir amžinosios bausmės atleidžiamos *krikšto ir atgailos* sakramentais, — o laikinoji bausmė naikinama atlaidais ir gerais darbais.

11. KŪNO IŠ NUMIRUSIŲ ATSIKĖLIMĄ

Mirtis ir atskirasis teismas

„Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis perėjo ant visų žmonių" (Rom. 5, 12).

Žmogui mirštant siela išeina iš kūno.

Jėzus moko: „Būkite pasiruošę!" „Nes nežinote nei dienos, nei valandos" (Lk. 12, 40; Mt. 25, 13).

Kada mes esame pasiruošę mirčiai?

Mes esame pasiruošę mirčiai, kai turime pašvenčiamąją Dievo malonę.

Žinau, kad mirsiu, bet nežinau nei kada, nei kur, nei kaip. Tačiau aš žinau, kad, miręs su mirtina nuodėme, būsiu amžinai pasmerktas; o miręs Dievo malonėje, būsiu išganytas.

Kur eina siela žmogui mirus?

Žmogui mirus siela eina į atskirąjį Dievo teismą.

Atskirajame teisme žmogus bus teisiamas už mintis, žodžius, darbus ir už neatliktas pareigas. Pasaulio gale bus visuotinis teismas; čia Dievas teis visus žmones kartu.

Iš atskirojo teismo sielos eina kur užsipelniusios: į dangų, į pragarą arba į skaistyklą.

Kūno atsikėlimas ir visuotinis teismas

Mirusiųjų kūnai palaidojami kapinėse, kur jie supūva.

Ar mirusiųjų kūnai kada nors kelsis iš kapų?

Mirusiųjų kūnai Dievo galybe pasaulio pabaigoje kelsis iš kapų.

„Ateina valanda, kurioje visi esantieji kapuose išgirs Dievo Sūnaus balsą; kurie gerą darė išeis, atsikelti į gyvenimą, o kurie piktą darė, keltis į teismą" (Jo. 5, 28 s.).

Keliantis iš numirusių siela *sugrįš* atgal į kūną.

Prisikeldamas iš numirusių Jėzus nugalėjo mirtį ir mums parodė, kad kūnų atsikėlimas yra galimas.

Kaip atrodys atsikėlusieji iš numirusių?

Iš numirusių atsikėlusieji bus skaistūs ir atsimainę, jei žemėje šventai gyveno; biaurūs, jei žemėje nedorai gyveno.

Bažnyčia pagerbia mirusiųjų kūnus, laidodama šventoje vietoje, *kapinėse*. Kurie žemėje viešai nedorai gyveno ir atgailos nedarė, tų Bažnyčia neleidžia laidoti šventoje vietoje.

Kam kūnai kelsis iš numirusių?

Kūnai kelsis iš numirusių, kad kartu su siela visuotiname teisme visų žmonių akivaizdoje duotų Dievui apyskaitą iš savo gyvenimo žemėje.

„Mes visi turime pasirodyti prieš Kristaus teismo krasę, kad kiekvienas atsiimtų, kaip kas, kūne būdamas, elgėsi, gera ar pikta" (2 Kor. 5, 10).

Teisme *paaiškės* dažnai žmonių nepažinta:

1. Dievo teisybė ir išmintis,
2. Jėzaus Kristaus nuopelnai žmonijai,
3. Teisiųjų gerumas ir pasmerktųjų nedorumas.

„Tuomet teisieji stos su didžia ištverme prieš tuos, kurie yra juos spaudę ir kurie yra atėmę jų darbų vaisius. Tai pamatę, anie nusigąs baisiu išgąsčiu ir... sakys sau vieni, gailėdamies ir dvasios suspaudime vaitodami: tai tie, kuriuos mes kitados laikėme apjuoka ir pasityčiojimo dalyku. Mes neišmanėliai“ (Išm. 5, 1—4).

Ką pasakys teisėjas Kristus teisiesiems?

Teisiesiems Kristus pasakys: „Eikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę“ (Mt. 25, 34).

Ką pasakys Kristus nusidėjėliams?

Nusidėjėliams Kristus pasakys: „Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui“ (Mt. 25, 41).

Po visuotinio teismo skaistyklos daugiau nebus; bus tik dangus ir pragaras — laimingas ir nelaimingas amžinasis gyvenimas.

12. IR AMŽINĄ GYVENIMĄ. AMEN

Dangus

Kas eis į dangų?

Į dangų eis, kas miršta Dievo malonėje ir neturi bausmių už nuodėmes.

Ką gaus teisieji danguje?

Teisieji danguje patirs laimės daugiau negu tikėjos:

1. **jie matys Dievą veidas veidan per amžius,**
2. **jie gyvens laimingi su angelais ir šventaisiais.**

„Ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas prirengė tiems, kurie jį myli" (1 Kor. 2, 9).

Prie 1. „Dabar mes matome (Dievą) atspindyje, lyg mįslę, tuomet gi veidu į veidą" (1 Kor. 13, 12).
Prie 2. „Dievas nušluostys nuo jų akių kiekvieną ašarą; mirties daugiau nebebus, nei dejavimo, nei šauksmo, nei skausmo nebebus daugiau" (Apr. 21, 4).

Šventieji bus *nevienodai* laimingi. Kiekvienas gaus tiek laimės, kiek bus užsipelnęs gyvendamas žemėje. „Kiekvienas gaus savąjį užmokestį, koks buvo jo darbas" (1 Kor. 3, 8).

„Šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta" (Rom. 8, 18).

Pragaras

Kas eis į pragarą?

Į pragarą eis, kas mirs sunkioje nuodėmėje.

Ką kentės pasmerktieji pragare?

Pasmerktieji pragare kentės daugiau negu manome:

1. jie niekuomet neregės Dievo,

2. jie gyvens su piktosiomis dvasiomis ir kentės ugnies ir sąžinės graužimo kančias.

Prie 1. Jie „bus išmesti laukan į tamsybes; ten bus daug verksmo ir dantų griežimo“ (Mt 8, 12).

Prie 2. „Baisu yra įpulti į gyvojo Dievo rankas“ (Žyd. 10, 31). „Tau geriau įeiti į gyvenimą luošam, kaip turint abi ranki eiti į pragarą ir neužgesomą ugnį, kur jų kirminas nemiršta, ir ugnis negęsta“ (Mk. 9, 42 s.).

Pasmerktieji kentės *nevienodai;* kiekvienas gaus kančių pagal darbus.

Mirtis, teismas, dangus ir pragaras yra vadinami *„paskutinieji dalykai“*.

„Visuose savo darbuose atsimink paskučiausius daiktus ir niekuomet nenusidėsi“ (Sir. 7, 40).

Amen

Žodžiu „Amen“ mes pasakome: *teesie taip,* kaip parašyta Apaštalų Tikybos Išpažinime; taip aš tvirtai tikiu ir per tą tikėjimą tikiuosi išganymo.

Antroji dalis

ĮSAKYMAI

Negana vien tikėti, reikia dar laikyti įsakymus." Jeigu gi nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų" (Mt. 19, 17).

Išganymui reikalingus įsakymus davė *Dievas ir Bažnyčia*. Dievas davė dešimt įsakymų, Bažnyčia penkis.

DEŠIMT DIEVO ĮSAKYMŲ

Kam Dievas davė įsakymus?

Dievas davė dešimt įsakymų visiems žmonėms ir juos įrašė kiekvieno žmogaus sąžinėje.

Išvedęs žydus iš Egipto nelaisvės, ant Sinajaus kalno Dievas davė *žydams* dešimt įsakymų. — Jėzus Kristus paskelbė tuos įsakymus visiems *krikščionims* privalomus, sakydamas: „Jeigu gi nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų" (Mt. 19, 17). — Tuos įsakymus Dievas įrašė *kiekvieno* žmogaus sąžinėje. „Įstatymo darbas įrašytas į jų širdis, jų sąžinei jiems liudijant" (Rom. 2, 15).

Kas yra sąžinė?

Sąžinė yra vidaus balsas, kuris pasako, kurie mūsų darbai geri, kurie pikti.

Prieš veiksmą sąžinė ragina mus daryti gera, saugotis pikta. *Po veiksmo* sąžinė mus giria už gerus darbus (rami sąžinė), peikia už nedorus *(nerami sąžinė, sąžinės išmetinėjimas)*.

Kiekvieno įsakymo laužymas yra ėjimas prieš Dievą ir prieš savo sąžinę. Neklausydami įsakymų *kenkiame* savo sielai, nes ją sutepame nuodėme.

Kokius įsakymus Dievas davė?

Dievas davė šiuos įsakymus: — Aš esmi Viešpats tavo Dievas, (kurs tave išvedžiau iš Egipto žemės, iš nelaisvės namų),

1. Neturėk kitų dievų, tiktai mane vieną,
2. Netark savo Viešpaties vardo be reikalo;
3. Sekmadienį švęsk;
4. Gerbk savo tėvą ir motiną;
5. Nežudyk;
6. Nepaleistuvauk;
7. Nevok;
8. Nekalbėk netiesos;
9. Negeisk savo artimo moters;
10. Negeisk nė vieno daikto, kurs yra tavo artimo;

Mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis, o savo artimą — kaip pats save.

1. NETURĖK KITŲ DIEVŲ, TIKTAI MANE VIENĄ

Dievo garbinimas

Dievas yra mūsų Sutvėrėjas, Viešpats ir Atpirkėjas. Mes jam *visiškai priklausome*. Mes turime jo klausyti ir jį garbinti.

Ką Dievas įsako pirmuoju įsakymu?

Pirmuoju įsakymu Dievas mums įsako tiktai jį vieną kaip Dievą ir Viešpatį garbinti.

Žydai gyveno tarp kitų tautų, kurios garbino sutvėrimus kaip Dievą ir jiems aukas aukojo — ir mes *nusikalstame* šiam įsakymui, kada Dievą užmirštame ir tik žemiškais dalykais pasitikime.

Nuodėmės:

1. Kas garbina sutvėrimą kaip Dievą, nusideda *stabmeldyste*,

2. Kas priduoda sutvėrimams tokią pat galią kaip Dievui (pav. galią stebuklus daryti), tas nusideda *žavėjimu* arba *kerėjimu*.

3. Kas sutvėrimų pagalba nori sužinoti ateitį, nusideda *burtais*,

4. Kas tiki, jog sutvėrimai lemia laimę ar nelaimę, nusideda *prietarais* (talismanai),

5. Kas visai Dievo negarbina.

Kada reikia Dievą garbinti?

Dievą garbinti reikia visuomet, bet ypač rytą atsikėlus ir vakare gulant.

„Visuomet reikia melstis ir nepailsti“ (Lk. 18, 1).

Mes Dievą garbiname *visuomet*, jei rytą visus dienos darbus, žodžius ir mintis Dievui paaukojame, o vakare prisimename visus dienos darbus, mintis ir žodžius, o jei kas buvo negera, Dievo atsiprašome, darydami gailestį.

Kur galima Dievą garbinti?

Dievą garbinti galima visur, bet ypač Dievui patinka malda bažnyčioje.

Bažnyčia yra namas pašvęstas Dievui ir maldai. „Mano namai — maldos namai“, sako Jėzus Kristus (Lk. 19,46).

Kuo galime Dievą garbinti?

Dievą galime garbinti:

1. **mintimi,**
2. **žodžiu,**
3. **veiksmais ir**
4. **visu gyvenimu.**

Prie 1. *Mintimi* Dievą garbiname, kada apmąstome tikėjimo tiesas, norėdami į jas įsigyventi ir prie jų prisitaikyti. Tas garbinimo būdas yra pats geriausias „Tėvas ieško tokių garbintojų", sako Kristus (Jo. 4, 23).

Prie 2. *Žodžiu* garbiname Dievą, kada kalbame poterius, giedame ar apie Dievą ir jo dalykus kalbame

Prie 3. *Veiksmais* Dievą garbiname, kada savo kūno sąnarius (rankas, kojas, galvą) naudojame Dievo garbei – *Rankomis* Dievą garbiname jas gražiai sudėdami maldai, žegnodamies, mušdamiesi į krūtinę, nusiimdami kepurę bažnyčioje ar prieš kryžių. — *Kojomis* — eidami į bažnyčią, atsiklaupdami ir t. t. — *Galva* · ją palenkdami, pakeldami akis į dangų ar kryžių. — *Ausimis* – klausydami Dievo žodžio ir t t.

Prie 4 *Visu gyvenimu* garbiname Dievą, kai mūsų gyvenimas yra pilnas tikėjimo, vilties, meilės ir kai visuose dalykuose pasiduodame Dievo valiai.

Tikėjimas

Tikėjimas yra tai priėmimas už tiesą Dievo žodžių.

Kada mes garbiname Dievą tikėjimu?

Mes garbiname Dievą tikėjimu:

1. **pamaldžiai kalbėdami Apaštalų Tikybos Išpažinimą,**
2. **stengdamies savo tikybą geriau pažinti ir**
3. **savo darbais ir žodžiais rodydami jį kitiems.**

Prie 2. Mes vis *geriau pažįstame* savo tikybą, kada mokomės katekizmo, skaitome tikybinio turinio knygas ar laikraščius, klausomės pamokslo ar tikybinio turinio paskaitų, dalyvaujame rekolekcijose ir misijose.

3. „Tikėjimas, jei jis neturėtų darbų, yra pats savyje miręs", sako apaštalas šv. Jokūbas (2, 17). — *Darbu* išpažįstame savo tikėjimą, kada nesigėdime prie kitų žegnotis, eiti į bažnyčią ir t. t — Pirmųjų amžių kankiniai „ėjo džiaugdamies, kad buvo rasti verti kentėti dėl Jėzaus vardo panieką" (Apd. 5, 41).

Kaip nusidedame prieš tikėjimą?

Prieš tikėjimą nusidedame:

1. **netikėdami visų ar kai kurių tiesų,**
2. **gėdydamies savo tikėjimo ir**
3. **apsileisdami savo tikėjime.**

Prie 1. Katalikų tikyba yra *pilnas ir atbaigtas mokslas:* jam nieko nei pridėti nei atimti negalima „Kas nors laikytų visą įstatymą, o nusikalstų vienu dalyku, tas yra kaltas visais" (Jok. 2, 10). „Nors mes ar angelas iš dangaus skelbtų jums kitą evangeliją, ne kaip mes jums skelbėme, tebūnie atskirtas" (Gal. 1, 8).

Prie 2. „Kas gėdysis manęs ir mano žodžių, to gėdysis žmogaus Sūnus, atėjęs savo Tėvo ir šventųjų angelų didenybėje" (Lk. 9, 26).

Prie 3. „Dangaus karalystė smarkiai skina sau kelią, ir smarkieji sau ją grobia" (Mt. 11, 12).

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas visiškai netiki (*bedievystė*),
2. kas neviską tiki (*erezija*),

3. kas paniekina savo tikybą ir pereina į kitą (*apostazija*),
4. kas gėdis atlikti savo tikybos pareigas,
5. vaikai nusideda nesimokydami tikybos ir apleisdami pamokas,
6. kas nesisaugoja pavojų tikėjimui.

Tikėjimui *pavojų* sudaro: nedoras gyvenimas, (girtybė, paleistuvystė ir k.), puikybė, prieštikybiniai raštai, nelabi draugai.

„Kas mėgsta pavojų, tas jame pražus“ (Ekli. 3, 27).

Viltis

Viltis yra tai laukimas su pilnu pasitikėjimu.

Kaip mes Dievą garbiname viltimi?

Viltimi Dievą garbiname, kada iš jo tikimės nuodėmių atleidimo, malonės ir dangiškos laimės.

Ir *žemiškųjų gėrybių* galima iš Dievo viltis, jei jos nekenkia mūsų išganymui.

„Viltis neapgauna“ (Rom. 5, 5).

Kaip nusidedame prieš viltį?

Prieš viltį nusidedame per daug ar per mažai pasitikėdami Dievu.

Per daug pasitikime Dievu, kada tyčia nusidedáme su ta mintimi, jog gerasis Dievas atleis.

Per mažai pasitiki Dievu, kas nebesitiki nuodėmių atleidimo. Aukščiausias per mažo pasitikėjimo laipsnis yra *desperacija* (nusivylimas), kaip Judo, kurs nebesitiki išganymo.

„Dievu pasitikėk, bet ir pats netingėk“.

Meilė

Meilė yra tai noras, kad mylimajam būtų gera ir malonu.

Kada mes garbiname Dievą meile?

Meile garbiname Dievą, kada nuoširdžiai trokštame ir darome visą, kad mes Dievui patiktumėm ir kad visi žmonės gyventų taip, kaip Dievas nori.

Kaip reikia Dievą mylėti?

Dievą mylėti reikia visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis, tai yra: už viską labiau.

Pav., Abraomas net savo vienatinio sūnaus, nesigailėjo Dievui paaukoti.

Dėlko reikia Dievą mylėti labiau už viską?

Dievą reikia mylėti labiau už viską, nes jis mus sutvėrė, atpirko ir pašventė.

„Kuo aš atsilyginsiu Viešpačiui už visa ką jis, yra man suteikęs?“ (Ps. 115, 12). „Mano sūnau, duok man savo širdį, ir tesilaiko tavo akys mano kelių“ (Pat. 23, 26).

Kaip nusidedame prieš meilę?

Prieš meilę nusidedame neklausydami Dievo įsakymų.

Išganytojas sako: „Kas turi mano įsakymų ir juos laiko, tas mane myli“ (Jo. 14, 21).

Nuodėmės:

1. abejingumas dėl Dievo arba Dievo dalykuose,
2. nelaikymas įsakymų ir
3. Dievo nekentimas.

Pasidavimas Dievo valiai

Visuose dalykuose mes turime pasiduoti Dievo valiai ir kalbėti su Kristumi: Tėve, „ne mano valia, bet Tavo“ (Lk. 22, 42).

Kada ypač reikia pasiduoti Dievo valiai?

Dievo valiai ypač reikia pasiduoti ligoje, nelaimėje, neturte ir šiaip didžiame reikale.

„Teesie Tavo valia, kaip danguje taip ir ant žemės“:

Nuodėmės. Nusideda:

Kas ant Dievo rugoja ar pyksta, pav. izraelitai tyruose.

„Mes taip pat žinome, kad Dievą mylintiesiems... visi dalykai išeina į gerą" (Rom 8, 28).

Šventųjų garbinimas

Šventu vadiname tą, kuris yra jau miręs ir kurį Bažnyčia yra pripažinusi šventu, tai yra esančiu danguje.

Dėlko mes garbiname šventuosius?

Mes garbiname šventuosius dėlto,

1. **kad juos pats Dievas išaukštino, ir**
2. **kad jie mus pas Dievą užtaria.**

Per šventuosius mes pagarbiname Dievą Melsdamies į Dievą, sakome: „Pasigailėk mūsų, duok, suteik, mums"; melsdamies į šventuosius sakome: „Melskis už mus, išprašyk, išmelsk mums iš Dievo".

Iš šventųjų pirmoj vietoj reikia garbinti šv. Panelę Mariją, kuri yra Dievo Motina ir mūsų visų Motina. — Po to Jėzaus ir visos Bažnyčios globėją šv. Juozapą, Jėzaus krikštytoją šv. Joną. — Toliau Jėzaus išrinktuosius apaštalus ir evangelistus šv. Petrą, Povilą, Endriejų, Jokubą vyresnįjį, Joną, Tomą, Jokūbą jaunesnįjį, Pilypą, Baltramiejų, Matą, Simoną, Tadą, Motiejų, Morkų ir Luką. — Paskui savo tautos globėjus: šv. Kazimierą, Jurgį ir Juozapatą. — Jaunimo globėjus: Aloyzą, Stanislovą Kostką, Joną Berchmaną, Agnietę, Kūdikėlio Jėzaus Teresę. — Mokslo globėjus: šv. Tomą Akvinietį. — Žymesniuosius kankinius: Steponą, Lauryną, Sebastijoną, Tarcizijų ir k. — Išpažintojus: šv. Augustiną, Martyną, Antaną, Benediktą, Domininką, Pranciškų ir k. — Nekaltasias mergeles: šv. Agotą, Ceciliją Kotryną. — Moteris ir našles: šv. Magdaleną, Moniką, Oną, Elžbietą ir k.

Kaip mes garbiname šventuosius?

Šventuosius mes garbiname
1. *minėdami jų garbei skirtą dieną ir prašydami užtarymo,*
2. pagarboje laikydami jų relikvijas ir paveikslus,
3. sekdami jų pavyzdžiu.

Relikvijos yra šventųjų kūno ar jo vartotų daiktų likučiai.

Dėlko reikia gerbti šventųjų relikvijas?

Šventųjų relikvijas reikia gerbti dėlto,
1. kad jos primena mums pačius šventuosius, ir
2. kad per jas dažnai Dievas duoda malonių.

Šv. Povilo skepetos ir juostos buvo nešamos ligonims ir jie nuo jų pagydavo (Apd. 19, 12). Pranašo Eliziejaus kaulai prikėlė žmogų iš numirusių (4 Kar. 13, 21).

Dėlko reikia gerbti šventųjų paveikslus?

Šventųjų paveikslus reikia gerbti dėlto:
1. kad per juos mes pagerbiame pačius šventuosius,
2. kad jie paskatina mus sekti šventųjų pėdomis.

Kai kuriuos šventųjų paveikslus Dievas apdovanojo savo malonėmis ir stebuklais. Jie vadinasi *stebuklingaisiais paveikslais.*

Žymesnieji stebuklingieji paveikslai Lietuvoje yra Vilnaus Aušros Vartų paveikslas, Šiluvos, Žemaičių Kalvarijos Dievo Motinos paveikslai ir Kretingos šv. Antano paveikslas. Ne taip žymių yra ir daugiau „Būkite mano sekėjai, kaip ir aš Kristaus", rašo šv. Povilas (1 Kor. 11, 1).

2. NETARK SAVO VIEŠPATIES VARDO BE REIKALO

„Teesie šventas tavo vardas!"

Dievas yra *šventas* ir visi jam paskirti daiktai yra šventi. Jo vardas („Dievas, Jėzus, Kristus, Šv. Dvasia") yra taip pat šventas. Mūsų pareiga gerbti jo vardą ir visus jam pašvęstus daiktus.

Kada galima ištarti jo vardą?

Dievo vardą galima ištarti maldoje, darant priesaiką ar apžadus ir reikale.

Kas niekina Dievo vardą?

Dievo vardą niekina kas jį be reikalo ar pasityčiodamas mini.

Nuodėmės:

1. Nusideda, kas Dievo vardą be reikalo ar supykęs mini,
2. kas negražiai apie Dievą, šventuosius ir Dievui pašvęstus daiktus šneka, mąsto *(piktažodžiauja)*.

Priesaika Dievu vardu

Siekia, kas visažinantį Dievą šaukiasi liudininku patvirtinti, kad tiesą sako.

Ar galima siekti?

Siekti galima, bet tik teisingai ir svarbiame reikale (Jer. 4, 2).

Nuodėmės:

1. Nusideda, kas melagingai ar abejodamas siekia,
2. kas be svarbaus reikalo siekia,
3. kas siekia ką nors bloga daryti

(pav. žydai prisiekė nevalgyti ir negerti kol šv. Povilą nužudys. Tokią priesaiką galima laužyti.

„Tavo burna teneįpranta prisiekinėti, nes tame daug nupuolimų“ (Ekli. 23, 9).

Apžadai Dievui

Apžadus daro, kas rimtai ir apgalvotai pasižada ką nors gera Dievo garbei padaryti.

Ko reikalauja Dievas iš tų, kurie padarė apžadus?

Iš tų, kurie padarė apžadus, Dievas reikalauja, kad išpildytų, ką pažadėjo.

„Daug geriau nežadėti, kaip padarius apžadą neatitesėti“ (Pam. 5, 4).

Negalima daryti apžadų, pirma nepasitarus su nuodėmklausiu.

— *Nebegalint išpildyti* apžadų, taip pat reikia tartis su nuodėmklausiu.

Nuodėmės. Sunkiai nusideda:

1. Kas svarbių apžadų neišpildo,
2. Kas be reikalo svarbiuose dalykuose daro apžadus.

3. SEKMADIENĮ ŠVĘSK

Kurdamas pasaulį, Dievas šešias dienas dirbo, o septintą ilsėjos. Taip pat ir mes turime šešias dienas dirbti, septintą ilsėtis ir garbinti Dievą.

1. Sekmadienio poilsis

Kas draudžiama sekmadienį?

Sekmadienį draudžiama dirbti sunkūs rankų darbai.

„Šešias dienas darbuosies ir dirbsi visus sunkius savo darbus, o septintoje dienoje yra Viešpaties, tavo Dievo, šventė" (Iš. 20, 9).

Sekmadienį leista dirbti tik tokie darbai, kurių negalima atidėti kitai dienai.

Nuodėmė:

Nusideda kas pats dirba sunkų rankų darbą ar kitam liepia.

2. Sekmadienio pamaldos

Ką privalome daryti sekmadienį?

Sekmadienį privalome nors vienų šventų mišių bažnyčioje išklausyti.

Reikia ir *pamokslo klausyti,* nes jis padeda mums geriau pažinti savo tikybą. Jėzus Kristus sako: „Kas yra iš Dievo, tas klauso Dievo žodžių" (Jo. 8, 47).

Patartina sekmadienį ir kitus *pamaldumo darbus* dirbti: klausyti religinio turinio paskaitų, dalyvauti kitose pamaldose, priimti šv. Komuniją, skaityti geras knygas ir laikraščius, lankyti ligonis, apleistus ir t. t.

Kas privalo sekmadieniais mišių klausyti?

Sekmadieniais mišių klausyti privalo kiekvienas katalikas, baigęs septynerius metus.

Nuo mišių klausymo atleidžiami ligonys, jų slaugytojai, namų ir vaikų prižiūrėtojai, kas labai toli gyvena nuo bažnyčios ir oras yra blogas, kas turi privalomą tarnybą sekmadienį...

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas be rimtos priežasties apleidžia visas ar bent dalį šv. mišių,
2. kas mišių klauso išsiblaškęs.

Sekmadienis yra *išniekinamas* pasigėrimu, nepadoriais žaidimais, perdėtu sportu, gašlumu. Vaka-

rėliai šeštadienį yra taip pat vengtini, nes yra pavojingi tuo, kad kenkia sekmadienio pamaldų klausymo pareigai.

4. GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ

Po Dievo vaikams daugiausia *gero yra padarę* jų tėvai. Jie davė vaikams gyvybę, duoną, drabužį, jie gaugiausia rūpinasi vaikų laikina ir amžina gerove.

Ką Dievas įsakė ketvirtuoju įsakymu?

Ketvirtuoju įsakymu Dievas įsako vaikams savo tėvus mylėti, gerbti ir klausyti.

Kūdikėlis Jėzus yra geriausias pavyzdys visiems geriesiems vaikams.

Kada vaikai myli savo tėvus?

Vaikai myli savo tėvus, kada už juos meldžiasi, jais rūpinasi ir jiems padeda.

Geras vaikas savo tėvus myli labiau negu kitus žmones. Jėzus ir mirdamas ant kryžiaus rūpinosi savo motina.

„Sūnau, sušelpk savo tėvą senatvėje ir neliūdink jo, kolei jis gyvas“ (Ekli. 3, 14).

Reikia taip pat mylėti tėvų gėrybės, turtą ir žemę (tėvynę).

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas visai nesimeldžia už savo tėvus,
2. kas savo nedoru gyvenimu juos nuliūdina,
3. kas jiems nepadeda ligoje ar reikale,
4. kas neišpildo jų paskutinės valios (testamento).

Kaip vaikai turi gerbti savo tėvą?

Vaikai turi gerbti savo tėvus:

1. **su pagarba apie juos ir su jais kalbėdami,**
2. **mandagiai su jais elgdamies.**

„Kas užgautų savo tėvą arba motiną, mirte tenumiršta... Kas piktžodžiautų savo tėvui arba motinai, mirte tenumiršta" (Iš 21, 17).

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas savo tėvus muša ar jiems priešinas,
2. kas yra šiurkštus su tėvais,
3. kas gėdisi savo tėvelių,
4. kas juos niekina.

Kaip reikia tėvų klausyti?

Tėvų klausyti reikia noriai ir greitai.

„Vaikai, klausykite visuose dalykuose gimdytojų, nes tai patinka Viešpačiui" (Kol. 3, 20).

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas sauvaliauja ir neklauso,
2. kas klauso, bet murmėdamas, nenoromis.

Ką pažadėjo Dievas, pildantiems ketvirtą įsakymą?

Pildantiems ketvirtą įsakymą Dievas pažadėjo duoti savo pagalbą ir palaiminimą čia žemėje, o numirus — dangų.

„Gerbk savo tėvą ir motiną, tai yra pirmasis įsakymas su pasižadu: kad tau būtų gera ir kad ilgai gyventumei žemėje" (Ef. 6, 3).

Pav., už pildymą šio įsakymo Dievas laimino Semą, Jafetą, Tobiją.

Ką Dievas žada nepildantiems ketvirtojo įsakymo?

Nepildantiems ketvirtojo įsakymo Dievas žada prakeikimą šiame gyvenime ir amžiną pasmerkimą numirus.

„Prakeiktas, kurs negerbia savo tėvo ir motinos" (Akt. 27, 16).

Pav., už tėvų neklausymą ir negerbimą Chamas, Hėlio sūnus, Absolomas susilaukė Dievo prakeikimo ir bausmės.

Pagarbą vyresniesiems!

Mes turime ne tik tėvus, bet ir savo viršininkus bei šeimininkus gerbti ir jų klausyti.

Musų *viršininkai* yra: mokytojai, šeimininkai, dvasinė pasaulinė vyriausybė — Valdininkai ir tarnai turi būti uolūs ir sąžiningi.

Nuodėmė:

Nusideda, kas neklauso ar priešinasi savo viršininkui bei šeimininkui.

Dėlko reikia savo dvasinės ir pasaulinės vyriausybės klausyti?

Savo dvasinės ir pasaulinės vyriausybės reikia klausyti, nes ji savo valdžią gavo iš Dievo.

Šv Povilas sako: „Kiekvienas tepasiduodie aukštesniosioms vyresnybėms; nes nėra valdžios, kaip tik iš Dievo; kurios gi yra, jos Dievo įstatytos" (Rom. 13, 1).

Dvasinė vyriausybė tvarko *sielos* reikalus, pasaulinė — *kūno*.

Pav , Korę, Dataną ir Abironą prarijo žemė nes jie priešinos Mozei ir Aronui.

Kada nevalia žmonių klausyti?

Nevalia žmonių klausyti, kada jie liepia, ką Dievas draudžia.

„Dievo reikia labiau klausyti, kaip žmonių" (Apd. 5, 29).

Pav., trys jaunikaičiai Babilone, septyni broliai makabiejai, apaštalai vyriausiojoj žydų taryboj neklausė teisėtos vyriausybės, nes ji reikalavo iš jų to, ką Dievas draudžia.

Pagarbą amžiui!

Dar kokius žmones vaikai turi gerbti?

Vaikai turi gerbti senus žmones.

„Atsistok prieš žilą galvą ir gerbk senio asmenį, ir bijokis Viešpaties, tavo Dievo" (Kun. 19, 32).

Pav., keturiasdešimt du vaikai, kurie tyčiojos iš senelio pranašo Eliziejaus buvo Dievo nubausti ir dvi meškos juos sudraskė.

Tėvų ir vyresniųjų pareigos

Ketvirtuoju įsakymu Dievas įsakė vaikams gerbti savo tėvus, bet tėvai turi atsiminti Dievo valią.

Dievas nori, kad tėvai rūpintųsi savo vaikelių sielos ir kūno reikalais, kad savo vaikus žodžiu ir pavyzdžiu mokytų, kaip reikia Dievą mylėti ir jo bijotis. — *Nevalia* tėvams savo vaikelių pamesti ir skriausti, bet reikia juos su meile ruošti būsimam gyvenimui. — *Katalikai tėvai* turi leisti savo vaikelius į tą mokyklą, kur jie yra katalikiškai auklėjami. Nevalia savo vaikų leisti į bedieviškas ar klaidžiatikių mokyklas.

Viršininkai ir šeimininkai visomis išgalėmis turi stengtis, kad jų pavaldiniams bei tarnams būtų gera, kad jiems nieko netrūktų. Jie privalo duoti jiems laiko savo tikybinėms pareigoms atlikti. Jie turi sudrausti juos už nedorus darbus ir nuodėmes.

5. NEUŽMUŠK

Dievas mums davė kūną ir sielą. Ir kūno ir sielos gyvybę ir sveikatą mes privalome *saugoti* dėl Dievo.

Rūpinkis savo siela!

Kas myli save, trokšta sau gero. *Didžiausias gėris* yra amžinoji laimė danguje.

Tad kas tikrai myli save?

Tikrai myli save tas, kas daugiau rūpinasi sielos išganymu, negu nykstamais žemės dalykais.

Reikia ir *žemiškais dalykais* rūpintis: sveikata, turtais, geru vardu, bet negalima užmiršti Išganytojo žodžių: „Ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai kęstų nuostolį?“ (Mt. 16, 26).

Kada tinkamai rūpinamės savo siela?

Tinkamai rūpinamės savo siela, kada saugojamės nuodėmės, darome gera ir esame Dievo malonėje.

Nuodėmė:

Kas tiek rūpinasi žemiškais dalykais, kad dėlto nukenčia sielos reikalai, nusideda.

Saugok savo kūno gyvybę!

Ar reikia saugoti savo gyvybę ir sveikatą?

Savo gyvybę ir sveikatą reikia saugoti, nes ją mums davė Dievas.

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas atima sau gyvybę (savižudybė),
2. kas be reikalo stato savo gyvybę į pavojų,
3. kas kenkia ar nesirūpina savo sveikata.

Sveikatai *kenksmingi dalykai:* alkoholis, tabakas, perdėtas sportas, lytiškas nesusivaldymas, dažnas pyktis ir t.t.

„Mylėk savo artimą kaip pats save“

Mes privalome mylėti *visus* žmones *mylėti* kaip patys save, nes kiekvienas žmogus yra mūsų artimas (pav., palyginimas apie gailestingąjį Samarijietį).

Dėlko reikia mylėti visus žmones?

Mylėti visus žmones reikia dėlto, kad mes visi esame dangaus Tėvo vaikai, o tarp savęs broliai ir sesers.

„Visi jus broliai, nes vienas jūsų Tėvas, kurs yra danguje“ (Mt. 23, 8 s.).

Reikia mylėti visus, *bet ne visus lygiai*. Mes galime tuos labiau mylėti, kurie mums artimesni ir kurie vertesni mūsų meilės.

Ypatingai reikia mylėti tuos, kurie pateko į skurdą. Jiems galime padėti septyniais labdarybės darbais kūnui ir sielai.

Septyni labdaringi darbai kunui: 1. alkaną papenėti, 2. trokštantį pagirdyti, 3. nuogą pridengti, 4. pakeleivį į namus priimti, 5. kalinį sušelpti, 6. ligonį aplankyti, 7. numirusį palaidoti.

Septyni labdarybės darbai sielai: 1 nemokantį pamokyti, 2. abejojančiam patarti, 3. nuliūdusį paguosti, 4. piktą darantį sudrausti, 5 įžeidimus atleisti, 6. neteisybes nukęsti, 7. melsti už gyvus ir mirusius.

Kad labdaringumo darbai būtų sėkmingesni, yra įsteigta Šv. Vincento a Paulo Draugija, kuri rūpinasi vargšais.

Ar ir savo priešus reikia mylėti?

Ir savo priešus reikia mylėti nes, to nori Dievas (Mk. 11, 26).

Jėzus Kristus, o vėliau šv Steponas davė mums geriausią priešų meilės pavyzdį., kada meldės: „Tėve, atleisk jiems (kankintojams), nes nežino, ką darą“ (Lk. 23, 34; Apd. 7, 60).

Jei mes ką įžeidžiame, tai, nieko nelaukiant, reikia *atsiprašyti*; o jei kitas mus įžeidė, reikia iš širdies *atleisti*.

Tiems, kurie nenori atleisti įžeidimo, Kristus pasakė: „Jeigu jus neatleisite, nė jūsų Tėvas, kurs yra danguje, neatleis jums jūsų nuodėmių" (Mk. 11, 26).

„Mano vaikeliai, nemylėkime žodžiu, nė liežuviu, bet darbu ir tiesa," įspėja šv. Jonas apaštalas (1 Jo. 3, 18).

Nesikėsink prieš artimo gyvybę!

Kas nusikalsta prieš artimo kūną?

Prieš artimo kūną nusikalsta:

1. **kas žmogų užmuša, sužeidžia ar sumuša,**
2. **kas jo gyvenimą apkartina ar sutrumpina kankinimais ar žiauriu elgesiu.**

(Žmogų *užmušti galima:* 1. ginantis nuo užpuoliko, 2. kareiviui ginant savo tėvynę, 3. teismo nubaustą mirties bausme).

Į nuodėmes prieš artimo kūną *atveda mintys* (piktumas, nekentimas, pavydas, nesantaika) ir *žodžiai* (barniai, koliojimai, pikto linkėjimai).

Net ir *gyvulių negalima kankinti.* „Teisusis žino ir ko jo galvijų gyvybei reikia, bedievių gi širdis nuožmi" (Pat. 12, 10). Reikalui esant, galima žudyti gyvulius.

Nepiktink!

Brangiausias artimo turtas yra jo siela.

Kas žudo artimo sielą?

Artimo sielą žudo, kas ją veda į nuodėmę.

Vedimo kito į nuodėmę kaltė yra paprastai vadinama *papiktinimas*. Ji padaro artimą piktesniu, nedoresniu.

Įvesti artimą į nuodėmes labai lengva: piktomis kalbomis, nedoru pavyzdžiu, biaurių knygų pasiūlymu ar davimu, nepadoriais paveikslais, rūbais, elgesiu arba vedimu kitų į tokias vietas, kur daroma pikta.

Galima pasidaryti kito nuodėmės *dalininku*, jei jo nuodėmes girsime, jei jį paskatinsime nusidėti, jei jam padėsime nusidėti *(Svetimos nuodėmės)*. — *Tėvai ir viršininkai* nusideda svetimomis nuodėmėmis, jei jie savo vaikų ar tarnų nebaria ir nebaudžia už žinomas kaltes.

Pav., dėl šv. Jono krikštytojo nužudymo buvo kaltas: 1) Erodas, kurs liepė, 2) jo žmona Erodijada, kuri patarė dukteriai prašyti Jono galvos, 3) duktė, kuri klausė motinos ir prašė tokio dalyko.

Kaip nusideda tas, kuris kitą įveda į nuodėmę?

Kuris kitą įveda į nuodėmę, sunkiai nusideda Dievui.

Tas, kuris kitus veda į nuodėmes, vadinasi *sielų žudikas*. Apie tokius Jėzus yra pasakęs: „Kas gi papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie į mane tiki, tas vertas, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo, ir kad jis būtų nuskandintas jūros gilybėse. Vargas pasauliui dėl papiktinimų“ (Mt. 18, 6 s).

Pav., senasis Eleazaras geriau ryžosi mirti, negu papiktinti jaunimą.

Ką privalo daryti tas, kuris pakenkė artimo kūnui ar sielai?

Tas, kuris pakenkė artimo kūnui ar sielai, turi atsiteisti.

Atsiteisti galima maldomis, gerais darbais, pinigais ir klaidų atšaukimu pagal nuodėmklausio patarimą.

6 ir 9 NEPALEISTUVAUK IR NEGEISK SAVO ARTIMO MOTERS

Penktuoju įsakymu Dievas *globoja* mūsų kūno gyvybę, o šeštuoju ir devintuoju — mūsų *kūno ir sielos skaistumą*.

Kada mūsų kūnas ir siela yra skaistūs?

Mūsų kūnas ir siela yra skaistūs, kada nėra sutepti nepadoriomis mintimis, kalbomis, vaizdais ar elgsena.

Nepadoriomis mintimis, kalbomis, vaizdais ir elgsena mes vadiname tuos dalykus, kurie liečia mūsų kūno dalis, kurios turi būti visuomet uždengtos.

Kokius žmones Dievas labiausiai myli?

Dievas labiausiai myli skaisčius žmones.

„Palaiminti nesuteptos širdies, nes jie matys Dievą" (Mt. 5, 8). „O kaip gi graži nesutepta giminė su skaistumu, nes jos atmintis nemari, ir ji žinoma ir pas Dievą ir pas žmones" (Išm. 4, 1).

Kaip išsaugoti sielos ir kūno skaistumą?

Norint išsaugoti sielos ir kūno skaistumą, reikia: 1. melstis, 2. būdėti, 3. ugdyti gėdos pajautimą, 4. netinginiauti, 5. nesilepinti.

Prie 1. Prie maldos priklauso taip pat dažna šv. Komunija, šv. Panelės garbinimas, mylėjimas skaistumo globėjų: šv. Juozapo, šv. Aloyzo, šv. Agnietės.

Prie 2. Saugok savo akis ir ausis, kad nepamatytum ar neišgirstum ko nepadoraus, nes per akis ir ausis įeina pagunda. Ypač reikia saugotis blogų raštų, kino, teatrų.

Prie 3. Gėdos pajautimą turi tas, kuris savo kūnų dalių, kurios visuomet turi būti uždengtos, be reikalo neatidengia, nežiūri, nepaliečia. Galima atidengti tik reikalui esant. Netyčia pamatyti ne nuodėmė, bet nevalia žiūrėti iš smalsumo.

Prie 4. Tinginystė yra visų nuodėmių motina.

Prie 5. Nesilepina, kuris per ilgai nemiega, kuris rytą greit iš lovos kelias, kuris susilaiko nuo skanėsių.

Kas nusideda šeštam ir devintam Dievo įsakymui?

Šeštam ir devintam Dievo įsakymui nusidedame, kas nepadoriai mąsto, kalba ar dainuoja, kas nepadoriai daro.

Ypatingai sunkiai nusideda, kas kitus gundo ar moko paleistuvystės.

Dėlko reikia saugotis paleistuvystės?

Paleistuvystės reikia saugotis:

1. **nes ji išniekina Dievui pašvęstą mūsų kūną ir sielą,**
2. **nes ji dažnai atneša ligas, gėdą ir perankstybą mirtį.**

Paleistuvystės taip labai *nekenčia Dievas*, kad paleistuvius baudžia ne tik aname gyvenime („Paleistuviams dalis bus tvenkinyje, degančiame ugnimi ir siera" — Apr. 21, 8), bet ir šioje žemėje Pav., dėl paleistuvystės Dievas sunaikino Sodomos ir Gomoros miestus, nubaudė žmones visuotiniu tvanu, o ir dabar baudžia įvairiomis ligomis.

7 ir 10 NEVOK IR NEGEISK NĖ VIENO DAIKTO, KURIS YRA TAVO ARTIMO

Septintuoju ir dešimtuoju įsakymu Dievas *globoja nuosavybę*.

Visi žemės daiktai yra Dievo nuosavybė, nes Dievas juos sutvėrė. Tuos daiktus jis pavedė žmonėms valdyti. Ką žmogus paveldėjimu ar darbu įgijo, tai yra jo *nuosavybė*. Reikia duoti Dievui jos valdymo apyskaitą.

Žemiški daiktai yra reikalingi; be jų mes negalėtumėm gyventi. Bet daug naudingesni yra geri darbai ir Dievo malonė, nes tai yra *dangiškasis* turtas. „Kraukite sau turtus danguje, kur nei rūdys nei kandys negadina ir kur vagys neiškasa ir nepavagia", pataria Kristus, (Mt. 6, 20).

Brangink savo turtą!

Ar rupestis žemiškais daiktais patinka Dievui?

Rūpestis žemiškais daiktais patinka Dievui,

1. **jei mes teisėtai juos įgyjame,**
2. **jei sąžiningai jais verčiamės,**
3. **jei jų nesigailime labdaringiems darbams.**

Prie 1., pav. Tobijas ir ožiukas,

Prie 2., Taupumas yra dorybė. Nereikia būti nei išlaidžiam, nei šykščiam. Perdaug gerdami, lošdami, gražiai rėdydamiesi ir kitokiu budu be saiko *leisdami* pinigus daug kas pateko į skolas, į skurdą ir gėdą net į pragarą. — *Šykštumas* padaro žmogų kietaširdžiu savo artimui; net ir tiems, kuriems skolingas, gaili atiduoti.

Prie 3. „Būk gailestingas. Jei turėsi daug, duok apsčiai; jei turėsi maža, noriai rūpinkis suteikti maža" (Tob. 4, 9).

Atiduok kam kas priklauso!

Svetima nuosavybė tebūna mums šventa.

Kada svetima nuosavybė yra mums šventa?

Svetima nuosavybė yra mums šventa, kada mes svetimo nenorime ir artimui atiduodame, kas jam priklauso.

(Nenorime). Dievas dešimtuoju įstatymu draudžia neteisingai net geisti svetimo daikto. Tad juo labiau Dievas draudžia neteisingai pasisavinti ar gadinti svetimą daiktą (7 įsakymas).

(Atiduoti). Paskolintus ar tuos daiktus, kuriuos artimas pas mus pasidėjo, turime rūpestingai saugoti ir laiku atiduoti. Taip pat ir skolas reikia laiku grąžinti.

Kas nusideda prieš artimo nuosavybę?

Prieš artimo nuosavybę nusideda:

1. **kas vagia, apiplėšia,**
2. **kas apgaudinėja ar nusuka,**
3. **kas tyčia gadina svetimą daiktą,**
4. **kas padeda kitiems artimą skriausti.**

Vagia, kas be savininko žinios slaptai ima; *apiplėšia*, kas jėga atima; *apgauna*, kas vietoj vieno daikto duoda kitą arba kas melagingai sulaužo sutartį; *nusuka*, kas nutraukia mastą, svorį ar pinigus.

Kas *rasto daikto* nesugrąžina, nors ir žino, keno jis yra (arba gali tat lengvai sužinoti), tas vagia; taip pat ir tas nusideda vagyste, kurs *negrąžina* skolos, nors, jei norėtų, ir galėtų grąžinti.

Padėti vogti galima devyniais būdais, 1. patarimu, 2. liepimu, 3. padėjimu, 4. patarimu, 5. pagyrimu, 6. nesutūrėjimu, 7. nutylėjimu, 8. slėpimu, 9. pasidalinimu.

Ką turi daryti tas, kuris svetimą daiktą pasisavino ar sugadino?

1. **Kas svetimą daiktą pasisavino, turi grąžinti.**

2. **Kas svetimą daiktą tyčia sugadino, turi nuostolius atlyginti.**

Kas kokiu nors būdu padėjo pasisavinti svetimą daiktą, tas irgi turi kartais atlyginti arba pataisyti. Abejonėje reikia klaustis nuodėmkliausio.

„Kas vogs, nepralobs; kas ars, nepavargs!“
„Savo nepaleisk, kito nenorėk!“

8. NEKALBĖK NETIESOS

Aštuntuoju įsakymu Dievas *globoja artimo gerą vardą ir garbę.*

Būk teisingas!

Dievas yra tiesa ir myli teisingumą. Kas nori patikti Dievui, turi būti teisingas.

Teisingas yra tas, kas sako tai, ką mąsto ir žino.

Nuodėmės. Nusideda:

1. kas meluoja,
2. kas veidmainiauja.

Meluoja, kurs vieną sako, o kitą mąsto. Dažnai žmonės meluoja juokaudami, norėdami iš baimės ar gėdos išsisukti, norėdami kitiems pasitarnauti ar pakenkti. Pav. Erodas išminčiams.

Veidmainiauja, kurs laiko save geresniu, šventesniu, draugiškesniu, negu iš tikrųjų yra. Pav. parizìejai.

Ką sako Viešpats apie melagius?

Viešpats sako: „Melagingos lūpos pasibiaurėjimas Viešpačiui“ (Pat. 12,22).

Gerbk artimo gerą vardą!

„Velyk geras vardas, kaip daug turtų“ (Pat. 22, 1). Užtat artimo gerą vardą turime taip gerbti, kaip ir jo turtą.

Kada mes gerbiame artimo gerą vardą?

Artimo gerą vardą mes gerbiame,

1. **kada apie jį gerai mąstome ir kalbame,**
2. **kada nutylime jo nuodėmes.**

Nuodėmės. Artimo geram vardui nusideda:

1. (*širdimi*) kas be pagrindo mąsto piktą apie artimą *(įtaria)*,

2. (*lūpomis*) kas *be reikalo* jo nedorus darbus pasakoja kitiems, to nežinantiems (*apkalba*), juos padidindamas ar naujų nusikaltimų prasimanydamas (*šmeižtas*).

3. kas *noromis* klauso artimą žeminančių kalbų.

Kaip turi atsilyginti, kas pakenkė artimo geram vardui?

Kas pakenkė artimo geram vardui, turi jį atitaisyti.

Perdėtas girimas kokio nors asmens taip pat vengtinas, nes tai paskatina giriamąjį į nuodėmę.

PENKI BAŽNYČIOS ĮSAKYMAI

1. Šventes švęsk,
2. Šventadieniais Mišių klausyk,
3. Pasninkus pasninkauk,
4. Eik išpažinties bent vieną kartą metuose ir apie Velykas priimk Švenčiausiąjį Sakramentą,
5. Savo bažnyčią laikyti padėk.

Tuos įsakymus davė Bažnyčia. *Galią* leisti įstatymus jinai gavo iš Kristaus per apaštalus, kuriems jis pasakė: „Ką tik jūs surišite žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta ir danguje" (Mt. 18, 18).

1. ŠVENTES ŠVĘSK

Viešpats Dievas įsakė švęsti sekmadienį. Visas kitas šventes įvedė Bažnyčia. Tos šventės įvestos tikslu pagarbinti kokią tikėjimo paslaptį ar kokį šventąjį. *Bažnytines šventes* reikia švęsti taip pat, kaip sekmadienį (trečiasis Dievo įsakymas).

Visos bažnytinės šventės kartojasi kasmet. Bažnytinių švenčių eilė metų bėgyje sudaro *bažnytinius metus*.

Bažnytiniai metai prasideda pirmuoju Adventu sekmadieniu (tai yra pirmasis sek-

madienis gruodžio mėnesyje arba paskutinis lapkričio mėnesyje.

Visi bažnytiniai metai dalinasi į *tris laikotarpius:* Kalėdų, Velykų, ir Sekminių, pagal šias tris didžiąsias šventes.

Kalėdos arba Kristaus gimimo šventė yra gruodžio mėn. 25 d. Keturi sekmadieniai prieš Kalėdas sudaro Advento laiką (pasiruošimas Kalėdoms). Adventas mums primena Išganytojo laukimą ir žmonių ilgesį. Mišios laikomos kunigo apsivilkusio violetinės spalvos rūbais. Sekmadienio rytą anksti yra laikomos mišios, kurios vadinamos Rarotos (rasokite dangūs...). Jos skiriamos šv. Panelės garbei. Advente (gruodžio mėn. 8 d.) yra *Nekalto Prasidėjimo šv. Panelės šventė.* — Kalėdose švenčiame Kristaus gimimo atminimą. Kunigas laiko trejas mišias. — Pokalėdiniame laike yra šios šventės: *Naujieji Metai* (sausio mėn. 1 d.: Kristui buvo duotas vardas Jėzus)., ir *Trys Karaliai* (sausio mėn. 6 d.).

Velykos ne visuomet tuo pačiu laiku. Ta šventė visuomet keliame į sekmadienį (kilnojamoji šventė). Pasiruošimą Velykoms sudaro devyni sekmadieniai. Pasiruošimas Velykoms prasideda Senosiomis Užgavėnėmis, vėliau Palenų diena, kuria prasideda gavėnios pasninkas. Keturiolika dienų prieš Velykas sudaro Kančios laiką. Tame laike kryžiai ir paveikslai laikomi uždengti. („jis pasislėpė"). Paskutinysis sekmadienis prieš Velykas yra vadinamas Verbų diena. Nuo Verbų dienos prasideda Didžioji savaitė. Didįjį Ketvirtadienį nutyla vargonai ir varpai, kai giedama „Gloria", Šv. Sakramentas iš tabernakulio išimamas. Didįjį Penktadienį mišių nebelaikoma, Kristus dedamas į grabą. Didįjį Šeštadienį yra šventinama ugnis, van-

duo ir Velykų Žvakė. — Velykos yra didžiausia Bažnyčios šventė. Ji primena Kristaus atsikėlimą iš numirusių. — Velykiniam laikotarpiui priklauso dar Kristaus *Dangun Žengimo šventė (Šeštinės).*

Tuoj po Šeštinių prasideda ruošimasis Sekminėms. Bažnyčiose kalbama novena (devynių dienų malda) į Šv. Dvasią. *Sekminės* arba Šventosios Dvasios atsiuntimo minėjimas švenčiamas penkiasdešimtą dieną po Velykų. — Pirmas sekmadienis po Sekminių skirtas Šv. Trejybės garbei. Ketvirtadienį po Šv. Trejybės prasideda *Dievo Kūno* (Devintinių oktava — aštuondienis). Šiam pasibaigus, prasideda Šv. Jėzaus Širdies šventė. Paskum apaštalų *šv. Petro ir Povilo šventė* (birželio mėn. 29 d.) *Šv. Panelės Marijos Dangun Ėmimo* (Žolinė, rugpiūčio mėn. 15 d.) *Visų Šventųjų šventė* (lapkričio mėn. 1 d.).

2. ŠVENTADIENIAIS MIŠIŲ KLAUSYK

Tuo įsakymu Bažnyčia pasako, kaip reikia šventadienius švęsti (žiūrėk trečiąjį Dievo įsakymą).

3. PASNINKUS PASNINKAUK

Kada mes pasninkaujame?

Mes pasninkaujame,

1. **kada mažiau valgome arba**
2. **nevalgome mėsiškų valgių.**

Yra *dvejopas pasninkas:* pirmas — mažiau valgyti, antras — be mėsos valgyti. Abudu yra Bažnyčios įsakyti.

Kada įsakyta mažiau valgyti?

Bažnyčios įsakyta mažiau valgyti visomis gavėnios dienomis, išskyrus šventadienius.

Tokio pasninko metu galima valgyti pietus ligi soties, pusryčius ir vakarienę užsikandant pagal vietos paprotį.

Kada nevalia valgyti mėsiškų valgių?

Mėsiškų valgių nevalia valgyti penktadieniais.

Yra dar dienų, kada abi pasninko rūšys supuola. Tuomet reikia ir mažiau valgyti ir be mėsiškų valgių.

Kada reikia ir mažiau valgyti ir ne mėsiškus valgius?

Reikia mažiau valgyti ir be mėsiškų valgių apseiti: 1) Pelenų dieną, 2) gavėnios penktadieniais ir šeštadieniais, 3) metų ketvirčių ir 4) vigilijų dienomis.

Metų ketvirčiai yra pirmas trečiadienis, penktadienis ir šeštadienis kiekvienų metų pavasario, vasaros, rudens ir žiemos. — *Vigilijos* yra dieną prieš Kalėdas, prieš Sekmines, prieš Žolinę (Šv. Panelės Dangun Ėmimą) ir prieš Visus Šventus.

Kada pasninkai išnyksta?

Pasninkai išnyksta, kada pasitaiko sekmadienį arba kitoj privalomoj bažnytinėj šventėj.

Tautos šventėse pasninkas neišnyksta. Tik tose šventėse nereikia pasninkauti, kurios yra Bažnyčios įsakytos.

Dėlko Bažnyčia įsakė pasninkauti?

Bažnyčia įsakė pasninkauti dėlto,
1. **kad mes sektumėm Kristaus ir šventųjų pavyzdžiais,**
2. **kad darytumėm atgailą už savo nuodėmes,**
3. **kad lengviau nugalėtumėm savo piktus geidimus.**

Pirmąją nuodėmę žmonės padarė nelaikydami pasninko (valgė draudžiamą vaisių).

Gavėnioje ir advente yra dar *uždrausta* visi vieši triukšmingi pasilinksminimai, vestuvės ir ypač šokiai.

Kas privalo pasninkauti?

Pasninkauti privalo kiekvienas katalikas, sulaukęs tam tikro amžiaus.

Įstatymais *nustatytas amžius* yra toks: 1. nuo mėsos privalo susilaikyti visi, kurie vyresni 7 metų; 2 tą pasninką, kurs įsako mažiau valgyti, turi užlaikyti visi nuo 21 iki 59 metų amžiaus.

Ką Bažnyčia paliuosuoja nuo pasninkų?

Bažnyčia paliuosuoja nuo pasninkų:
1. **ligonius, silpnus, keleivius ir visiškus neturtėlius,**
2. **labai sunkiai dirbančius.**

4 EIK IŠPAŽINTIES BENT VIENĄ KARTĄ METUOSE IR APIE VELYKAS PRIIMK ŠVENČIAUSIĄJĮ SAKRAMENTĄ

Krikščionybės *pradžioje* žmonės eidavo kasdien prie šventos Komunijos ir dažna išpažintimi nuplaudavo savo nuodėmes.

Ir *dabar* geresnieji žmonės eina kas mėnesį ar bent kelis kartus metuose išpažinties ir šv. Komunijos. Kai kurie net kasdieną priima Šv. Sakramentą. — *Dažnos šv. Komunijos* trokšta Dievas ir Bažnyčia.

Kaip nusideda tas, kuris neina nė karto per metus išpažinties ir apie Velykas nepriima Šv. Sakramento?

Kuris nė karto per metus neina išpažinties ir apie Velykas nepriima Šv. Sakramento sunkiai nusideda.

Ta išpažintis ir šv. Komunija yra vadinama *velykinė*.

Kas neatlieka velykinės ir prieš mirtį nesusitaiko su Dievu, to Bažnyčia nelaidoja šventose kapinėse, už to žmogaus sielą jinai nesimeldžia.

Bažnyčia *pageidauja*, kad velykinę kiekvienas priimtų savo parapijoj.

Velykinės laikas prasideda pirmuoju gavėnios sekmadieniu ir baigiasi Švč. Trejybės šventė.

5. SAVO BAŽNYČIOS LAIKYTI PADĖK

Bažnyčia neša sieloms išganymą; dėlto kiekvienas turi ją *palaikyti* savo aukomis.

Kam bažnyčiai reikalingos aukos?

Bažnyčiai reikalingos aukos:

1. **Dievo namų statymui, palaikymui ir puošimui,**
2. **kunigų išlaikymui,**
3. **bažnyčios tarnų pragyvenimui.**

Prie 2 ir 3 „Ar jūs nežinote, kad, kurie darbuojasi šventykloje, valgo, kas yra iš šventyklos; ir kurie tarnauja altoriui, gauna dalį iš altoriaus? Taip ir Viešpats liepė tiems, kurie skelbia Evangeliją, gyventi iš Evangelijos". (1. Kor. 9, 13 s.).

NUODĖMĖS

Dievas viską sutvėrė ir gerai sutvarkė. Jis įvedė *tvarką* pasaulyje ir žmonių gyvenime. Be tvarkos pasaulis žūtų; panaikinus arba sulaužius Dievo įvestą tvarką žmonių gyvenime, įžeidžiama Dievas, užtraukiama kančių žmonėms žemėje, o mirus — amžinąjį pasmerkimą.

Ką daro žmogus nepildydamas Dievo arba Bažnyčios įsakymų?

Nepildydamas Dievo arba Bažnyčios įsakymų, žmogus daro nuodėmę.

Nuodėmė tat yra neklausymas Dievo ir laužymas jo įvestos tvarkos.

Kuo galime nusidėti?

Nusidėti galime mintimis, žodžiais, darbais ir apleidimu to, ką reikia daryti.

Mintimis nusideda, kas pikta geidžia arba džiaugiasi piktu darbu.

Žodžiais nusideda, kas kalba tokias kalbas, kurias Dievas yra uždraudęs.

Darbais, — kuris daro tai, ką Dievas uždraudžia.

Apleidimu — kuris nedaro to, ką liepa Dievas, Bažnyčia ar pareigos.

Didelė nuodėmė

Ne visos nuodėmės yra *lygios*: vienos yra didelės, kitos mažos. Vienas nuodėmes Kristus lygina su rąstu, kitas su krislu akyje (Mt. 7, 3).

Kada padarome didelę nuodėmę?

Didelę nuodėmę padarome, kada žinodami ir laisvu noru sulaužome Dievo ar Bažnyčios įsakymus dideliuose dalykuose,

Didelę nuodėmę darydamas žmogus

1. *žino ir atsimena,* kad to daryti negalima,
2. *laisvu noru* (nepriverstas) daro pikta,
3. peržengia įstatymą mintimi, žodžiu, darbu ar apleidimu *dideliame arba svarbiame dalyke.* Apaštalas šv Povilas tarp didelių dalykų mini paleistuvystę, begėdystę, žavėjimus, nesantaiką, barnius, pavydą, rūstybę, vaidus, atskalą, neapykantą, žmogžudystę, girtuokliavimą, apsirijimą ir k. (Gal. 5, 19—21).

Didelės nuodėmės nepadaro, kas nežinodamas, užsimiršęs, miegodamas ar kito priverstas sulaužo įsakymą dideliuose dalykuose. — Kas ne dėl savo kaltės negali užlaikyti kokio įsakymo, tas visai *nenusideda*.

„Kas gi daro nuodėmę ir neteisybę, tie yra savo sielos nepriteteliai“ (Tob. 12, 10).

Dėlko reikia saugotis didelės nuodėmės?

Didelės nuodėmės reikia saugotis:

1. **nes ji užrūstina Dievą,**
2. **išplėšia iš mūsų pašvenčiamąją Dievo malonę ir visus nuopelnus,**
3. **užtraukia mums amžiną pragaro bausmę.**

Apie tą, kuris gyvena didelėje nuodėmėje, rašo šv. Raštas: „Tu turi vardą, būk tu esąs gyvas, ir esi numiręs“ (Apr. 3, 1). Dėlto ši nuodėmė dažnai yra vadinama *mirtinąja nuodėme.*

Mes žinome, kokias nelaimes atnešė didelė nuodėmė nupuolusiems angelams ir pirmiesiems tėvams.

Kas paniekina Dievo malonę ir ilgai gyvena didelėje nuodėmėje, to žmogaus protas aptemsta, valia susilpnėja, jis įkrinta į dvasios aptemimą ir užkietėjimą.

Maža nuodėmė

Kada darome mažą nuodėmę?

Mažą nuodėmę darome, kada sulaužome Dievo ar Bažnyčios įsakymus mažuose dalykuose, o jei dideliuose — tai netyčia.

Netyčia nusikalstame, kada, darydami nuodėmę, ją nevisiškai pažįstame arba nebeturime visos laisvės jos nedaryti.

Dėlko reikia saugotis mažos nuodėmės?

Mažos nuodėmės reikia saugotis:
1. nes ji užrūstina Dievą,
2. užtraukia mums laikiną bausmę,
3. veda į dideles nuodėmes.

„Kurs nieku laiko mažus dalykus, pamažu nupuls" (Ekli. 19, 1).

Kovok su pagundomis!

Velnias, pasaulis ir kūno pageidimai dažnai mus traukia į nuodėmę. Toksai traukimas į nuodėmę yra vadinamas *pagunda*.

Dievas leidžia pagundas, kad žmogus per daug nepasitikėtų savimi ir kad kova pelnytų dangų.

Kada pagunda tampa nuodėme?

Pagunda tampa nuodėme, kada žmogus jai nesipriešina ir su ja sutinka.

Kaip galima nugalėti pagundas?

Pagundas galima nugalėti malda ir atsargumu.

„Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą“ (Mt. 26, 41).

Kovai su pagundomis dar galima vartoti šias *ypatingas priemones:* saugotis progų nusidėti, kalbėti atsiduksėjimus, žegnotis, apie ką kitą mąstyti ar rimtai kuo užsiimti, nežaisti su pagundomis.

Kokia nauda iš pagundos nugalėjimo?

Iš pagundos nugalėjimo mes gauname jėgos naujoms kovoms ir nusipelnome danguje atlyginimą.

„Priešinkitės velniui, ir jis bėgs nuo jūsų“ (Jok. 4, 7). „Palaimintas žmogus, kurs kantriai kenčia mėginimą, nes kada bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką, kurį Dievas pažadėjo jį mylintiesiems“ (Jok. 1, 12).

PIKTI ĮPROČIAI

Kas nekovoja su pagundomis, tas dažnai daro tą pačią nuodėmę.

Kas pasidaro dažnai darant tą pačią nuodėmę?

Dažnai darydami tą pačią nuodėmę, mes įgyjame piktą įprotį arba nedorybę.

Žmogus gali įprasti į kiekvieną nuodėmę. Bet yra septynios nuodėmės, į kurias dažniausiai žmonės įpranta *(septynios dažnosios nedorybės).*

Kokios yra septynios dažnosios nedorybės?

Septynios dažnosios nedorybės yra: 1. puikybė, 2. godumas, 3. paleistuvavimas, 4. pavydas, 5. rūstumas, 6. persivalgymas arba pasigėrimas, 7. tingėjimas.

Kada nusikalstame puikybe?

Puikybe nusikalstame, kada perdaug save aukštiname ar kitus žeminame.

Pav., pariziejus ir muitininkas.

Kada nusidedame godumu?

Godumu nusidedame, kada esame perdaug prie turtų prisirišę.

Godus žmogus turi pinigų, bet dažnai pats nepavalgo, neapsirėdo, vargšams nieko neduoda; jis gaili išleisti pinigų. Iš godumo Judas pardavė Kristų?

Apie paleistuvavimą žiūrėk 6 ir 9 Dievo įsakymus.

Kada nusidedame pavydu?

Pavydu nusidedame, kada džiaugiamės artimo nelaime ir liūdime dėl jo pasisekimo.

Pav., Juozapo broliai iš pavydo jį pardavė.

Kada nusidedame rūstumu?

Rūstumu nusidedame, kada be reikalo pykstame.

Pav., Kainas be reikalo pyko ant savo brolio Abelio.

Kada nusidedame persivalgymu ar pasigėrimu?

Persivalgymu ar pasigėrimu nusidedame, kada perdaug valgome ar geriame svaiginamuosius gėrimus.

„Jų dievas yra pilvas" (Pilip. 3, 19) „Girtuokliai... negaus dangaus karalystės" (Gal. 5, 21 s.).

Kada nusidedame tingėjimu?

Tingėjimu nusidedame, kada nedarome to, ką turime daryti.

Pav., palyginimai apie talentus.

GERI DARBAI

Negana saugotis nuodėmių, reikia dar gerų darbų. Jėzus moko, kad tarnas, kuris užkasė savo talentus ir jų neišnaudojo, buvo nubaustas (Mt. 25, 14—30).

Yra gerų darbų, kurie mums įsakyti (tai *mūsų pareigos*), yra ir tokių, kuriuos mes galime daryti ir nedaryti (*laisvo noro geri darbai*).

Tiek įsakyti, tiek laisvo noro geri darbai gali mums nupelnyti dangų ir sumažinti arba visai panaikinti laikiną bausmę už nuodėmes.

Kada mūsų geri darbai pelno dangų?

Mūsų geri darbai pelno dangų, kada juos darome, turėdami Dievo malonę.

Kada žmogus *neturėdamas Dievo malonės* padaro gerus darbus, tai dangaus nepelno, bet už juos Dievas duoda atlyginimą šioje žemėje arba pasitaisymo malonę.

„Kiekvienas gaus savąjį užmokestį" (1 Kor. 3. 8).

Kokie yra žymiausi geri darbai?

Žymiausi geri darbai yra: malda, pasninkas ir išmalda.

„Malda su pasninku ir išmalda geresnis dalykas negu krauti aukso turtus" (Tob. 12, 8).

Prie *maldos* priklauso visi maldingumo darbai; prie *pasninko* priklauso visi savęs atsižadėjimo darbai; prie *išmaldos* priklauso visi labdarybės darbai artimo sielai ir kunui (žiūrėk 5 Dievo įsakymą).

Dievas teis pasaulį, žiūrėdamas į žmonių darbus (Mt. 25, 31—46).

Proto ir kūno darbas

Yra proto ir kūno darbų. Ir vieni ir kiti patinka Dievui ir yra žmonijai naudingi.

Kas įsakė žmonėms dirbti?

Dirbti įsakė patsai Dievas.

Dievas tarė: „Šešias dienas dirbsi" (Atk. 5, 13) ir „Savo veido prakaite valgysi duoną" (Prad. 3, 19).

Kokia nauda iš darbo?

Iš darbo yra didelė nauda sielai ir kūnui.

Šiame gyvenime darbas gaivina dvasią ir kūną, apsaugo nuo nuobodumo ir nepasitenkinimo, duoda duoną ir gerovę.

Anam gyvenimui darbas, padarytas su pašvenčiamąja malone, nupelnys amžiną laimę danguje; uolus darbas apsaugos nuo daug pagundų ir nuodėmių; sunkus darbas atlygins už nuodėmes.

Kaip reikia dirbti?

Dirbti reikia uoliai, kantriai ir ištvermingai.

„Kas nenori dirbti, tegul ir nevalgo" (2 Tes. 3, 10).

Gera intencija

Mes *turime* gerą intenciją, kada visus savo darbus aukojame Dievo garbei.

Kada gauname didesnį užmokestį už savo gerus darbus?

Didesnį užmokestį už savo gerus darbus gauname, kada juos darome dėl Dievo.

„Ar valgote, ar geriate, ar ką kitą darote, visa darykite Dievo garbei" (1 Kor. 10, 31).

Kaip paaukoti Dievui savo darbus?

Savo darbus galima Dievui paaukoti kad ir šiais žodžiais: „Tai darau dėl Dievo", „Didesnei Dievo garbei" „Dievo vardu".

Galima ir *iš ryto* visus dienos darbus, net žodžius ir mintis, paaukoti Dievui. Dieną galima tą paaukojimą pakartoti.

DORYBĖS

Ką įgyjame dažnai atkartodami kokį gerą darbą?

Dažnai atkartodami kokį gerą darbą, įgyjame įpratimą į gerą, arba dorybę.

Kokios yra svarbiausios arba dieviškosios dorybės?

Svarbiausios arba dieviškosios dorybės yra tikėjimas, viltis ir meilė.

Šios dorybės vadinamos *dieviškomis*, nes jos ypatingu būdu mus riša su Dievu Mes jas įgyjame dažnai sužadindami tikėjimą, viltį ir meilę.

Kaip sužadinti tikėjimą?

Tikėjimą galime sužadinti malda: „Mano Dieve, tvirtai tikiu visą, ką tiki ir moko šv. katalikų Bažnyčia dėlto, kad Tu, neklystančioji tiesa, jai visa tai apreiškei“ (tikėjimo aktas).

Kaip sužadinti viltį?

Viltį galime sužadinti malda: „Mano Dieve, turiu gyvą viltį, kad man suteiksi savo malonės šiame gyvenime ir, jei Tavo įsakymus čia laikysiu, garbės amžinajame, nes Tu

man pažadėjai tai; Tu esi visagalis, geras ir ištęsi ką pažadėjęs" (vilties aktas).

Kaip sužadinti meilę?

Meilę galime sužadinti malda: „Mano Dieve, dėlto aš myliu Tave visa širdimi, visa siela, visomis savo jėgomis už viską labiau, kad Tu aukščiausioji gėrybė ir esi vertas visiškos meilės. Dėl Tavo meilės myliu savo artimą, kaip pats save (meilės aktas).

Mes galime įprasti į *kiekvieną darbą*. Ir dėlto, kiek yra gerų darbų, tiek gali būti ir dorybių.

TOBULYBĖ

Kas visuomet gerai daro, tas yra *tobulas*.

Kiekvienas žmogus *turi siekti tobulumo,* nes Jėzus yra pasakęs: „Bukite tat tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas" (Mt. 5, 48).

Jėzus ir jo sekėjai šventieji yra mums *tobulumo pavyzdžiai*.

Ką reikia daryti, kad taptumėm tobulesni.

Kad taptumėm tobulesni, reikia vis geriau ir geriau atlikti savo darbus.

Reikia daugiau *pasiaukoti ir išsižadėti.*

Kas nori vis geriau ir geriau atlikti savo darbus, *turi* dažnai mąstyti, kad Dievas mus mato, noriai melstis, uoliai klausyti pamokslų, dažnai priimti šv. Komuniją, vengti dykinėjimo.

Norintiems pasiekti aukštesnį tobulybės laipsnį, Kristus yra palikęs ypatingas priemones; jos vadinasi *Evangelijos patarimais;* jos nėra visiems privalomos.

Kokie yra Evangelijos patarimai?

Evangelijos patarimai yra šie: gyventi neturte, skaistybėje ir visiškame paklusnume dvasiškai vyriausybei.

Vienuoliai, vyrai ir moterys, daro apžadus pagal tuos tris patarimus gyventi.

Tretininkai sudaro vidurį tarp vienuolių ir pasauliečių. Jie neišgali visiškai pagal tuos patarimus gyventi, bet kiek galėdami stengiasi.

Trečioji dalis

DIEVO MALONĖ

Jei mes tikėsime Dievą ir jo mokslą, užlaikysime visus įsakymus ir darysime daug gero, tai mes būsime *teisūs*.

Ar užtenka būti teisiam, kad nueitum į dangų?

Kad nueitum į dangų, neužtenka būti teisiam, reikia dar turėti Dievo malonę.

„Be manęs jūs nieko negalite padaryti", sako Kristus (Jo. 15,5). „Ne norinčiojo ar lenktyniaujančiojo dalykas (išganymas), bet pasigailinčiojo Dievo" (Rom. 9, 16).

Ką mes vadiname Dievo malone?

Dievo malone vadiname Viešpaties pagalbą, duotą sielai išganyti.

Sielą išganyti Dievas mums padeda *dvejopu budu:* stiprinamąja ir pašvenčiamąja malone.

Stiprinamoji malonė

Ką duoda mums stiprinamoji malonė?

Stiprinamoji malonė padeda mums katalikų tikybą pažinti ir pamylėti ir Dievo įsakymus įvykdyti.

„Aš visa galiu tame, kurs stiprina mane" (Pilip. 4, 13).

Ar kiekvienas žmogus gauna stiprinamosios malonės, kiek jam reikia?

Stiprinamosios malonės gauna kiekvienas žmogus tiek, kiek reikia jo sielos išganymui.

Dievas „nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą" (1 Tim. 2, 4).

Netikinčiajam ir klaidžiatikiui stiprinamoji malonė padeda tiesą suprasti; *nusidėjėliui* — padeda pasitaisyti; *teisiajam* — padeda išsilaikyti gerume ir pelnyti dangų.

Sakramentais ir maldomis už save ar už kitus galime prašyti ir padauginti šią malonę.

Stiprinamąją malonę Dievas teikia *įvairiais būdais:* 1. tiesioginiu veikimu į žmogaus dvasią, 2. per pamokslus (pav. Lydija Apd. 16, 14), per geras knygas ir pavyzdžius, 3. įvairių nelaimių proga — ligos, bado (pav., sūnus vėjavaikis), mirties ir k.

Kada mes pasinaudojame iš stiprinamosios malonės?

Iš stiprinamosios malonės mes pasinaudojame, kada jai pasiduodame ir kartu su ja veikiame.

„Mes jūs raginame neimti Dievo malonės veltui" (2 Kor. 6, 1).

Pav. latrai ant kryžiaus.

Kada mes pasiduodame stiprinamajai malonei ir kartu su ja veikiame, tuomet mums Dievas duoda pašvenčiamąją malonę.

„Štai aš stoviu prie angos ir beldžiu *(stiprinamoji malonė)*: jei kas išgirs mano balsą (*pasiduos* tai malonei) ir atidarys man duris (*kartu veiks*), aš pas jį įeisiu ir su juo vakarieniausiu, ir jis su manim (*pašvenčiamoji malonė*)" Apr. 3, 20.

Pašvenčiamoji malonė

Ką duoda mums pašvenčiamoji malonė?

Pašvenčiamoji malonė apvalo mus nuo nuodėmių ir padaro šventais Dievo vaikais, dangaus paveldėtojais.

„Jūs esate apiplauti, esate pašventinti, esate nuteisinti musų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu ir mūsų Dievo Dvasia" (1 Kor. 6, 11).

Pašvenčiamoji malonė yra sielos *antgamtinis gyvenimas.* Kristus ją vadina *vestuvių drabužiu*, be kurio negalima įeiti į dangiškųjų vestuvių puotą (Mt. 22). — Ji yra dar vadinama Dievo *įsūnijimu.*

„Žiūrėkite, kokią meilę Tėvas mums suteikė, kad mes vadinamės Dievo vaikais ir esame" (1 Jo. 3, 1). „O jei mes esame vaikai, tai ir tėvoniai: tėvoniai Dievo ir bendratėvoniai Kristaus" (Rom. 8, 17).

Kartu su pašvenčiamąja malone į musų sielą įeina ir apsigyvena *šv. Trejybė.* „Mes pas jį ateisime

ir pasidarysime pas jį buveinę" (Jo. 14, 23). Žmogus tuomet tampa "Dievo Bažnyčia" (1 Kor. 3, 16).

Pašvenčiamoji malonė yra pats *brangiausias turtas*, kokį tik mes galime šioje žemėje įgyti. Mūsų didžiausias rūpestis turi būti, kad jos neprarastumėm, bet kad nuolat joje augtumėme.

Pirmąjį kartą pašvenčiamąją malonę mes gauname per šv. krikštą.

Ar ilgai mumyse esti pašvenčiamoji malonė?

Pašvenčiamoji malonė mumyse esti, kol jos neišvarome didele nuodėme.

Nelaimingai praradus pašvenčiamąją malonę, reikia stengtis *kuogreičiausiai* ją atgauti. Jėzus Kristus moko: „Kaip vynmedžio šakelė negali nešti vaisiaus pati savaime, jei nepasilieka vynmedyje, taip ir jūs, jei nepasiliekate manyje" (Jo. 15, 4).

Kaip galima atgauti prarastą pašvenčiamąją malonę?

Prarastą pašvenčiamąją malonę galima atgauti:

1. **atgailos sakramentu ir**
2. **tobulu gailesčiu.**

Prie 2. Kas tobulu gailesčiu nori atgauti prarastą malonę, tas turi turėti norą priimti atgailos sakramentą ir, pirmai progai pasitaikius, atlikti išpažintį. Per išpažintį reikia pasisakyti ir tobulu gailesčiu atleistąsias nuodėmes.

Kaip galima padauginti savyje pašvenčiamąją malonę?

Pašvenčiamąją malonę galima padauginti:

1. **šventais sakramentais,**
2. **kiekvienu geru darbu, padarytu su Dievo malone,**
3. **malda.**

SAKRAMENTAI

Ką vadiname sakramentais?

Sakramentais vadiname Kristaus įstatytus regimus ženklus Dievo malonei įgyti.

(Kristaus įstatytus). Visi sakramentai yra Jėzaus Kristaus įstatyti. Be Kristaus niekas kitas negali sakramento įstatyti.

(Regimus ženklus) Regimas ženklas yra daiktas arba veiksmas, kuris parodo, kokią malonę mes gauname tuo sakramentu. Pav. krikštijant pilamas vanduo ant galvos; tas parodo, kad krikšto sakramentu tas vaikas yra apiplaunamas nuo nuodėmių ir t. t.

(Dievo malonei įgyti) Kiekvienas sakramentas teikia malonių, būtent: pašvenčiamąją, stiprinamąją ir ypatingąją to sakramento malonę.

Ypatingoji sakramento malonė yra ta, dėl kurios įsteigtas patsai sakramentas.

Be Kristaus nustatytų veiksmų ir žodžių sakramentams teikti Bažnyčia dar nuo

savęs pridėjo daug veiksmų ir maldų. Tai vadinasi *apeigos*. Apeigos sukelia tikinčiuosiuose pamaldumą, pagarbą sakramentui ir ir dar labiau sakramentą paaiškina (paženklina).

Kiek sakramentų Kristus įsteigė?

Kristus įsteigė septynius sakramentus: 1. krikštą, 2. sutvirtinimą, 3. Švenčiausiąjį Sakramentą, 4. atgailą, 5. paskutinį patepimą, 6. kunigystę, 7. moterystę.

Kaip reikia priimti šv. sakramentus?

Šventus sakramentus reikia priimti vertai.

Šventus sakramentus *priimame vertai*, kada savo sielą taip paruošiame, kaip reikalauja tas sakramentas. Dauguma sakramentų reikalauja, kad juos priimant būtumėm Dievo malonėje (tik krikštas ir atgaila to nereikalauja).

Kas nevertai priima kokį sakramentą, tas padaro sunkią nuodėmę, vadinamą *šventvagyste*.

Kas gali teikti sakramentus?

Sakramentus gali teikti, tiktai katalikų Bažnyčia, ir tie, kuriuos ji įgalioja.

Kiek kartu galima priimti kiekvieną sakramentą?

Krikštą, sutvirtinimą ir kunigystę galima priimti tik vieną kartą gyvenime, o kitus — daugiau kartų.

Tris minėtus sakramentus galima tik vieną kartą priimti, nes jie įspaudžia mūsų sielon neišdildomą *žymę* kuri pasiliks amžinai. Krikštas įspaudžia žymę, kad esi *krikščionis*, sutvirtinimas — kad esi Kristaus *karys*, kunigystė — kad esi Dievo pašvęstas *kunigas*.

1. Krikštas

Krikštą *įsteigė* Kristus žodžiais: „Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir šventosios Dvasios" (Mt. 28, 19).

Regimasis ženklas yra vanduo, kuris yra pilamas ant krikštijamojo.

Ypatingoji sakramento malonė yra ta, kad mes per krikštą gauname atleidimą gimtosios ir kitų ligi krikšto padarytųjų nuodėmių ir tampame katalikų Bažnyčios nariais.

Krikštas yra *pirmasis* sakramentas, nes nekrikštitieji negali priimti kitų sakramentų.

Ar kiekvienas žmogus yra reikalingas krikšto?

Kiekvienas žmogus yra reikalingas krikšto, nes be jo nė vienas negali būti išganytas.

Kristus pasakė: „Jei kas neatgims iš vandens ir šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę" (Jo. 3, 5). Dėlto Bažnyčia krikštija *mažus*, ką tik gimusius *vaikus* ir neleidžia krikšto atidėti vėlesniam laikui.

Be krikšto mirusiųjų kūdikių sielos eina į *pragarus*, kur jos nieko nekenčia, bet nemato Dievo ir neturi dangiškų linksmybių.

Yra daug suaugusių žmonių, kurie dar nėra pakrikštyti, pav. pagonys, žydai ir k. Jie gali būti išganyti tik per *troškimo* ar *kraujo krikštą*.

Troškimo krikštas būna, kada jie tobulu gailesčiu apverkia savo nuodėmes ir yra pasiruošę visuomet Dievo valią pildyti.

Kraujo krikštas būna, kada nekrikštytasis miršta už Kristų ar jo mokslą.

Kas gali krikštyti?

Krikštyti gali kiekvienas žmogus; tačiau, nesant skubaus reikalo, tik kunigas.

Kaip reikia krikštyti?

Krikštyti reikia taip: pilant ant kūdikio galvos vandenį sakyti: „N. (čia ištariamas kūdikio vardas) **aš tave krikštiju vardan Tėvo ir Sūnaus ir šventosios Dvasios“.**

Krikštui vartojamas *švęstas vanduo*; nesant švęsto vandens galima ir paprastu vandeniu krikštyti.

Kada kunigas krikštija, tai jis prie tų krikšto žodžių prideda dar daug gražių apeigų ir maldų.

Kas neša vaiką prie krikšto?

Prie krikšto vaiką neša krikšto tėvai.

Krikšto tėvais gali būti tik geri katalikai ir nejaunesni kaip keturiolikos metų;

gimdytojams mirus, jie turi rūpintis vaiko tikyba.

Paprastai būna du krikšto tėvai: vyras ir moteris. *Užtenka* ir vieno.

Krikšto tėvų lūpomis vaikas per krikštą *atsižada* velnio ir nuodėmės, išpažįsta savo tikėjimą ir *pasižada* gyventi krikščioniškai.

Krikšto apeigos

Pirmiausiai vaikui parenkamas vardas. Reikia parinkti kokio *šventojo* vardą, kad vaikas turėtų gyvenime pavyzdį ir danguje užtarytoją.

Kunigas pučia vaikui tris kartus į veidą. Putimas paženklina velnio išvarymą. Po to duoda kūdikiui druskos, kaip krikščioniško išmaningumo ženklą.

Šv. Trejybės vardu kunigas iškilmingai įsako piktajai dvasiai iš vaiko išeiti. Po to kūdikis įvedamas į bažnyčią.

Atkalbėjus tikėjimo išpažinimą ir Tėve mūsų, vaiko ausys ir nosis yra patepamos seilėmis (Mk. 7, 33), kas paženklina, jog visi vaiko pojučiai turi būti pašvenčiami dangiškoms tiesoms.

Paskui per krikšto tėvus vaikas pasižada tikėti visas tiesas.

Kūdikio krūtinė ir tarpetė yra tepama šv. aliejais. Tas paženklina, kad tas kūdikis turi būti pasiruošęs nešti Kristaus įsakymų jungą ir kovoti su pagundomis.

Po to jis yra krikštijamas vandens užpylimu ir nustatytų žodžių ištarimu.

Kunigas patepa kūdikio viršūgalvį šv. krizma (mišinys aliejaus ir balzamo) ir tuo paženklina, kad tas kūdikis dabar yra tikras krikščionis, o jo siela yra papuošta pašvenčiamąja Dievo malone.

Pagaliau kunigas uždeda vaikui baltą rūbelį (jis ženklina, kad dabar kūdikis laisvas nuo nuodėmių) ir įduoda į rankas degančią žvakę (ženklą tikėjimo ir gerų darbų).

Ir man prie krikšto kunigas pasakė: „Imk šį baltą rūbelį ir nunešk jį nesuteptą prie mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus teismo krasės, kad gautumei amžinąjį gyvenimą“.

2 Sutvirtinimas

Sutvirtinimas yra *Kristaus įstatytas*, nes apaštalai jį teikė žmonėms malda ir rankų uždėjimų (*regimasis ženklas*) ir jie gavo šv. Dvas'os (Apd. 8, 14—17), kuri padarė juos tvirtus tikėjime (*ypatingoji sakramento malonė*) Plg. (Apd. 2, 3 s.)

Sutvirtinimas išganymui nėra būtinai reikalingas; bet jo apleidimas *be priežasties* yra nuodėmė.

Sutvirtinimo sakramentą gali teikti tik *vyskupas*.

Ką mes gauname sutvirtinimo sakramentu?

Sutvirtinimo sakramentu mes gauname šv. Dvasią, kad galėtumėm savo tikėjimą tvirtai išpažintį ir nugalėti visus išganymo priešus.

Musų *išganymo priešai:* yra trys: kūno geiduliai, pikti žmonės ir piktoji dvasia.

Kaip reikia pasiruošti sutvirtinimo sakramentui?

Ruošiantis sutvirtinimo sakramentui reikia melsti šv. Dvasios dovanų, gerai atlikti išpažintį ir priimti šventąją komuniją.

Priėmus sutvirtinimo sakramentą, reikia Dievui *padėkoti* už gautąsias malones ir tvirtai *pasiryžti* laikytis savo tikėjimo.

Prie sutvirtinimo reikia turėti berniukams *sutvirtinimo tėvą*, mergaitėms — *sutvirtinimo motiną*; jų pareiga padėti patarimais ir įspėjimais dvasinėse sutvirtintojo kovose

Sutvirtinimo apeigos

Sutvirtinimo tėvas ar motina deda ranką ant sutvirtinamojo dešiniojo peties. Vyskupas ištiesęs rankas ant visų sutvirtinamųjų prašo septynių šventosios Dvasios dovanų: išminties, supratimo, sumanumo, tvirtumo, mokslo, maldingumo ir Dievo baimės.

Po to vyskupas eina prie kiekvieno ir tepa šv. krizma sutvirtinamojo kaktą kryžiaus ženklu, sakydamas: „Aš tave paženklinu kryžiaus ženklu ir tave sutvirtinu išganymo krizma vardan Tėvo ir Sūnaus ir šventosios Dvasios". Ir lengvai suduoda per kairįjį žandą — *Kryžius* ant kaktos parodo, kad sutvirtintasis priklauso Kristui ir dėlto nebeturi gėdytis savo tikėjimo. — *Sudavimas* per žandą rodo, jog sutvirtintasis turi būti pasiruošęs visus nepasisekimus dėl Jėzaus kantriai nukęsti.

Paskui vyskupas už visus meldžias ir visus palaimina.

3. Švenčiausias Sakramentas

Šį sakramentą *Kristus įsteigė* paskutinės vakarienės metu. Jo *regimasis ženklas* yra duonos ir vyno pavydalai, o *ypatingoji sakramento malonė* patsai Jėzus Kristus, visų malonių šaltinis.

Pirmą kartą padauginęs duoną, Viešpats Jėzus tarė žydams: „Duoną, kurios aš duosiu, yra mano kūnas dėl pasaulio gyvybės". Tuomet žydai ginčijosi tarp savęs, sakydami: „Kaip jis gali mums duoti valgyti savo kūną"? Jėzus gi jiems tarė: „Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jei nevalgysite žmogaus kūno ir negersite jo kraujo, neturėsite savyje gyvenimo... Nes mano kūnas tikrai yra valgis, ir mano kraujas tikrai yra gėrimas" (Jo. 6, 52—56).

Kaip Kristus davė valgyti savo kūną ir gerti savo kraują?

Paskutinės vakarienės metu Jėzus paėmė duonos, palaimino ją, laužė ir davė apaštalams, sakydamas: „Imkite ir valgykite, tai yra mano kūnas"; paskui ėmė vyno taurę, laimino ją ir davė apaštalams, tardamas: „Gerkite iš jos visi; nes tai yra mano kraujas; tai darykite mano atsiminimui" (Mt. 26, 26-28; Mk. 14, 22-24; Lk. 22, 19 s.; 1 Kor. 11, 24 s.).

Kokią galią Kristus davė apaštalams žodžiais: „Tai darykite mano atsiminimui"?

Žodžiais: „Tai darykite mano atsiminimui", Kristus davė apaštalams galią duoną ir vyną paversti jo kūnu ir krauju ir tat dalinti žmonėms.

Iš apaštalų *gavo* tą galią duoną ir vyną paversti Kristaus kūnu ir krauju vyskupai ir kunigai. Jie tą galią panaudoja tiktai šventose Mišiose.

Kas pasilieka iš duonos ir vyno, kunigui ištarus Kristaus žodžius: „Tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas"?

Kunigui ištarus Kristaus žodžius: „Tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas", duona pavirsta Kristaus kūnu, vynas — Kristaus krauju; po to mes matome tik duonos ir vyno pavydalus.

Pavydalu mes suprantame duonos ir vyno išvaizdą, spalvą, skonį, didumą ir t. t.

Pati *didžiausia dovana*, Jėzaus mums palikta, yra Švenčiausias Sakramentas: a) šventose Mišiose jis pakartojo kryžiaus auką, b) šventojoj Komunijoj — maitina mūsų sielas, c) Švenčiausiam Sakramente jis gyvena mūsų tarpe.

a) Šventosios Mišios

Nuo pat pasaulio pradžios žmonės garbino Dievą malda ir *aukomis*. Jas buvo pats Dievas įsakęs. Adomo sūnūs taip pat degino Dievui aukas: Kainas—javus, Abelis —avinėlius. Tos deginamosios aukos buvo Dievui aukojamos ligi Kristaus atėjimo (*Senojo Įstatymo aukos*). — Pačią didžiausią auką Dievui paaukojo Jėzus Kristus. Mirdamas ant kryžiaus jis paaukojo pats save Dievui (*Naujojo Įstatymo auka*).

Kas yra šventosios Mišios?

Šventosios Mišios yra Kristaus aukos ant kryžiaus pakartojimas nekruvinu būdu.

Kryžiaus auka ir Mišių auka yra *ta pati auka*, tik viena kruvinu, antra nekruvinu būdu padaryta; viena buvo tik vieną kartą, antra — nuolat.

Kada Kristus įsteigė šventųjų Mišių auką?

Šventųjų Mišių auką Kristus įsteigė paskutinės vakarienės metu žodžiais: „Tai darykite mano atsiminimui".

Paskutinės vakarienės metu Kristus *pirmą kartą* atlaikė šventas Mišias, pirmą kartą duoną pavertė Kristaus kūnu, vyną —

Kristaus krauju, pirmą kartą išdalino šventąją Komuniją žmonėms.

Kodėl Kristus įsteigė šventąsias Mišias?

Kristus įsteigė šventąsias Mišias:
1. Dievo garbei ir
2. didelei mūsų naudai.

Prie 1. Šv. Mišios yra tobuliausia Dievo garbinimo, dėkojimo, meldimo ir permaldavimo auka, nes jose aukojamas jo Sūnus Jėzus Kristus.

Prie 2. Šv. Mišiose išmeldžiama išganymui reikalingų malonių, ypač nusidėjėlių pasitaisymo, nuodėmių bausmės sumažinimo; permaldaujama Dievo rūstybė; paremiami mūsų prašymai. — Mišios atneša pasauliui nepaprastai daug malonių, ir pagelbsti mirusiųjų sieloms.

Kam aukojamos šventos Mišios?

Šventos Mišios aukojamos vienam tik Dievui.

Mes minime šv. Mišiose ir *šventuosius*, bet tik dėkodami Dievui už tas malones, kurias jiems suteikė, ir prašydami, kad dėl dangaus šventųjų jis mūsų pasigailėtų.

Kam pagelbsti šv. Mišios?

Šventosios Mišios pagelbsti gyviesiems ir mirusiesiems.

Ypatingą dalį gauna tie, už kuriuos yra laikomos šventosios Mišios; *po jų* daugiausiai malonių gauna kunigas, kuris aukoja, ir tikintieji, kurie klauso šv. Mišių.

Ką turi daryti tie, kurie klauso šv. Mišių?

Tie, kurie klauso šv. Mišių, turi dvasioje jungtis su kunigo maldomis bent svarbiausiose Mišių dalyse.

Klausyti Mišių *per radio* ar per *telefoną* negalima, nes kunigo auka, yra per toli. Dvasioje žmogus gali susijungti tik su ta Mišių auka, kuri yra matoma ir kuri yra netoli.

Svarbiausios *Mišių dalys* yra: 1. aukojimas, 2. konsekracija ir 3. komunija.

Per aukojimą žmonės kartu su kunigu aukoja Mišių auką Dievui. Per konsekraciją (pakilėjimą) — garbina Jėzų Kristų, nužengusį ant altoriaus. Per komuniją — priima šventąją Komuniją arba bent sužadina didelį norą priimti *(dvasinė komunija)*.

Trumpas Mišių paaiškinimas

Mišios laikomos *ant altoriaus*, kuris yra vyskupo pašvęstas; jo viduryje yra padėtos kankinių relikvijos.

I. Laike Mišių ant altoriaus turi būti:
1. kryžius (kryžiaus auka),
2. degančios žvakės (Jėzus pasaulio šviesa),
3. trys lininiai užtiesalai.

II. *Šventieji indai:*
1. patena (paauksinta lėkštelė),
2. kielikas (taurė).

III. *Kunigiški rūbai* primena mums, kad kunigas, kaip Kristaus įgaliotinis aukoja šventąją auką.

Kunigas iš eilės užsideda šiuos rūbus:

1. humerolą (susikaupimo ženklą),
2. albą, ilgą baltą rūbą (nekaltumo ženklą),
3. juostą (atsižadėjimo ženklą),
4. manipulį ant kairiosios rankos (apaštališko darbo ženklą),
5. stulą, sukryžiuotą ant krūtinės (kunigiškos valdžios ženklą),
6. arnotą (ženklą Kristaus įstatymo jungo, kuris dėl Kristaus meilės yra lengvas).

IV. Bažnytinių rūbų *spalvos* taip pat turi savo reikšmę. — Balta reiškia nekaltumą ir dvasios džiaugsmą (Viešpaties, Dievo Motinos, angelų, išpažintojų ir mergelių šventėse). — Raudona yra ugnies ir kraujo spalva (Sekminėse ir kankinių šventėse). — Žalia pažymi amžinojo gyvenimo viltį (sekmadieniuose po Trijų Karalių ir Sekminių. — Violetinė — nusižeminimo ir atgailos spalva (advente ir gavėnioje). Juoda pažymi liūdėsį bei gedulą (Did. Penktadieny ir mirusiųjų dienoje).

V. Mišios laikomos *lotynų kalboje,* nes 1. ta kalba paeina iš krikščionybės centro Romos, 2. ji nesikeičia laiko bėgyje kaip kitos kalbos, 3. nes tuo pabrėžiama Bažnyčios vienumas visame pasaulyje.

VI. Kai kurių dažniau pasitaikančių *veiksmų paaiškinimas:*

1. pasilenkimas — nužemintą pagarbą,
2. priklaupimas — pagarbinimą,
3. rankų išskėtimas — prašymą,
4. mušimasis į krūtinę — gailesčio ženklas,
5. altoriaus bučiavimas — meilę Kristui ir pagarbą šv. relikvijoms.

Mišių eiga

Nuo pradžios ligi aukavimo

Kunigas kalba pakaitomis su tarnu vieną psalmę. Po to eina bendras nuodėmių išpažinimas ir prašymas atleidimo.

Kunigas žengia laiptais aukštyn, bučiuoja altorių ir, nuėjęs į dešinę altoriaus pusę, skaito Mišių įžangą (introitus).

Po to altoriaus viduryje kalba pakaitomis su tarnu Kyrie eleison (Viešpatie pasigailėk) į kiekvieną Šv Trejybės asmenį po tris kartus.

Paprastai po to kalba Gloria (Garbė Dievui aukštybėse), bet violetinėse ir juodose Mišiose išleidžiama.

Po Dominus vobiscum (Viešpats su jumis) eina kunigas į dešinę pusę ir išskėstomis rankomis kalba maldas (kolektas). – Čia prašyk, ko nori, ir už visą Bažnyčią melskis.

Ligi šiol mes kreipiamės į Dievą maldomis, o dabar Dievas kalba į mus laišku ir evangelija.

Po laiško knyga pernešama kiton pusėn (evangelijos pusėn). Per evangeliją visi žmonės atsistoja.

Kai kada, ypač sekmadieniais, kalbama Credo (Tikiu į Dievą).

Pirmoji dalis: aukojimas

Kaip Jėzus paskutinės vakarienės metu, taip dabar kunigas ima duoną, paskui vyną, į kurį įpila šiek tiek vandens, ir aukoja Dievui. Aukojimu tos dovanos yra pašvenčiamos. Mes meldžiamės: „Švenčiausias ir amžinasis Dieve, nors labai nevertas stoti prieš tave, tačiau drįstu aukoti tau tą Ostiją per kunigo rankas su tuo nusiteikimu, kurį turėjo Jėzus Kristus, mano Išganytojas, steigdamas tą auką ir šią valandą, aukodamas čia už mane“.

Po to kunigas plauna rankas primindamas mums, kad dalyvaujant šventoj aukoj, reikia būti laisvam nuo nuodėmių.

Pagaliau jis visus ragina melstis, kad Viešpats maloniai priimtų auką („Orate fratres — melskitės broliai"). Paskui jis kalba tyliąsias maldas (secreta).

Antroji dalis: konsekracija

Šita dalis prasideda prefacija,' t. y. iškilminga garbinimo ir dėkojimo malda. Tos maldos pradžioje kunigas kalba (gieda) „Sursum corda — aukštyn širdis" Gale kalba angelų maldą: „Šventas, šventas, šventas..."

Po to eina tylios maldos (kanonas) pirmiausiai už visą Bažnyčią, jos vyriausybę ir visus tikinčiuosius, ypač už tas Mišias klausančius ir už tuos, už kuriuos kunigas nori melstis. Paskum prašo šventųjų užtarimo ir laimina duoną ir vyną. Melskis už Bažnyčią, popiežių, savo kleboną, už savo tėvus, giminės, geradarius, viršininkus, draugus ir priešus.

Skambutis duoda ženklą, kad jau prasideda Mišių švenčiausias momentas. Kunigas tyliai ant duonos ir vyno pasako Kristaus ir jo apaštalų paliktus konsekracijos žodžius: „Tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas". Po to, priklaupia, rodo žmonėms pirma Ostiją, paskum kieliką su Šv. Krauju ir dar kartą priklaupia Žmonės atsiklaupę tyliai kalba: „Garbinkime Švenčiausiąjį Sakramentą".

Po pakylėjimo kunigas maldauja Dievą priimti šią auką žmonių išganymui, po to meldžias už skaistyklos sielas, prašydamas jas paimti į dangų, ir prisimena dangaus šventuosius Melskis už sielas mirusiųjų, ypač artimųjų: „Amžinąjį atilsį".

Trečioji dalis: komunija

Šios dalies pradžioje kunigas kalba: „Pater noster — Tėve mūsų", po to laužo duoną, kaip Kristus paskutinės vakarienės metu.

Paskum kalba tris kartus: „Agnus Dei — Dievo avinėli“ ir maldas prieš komuniją.

Pasakęs tris kartus: „Domine, non sum dignus — Viešpatie, neesu vertas“, kunigas priima Komuniją — pirma Ostiją, paskui šv. Kraują. Jei neini prie Komunijos, tai sužadink nors didelį norą jį priimti, kalbėdamas: „Jėzau, pas mane ateiki“...

Po komunijos knyga pernešama atgal į dešinę pusę ir kunigas kalba padėkos maldas.

Po to iš vidurio altoriaus kunigas laimina (gedulingose mišiose nelaimina) Pamaldžiai žegnokis, sakydamas: „Telaimina mane visagalis Dievas, Tėvas, Sūnus ir šventoji Dvasia.

Perėjęs į kairę pusę, kunigas kalba paskutinę Evangeliją. Paprastai esti šv. Jono Evangelijos pradžia.

2. Komunija (sielos penas)

Žodis „komunija“ reiškia susivienijimą.

Ką mes priimame šventojoj Komunijoj?

Šventojoj Komunijoj mes priimame Jėzaus Kristaus kūną ir kraują.

Šventosios Mišios yra Kristaus kančios ir mirties pakartojimas, tik nekruvinu būdu. Kaip ant kryžiaus Kristaus kunas buvo atskirtas nuo pralieto dėl žmonių išganymo kraujo, taip pat ir šv. Mišiose Kristaus kūnas ir kraujas yra *atskirai* konsekruojamas ir atskirai kunigo priimamas.

Šventojoj Komunijoj tikintieji priima *gyvą Kristų*, tokį, koks jis dabar gyvena danguje. Gyvame Kristuje kūnas ir kraujas yra kartu. Priimdami kūną, priimame ir kraują; priimdami kraują, priimame ir kūną.

Bažnyčia, duodama žmonėms šv. Komuniją, *neduoda vyno pavydalo,* nes jis gali būt lengvai išlietas ir tuo būdu išniekintas Švenčiausias Kraujas.

Ką duoda mums šv. Komunija?

Šventoji Komunija mus glaudžiau sujungia su Jėzumi, visų malonių šaltiniu.

Jėzus yra pasakęs: „Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje ir aš jame" (Jo. 6, 57).

Ypač šių malonių teikia mums šv. Komunija;

1. padaugina pašvenčiamąją malonę;
2. silpnina piktus pageidimus;
3. naikina mažas nuodėmes ir apsaugo nuo didelių.

Kaip turi būti paruoštas mūsų kūnas šv. Komunijai?

Mūsų kūnas šv. Komunijai turi būti paruoštas taip: nuo vidurnakčio pasninkauti nieko nevalgant ir negeriant, ir padoriai aprėdytas.

Ligoniai gali ir pavalgę priimti šv. Sakramentą.

Kokia turi būti mūsų siela, einant prie šv. Komunijos?

Einant prie šv. Komunijos mūsų siela turi būti laisva nuo nuodėmių ir maldingai nusiteikusi.

Maldingai *nusiteikti padeda:* 1. skaitymas maldų prieš Komuniją ir 2. mąstymas:

Kas pas mane ateina? — Jėzus, mano Dievas, mano Karalius, prieš kurį angelai puola ant žemės. — Tikiu tat tvirtai.

Pas ką ateina? — Pas mane, nusidėjėlį, kurs tiek daug kartų jį įžeidžiau... Gaila man... Kaip aš jį priimsiu?...

Ko ateina? — Nori su manim kartu gyventi, kovoti, vargti, nori mane apdovanoti savo malonėmis, nori man padėti. — Juo pasitikiu... Jį myliu... Jo trokštu...

Kaip nusikalsta, kas būdamas didelėje nuodėmėje eina prie šv. Komunijos?

Kas būdamas didelėje nuodėmėje eina prie šv. Komunijos, padaro naują nuodėmę, vadinamą šventvagystę.

Šv. Povilas įspėja: „Teištiria žmogus pats save ir taip tevalgo tos duonos ir tegeria iš tos taurės. Nes kas valgo ir geria nevertai, tas valgo ir geria sau teismą (1 Kor. 11, 28 s.).

Kas daryti, priėmus šv. Komuniją?

Priėmus šv. Komuniją, reikia pagarbinti pas mus atėjusį Jėzų ir jam padėkoti.

Geriausia jį pagarbinti tyliu mąstymu ir maldomis po komunijos. *Galima mąstyti:*

1. *Jėzus yra mano sieloj...* Kuo aš jį užimsiu Garbė teesie tau, Jėzau, kad manęs nepaniekinai.

2. *Ačiu*, kad pas mane atsilankei. Dėkoju tau tokia pat padėka, kaip tavo motina Marija, šventieji, ir visi geri žmonės tau dėkodavo.

3. Tu man atidavei save ir aš tau *save atiduodu...* Priimk ir valdyk mane, mano mintis, mano žodžius ir darbus... Aš būsiu tau geras.

4. *Suteik* man reikalingų malonių: sielai išganymą, kūnui sveikatos; mano tėveliams, giminėms, geradariams, perdėtiniams ir visiems kitiems — savo malonės pagalbos.

Visą *dieną po šv. Komunijos* reikia stengtis praleisti maldingai ir daryti gerų darbų. Reikia saugotis viso, kas tam didžiajam sielos Svečiui netinka.

Kaip dažnai galima imti šv. Komuniją?

Šv. Komuniją galima net kasdien priimti, jei neturi didelių nuodėmių.

Komunijos dalinimas

Tarnas sukalba: „Confiteor — Prisipažįstu". Po to kunigas atidaro komuninę, atsigręžia į žmones ir kalba: „Tepasigailie jūsų visagalis Dievas ir, dovanojęs jums jūsų kaltes, tenuvedie jus į amžinąjį gyvenimą". Tarnas atsako „Amen." Toliau kunigas kalba: „Malonę, išrišimą ir atleidimą jusų nuodėmių tesuteikie jums visagalis ir gailestingas Viešpats", tarnas: „Amen". Paskui kunigas priklaupia, paima komuninę ir Ostiją, atsigręžia į žmones ir kalba: „Štai Dievo Avinėlis, štai, kuris naikina pasaulio nuodėmes". Po to tris kartus kalba: „Viešpatie, nesu vertas, kad įeitumei po mano stogu, bet tiktai tark žodį, ir bus išganyta mano siela".

Prie Komunijos stalo reikia artintis gražiai sudėtomis rankomis ir nuleistomis akimis. Kunigas įdeda šv. Ostiją į burną, sakydamas: „Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kūnas tesaugo tavo sielą amžinam gyvenimui. Amen". Priėmus reikia ramiai grįžti atgal į savo vietą bažnyčioje.

3. Kristus gyvena mūsų tarpe

Kristus gyvena mūsų bažnyčiose ir laukia mūsų *apsilankant*.

Ką reikia daryti apsilankius bažnyčioje?

Apsilankius bažnyčioje, reikia:
1. jį pagarbinti priklaupimu,
2. į jį melstis.

Kada šv. Sakramentas yra *nešamas* ligoniams (ar laike procesijos) gatvėmis, taip pat reikia jį pagarbinti, priklaupiant ar nusiimant kepurę bei galvą palenkiant.

Šv. Sakramentas yra laikomas bažnyčioje, *tabernakulyje* (namely ant altoriaus). Per atlaidus, viešą adoraciją ir Dievo Kūną yra išstatomas viešai *monstrancijoj*. Kur yra Jėzus Šv. Sakramente, parodo mums amžinoji ugnis.

Draugijos, kurių ypatingas tikslas yra garbinti Šv. Sakramentą, yra Eucharistijos karžygių ir maldos apaštalavimo.

Garbinkime Švenčiausiąjį Sakramentą, Jėzaus Kristaus mūsų Viešpaties tikrąjį kūną ir kraują. Dabar ir visados ir per amžius. Amen.

4. Atgaila

Atgaila yra tai sakramentas, kuriuo mes gauname nuodėmių atleidimą.

Kaip Kristus įsteigė atgailos sakramentą?

Atsikėlęs iš numirusių ir pasirodęs apaštalams Kristus kvėpė į juos ir jiems tarė: „Imkite šventąją Dvasią. Kam nuodėmes atleisite; tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos sulaikytos“ (Jo. 20, 22 s.).

Galią atleisti nuodėmes apaštalai *perdavė* vyskupams ir kunigams.

Ką mes gauname atgailos sakramentu?

Atgailos sakramentu mes gauname padarytųjų po krikšto nuodėmių ir amžinosios bausmės atleidimą.

Laikinoji bausmė, kurią mes turime arba čia žemėje arba skaistykloje atlikti, yra tik dalinai atleidžiama (dovanojama).

Kartu su nuodėmių atleidimu *mes gauname dar* pašvenčiamosios ir sustiprinamosios malonės ir visi mūsų nuopelnai vėl įgauna dangiškos vertės.

Kam atgailos sakramentas yra būtinai reikalingas?

Atgailos sakramentas yra būtinai reikalingas, kas po krikšto yra sunkiai nusidėjęs ir dar atleidimo negavęs.

Ir kas neturi sunkios nuodėmės privalo *bent vieną kartą* metuose priimti šį sakramentą.

Ką reikia daryti, kad gerai priimtumėm atgailos sakramentą?

Kad gerai priimtumėm atgailos sakramentą, reikia: 1. nuodėmes atsiminti, 2. už jas gailėtis, 3. tvirtai pasižadėti nebenusidėti, 4. nuodėmes išpažinti, 5. už jas atsilyginti.

Kad gerai galėtumėm visas penkias atgailos dalis atlikti, *patariama* sukalbėti maldelę į šv. Dvasią: „Ateik, šventoji Dvasia, apšviesk mano protą, kad pažinčiau savo nuodėmes, sugraudink mano širdį, kad už jas tikrai gailėčiaus, nuoširdžiai išpažinčiau ir pasitaisyčiau".

1. Nuodėmių atsiminimas

Kaip lengviausiai atsiminti savo nuodėmes?

Norint lengviausiai atsiminti savo nuodėmes, reikia permąstyti savo mintis, žodžius, darbus ir apleidimus, padarytus prieš dešimt Dievo ir penkis Bažnyčios įsakymus.

Labai naudinga *taip pat atsiminti*, ar nepadaryta kuri iš septynių dažniausių nedorybių.

Padarius dideles nuodėmes, reikia dar atsiminti *jų skaičių* ir *aplinkybes*.

Nuodėmių *skaičių sužinome*, atsimindami, kiek kartų esame tą nuodėmę padarę. Negalint tiksliai atsiminti skaičiaus, reikia atsiminti nors, kiek kartų dienoje, savaitėje ar mėnesyje ji buvo atkartota.

Nuodėmių *aplinkybės* yra tai, kas nuodėmę žymiai padidina ar pamažina, būtent: 1. nusikaltimo

didumas (pav. pavogti didelį ar mažą daiktą), 2. nusikaltimas padarytas ne prieš vieną įstatymą, bet prieš kelis (pav. vogimas bažnytinių daiktų, mušimas tėvų ar k.).

Reikia labai *rūpestingai daryti sąžinės sąskaitą*, nes nuo apsileidimo nukenčia sakramentas. Tačiau nereikia būti nė perdaug bailiam, nes tas darko mūsų dvasią.

Geriausiai daro, kas daro sąžinės sąskaitą kas vakarą.

2. Gailestis už nuodėmes

Padarius sąžinės sąskaitą, reikia *tuoj* sužadinti gailestį už nuodėmes.

Dėlko reikia tuoj sužadinti gailestį už nuodėmes?

Tuoj reikia sužadinti gailestį už nuodėmes, nes kas išpažįsta savo nuodėmes ir nepadaro gailesčio, to išpažintis yra negera.

Paprastai žmonės *gailisi* už savo nuodėmes dėl trijų priežasčių:

1. kad nuodėmė atnešė jam nelaimę (pateko į kalėjimą, gavo mušti, užsikrėtė liga ir k.) (*vergiškas* gailestys).
2. kad dėl nuodėmės nustojo dangaus ir užsitraukė amžinąją bausmę pragare (*netobulas* gailestys),
3. kad atsimena, jog įžeidė Dievą, kurs jam tiek gero padarė: sutvėrė atpirko... (*tobulas* gailestys).

Koks gailestys yra geriausias?

Geriausias yra tobulasis gailestys.

Reikia stengtis *dažnai* sužadinti tobulą gailestį, ypač sunkiai nusidėjus ir mirties pavojuje; taip pat vakare, padarius sąžinės sąskaitą.

Išpažinčiai *užtenka* ir netobulo gailesčio, bet geriausia visuomet sužadinti tobulą gailestį.

Ar už visas nuodėmes reikia gailėtis?

Reikia gailėtis bent už visas didžiąsias nuodėmes.

Gailestį *sužadinti galima taip:* 1. žiūrėti į kryžių ir klausti Jėzaus: „Kodėl tavo rankos ir kojos pervertos, kodėl širdis sužeista, kodėl galva erškėčiais vainikuota? — Vis tai dėl mano nuodėmių... O kaip būtų gera, kad nebūčiau nusidėjęs...; 2. sukalbėti gailesčio maldelę: „Gailiuosi mano Dieve, už visas savo nuodėmes, kurias atsimenu ir kurių neatsimenu. Gailiuosi ne tiek dėlto, kad per jas aš nustojau dangaus ir užsipelniau pragarą, kiek dėlto, kad aš užrūstinau tave, savo geriausiąjį Tėvą ir didžiausią Geradarį".

3. Tvirtas pasižadėjimas nebenusidėti

Su gailesčiu *kartu eina* ir noras pasitaisyti. Tas rimtas noras pasitaisyti ir yra vadinamas pasižadėjimu nebenusidėti.

Be tvirto noro nebenusidėti, gailestys *nėra tikras* ir nuodėmių atleidimo negalima gauti.

Ar gana pasižadėti vien tik nuodėmių saugotis?

Negana pasižadėti vien tik nuodėmių saugotis, reikia dar turėti norą vengti nuodėmių pavojų ir atitaisyti nuodėmės padarytąsias skriaudas.

„Kas myli pavojų, tas jame žus" (Sir. 3, 27). Pavojų nusidėti sudaro pikti žmonės, nepadorios vietos, blogi raštai, žodžiu — viskas, kas veda į nuodėmę.

4. Nuodėmių išpažinimas

Išpažintis yra atviras ir nuoširdus pasisakymas kunigui savo nuodėmių.

Kas įvedė išpažintį?

Išpažintį įvedė Bažnyčia, klausydama Kristaus paliepimo.

Kristus daug kam atleido nuodėmes. Jis nereikalavo nuodėmių išpažinimo, nes jis kaip Dievas *aiškiai matė* kiekvieno žmogaus vidų ir sąžinę.

Tačiau Kristus pasakė apaštalams ir į jų įpėdiniams: „Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos sulaikytos" (Jo. 20, 23). — *Kad kunigas žinotų*, kam galima atleisti, o kam ne, tai reikia, kad patsai žmogus pasisakytų, nes nė vienas kunigas nemato žmogaus vidaus ir sąžinės.

Kokias nuodėmes reikia išpažinti?

Išpažinti reikia bent visas sunkiąsias nuodėmes, jų skaičių ir aplinkybes.

Nors mažųjų nuodėmių išpažinimas nėra *būtinai reikalingas*, tačiau labai naudingas ir išganingas.

Išpažįstant skaičių, reikia pasisakyti, kiek kartų tą nuodėmę padarei. Jei skaičiaus neatsimeni, tai reikia pasakyti nors kiek kartų savaitėje ar mėnesyje ji buvo padaryta.

Pasisakant aplinkybes nereikia pasakoti istorijų, nė asmenų vardų. Sakyti viską *trumpai ir aiškiai*.

Kaip reikia išpažinti nuodėmes?

Nuodėmes reikia išpažinti aiškiai, teisingai ir visas.

Aiškiai išpažįsta, kuris pasako taip balsiai, kad kunigas girdėtų, o kiti ne.

Teisingai išpažįsta, kuris nieko neslepia ir nieko neprideda. Nereikia pasiduoti gėdos ar baimės jausmui, kad kartais neišeitų šventvagiška išpažintis.

Reikia išpažinti *visas* nuodėmes. Kas vieną didelę nuodėmę nuslepia, tas ne tik negauna nuodėmių atleidimo, bet dar padaro naują nuodėmę — šventvagystę.

Kas daryti, jei išpažintyje pamiršai didelę nuodėmę?

Jei išpažintyje pamiršai kokią didelę nuodėmę, tai ją reikia pasisakyti kitoje išpažintyje.

Kas daryti, atlikus išpažintį šventvagiškai?

Atlikus išpažintį šventvagiškai, reikia pasisakyti visas sunkiąsias nuodėmes nuo paskutinės geros išpažinties.

Taip pat reikia pasisakyti, kiek kartų atlikai šventvagiškai išpažintį ir priėmei šv. Komuniją.

Kartkartėmis galima ir geras išpažintis *pakartoti*. Toks pakartojimas vadinasi *viso gyvenimo išpažintis*.

Viso gyvenimo išpažintis yra *reikalinga*, įvykus negerai išpažinčiai.

Viso gyvenimo išpažintis yra *naudinga*, einant prie pirmos šv. Komunijos, pasirenkant kitą gyvenimo luomą (moterystę), sunkioje ligoje.

Išpažinties eiga

Suskaičius nuodėmes, padarius gailestį ir pasižadėjimą nebenusidėti, einama prie klausyklos.

Kunigui laiminant, reikia persižegnoti.

Paskui pasakyti: „Garbė Jėzui Kristui. Išpažinties buvau... Atgailą už nuodėmes atlikau, šv. Komuniją priėmiau, Dievui vėl nusidėjau šiomis nuodėmėmis" (čia aiškiai ir teisingai pasakomos visos nuodėmės).

Pasakius nuodėmes reikia pridurti: „Daugiau neatsimenu, gailiuosi už nuodėmes, žadu pasitaisyti, prašau atgailos ir išrišimo, jei esmi vertas".

Po to reikia atydžiai klausytis, ką kunigas sako ir kokią duos atgailą. Jei kunigas ko klausia, atsakyti rimtai ir teisingai.

Pasakęs atgailą, kunigas duoda išrišimą. Tuo metu reikia muštis į krūtinę ir sakyti tris kartus: „Dieve, pasigailėk manęs nusidėjėlio(ės)".

Kai kunigas pabeldžia, reikia stotis ir ramiai eiti į savo vietelę bažnyčioje. Ten reikia atskaityti maldas po išpažinties ir atlikti, jei galima, kunigo uždėtą atgailą.

5. Atsilyginimas už nuodėmes (atgaila)

Gavus nuodėmių atleidimą, kam dar reikalinga atgaila?

Gavus nuodėmių atleidimą, atgaila yra dar reikalinga, kaip atitaisymas nuodėmių užtrauktų bausmių ir nuostolių.

Kaip atlikti atgailą?

Atgailą reikia atlikti taip, kaip kunigas įsakė.

Patartina nuo savęs tą atgailą padidinti labdaringais darbais ir kantresniu ir uolesniu savo pareigų ėjimu.

Kas *užmiršta* atlikti kunigo uždėtą atgailą, to išpažintis gera. Kas *tyčia apleidža* atgailą, tas padaro naują nuodėmę.

Atlaidai

Nusidėdami mes nusikalstame ne tik Dievui, bet ir Bažnyčiai, valstybei, savo artimui ir sau pačiam. Už didelius nusikaltimus Dievui yra skiriama amžinoji bausmė pragare ar laikinoji — skaistykloje. Už mažus *nusikaltimus Dievui* ir užtarnautas bausmes *gali kunigas atleisti*, nes Dievas kunigą tam įgaliojo.

Už nusikaltimus Bažnyčiai, valstybei, artimui ir sau pačiam yra skiriama laikinoji bausmė žemėje arba numirus skaistykloje. Tų nusikaltimų, nei bausmių *kunigas negali atleisti*, nes jis neturi tam įgaliojimo. Jas reikia atkentėti.

Kad sutrumpinus laiką tų laikinųjų bausmių, kurias čia žemėje ar numirus skaistykloje reikės atkentėti už nuodėmes, Bažnyčia įvedė *atlaidus*. Mat Bažnyčia turi visus Kristaus ir šventųjų nuopelnus. Todėl dalį tų nuopelnų ji skiria atlyginimui tų laikinųjų bausmių (atleidžia, dovanoja dalį ar net visas privalomas laikinas bausmes — *atlaidai*).

Ką mes vadiname atlaidais?

Atlaidais vadiname atleidimą (dovanojimą) dalies ar visos laikinosios bausmės.

Klaidingai sako, kuris tvirtina, kad atlaidais atleidžiama nuodėmės.

Kaip yra skirstomi atlaidai?

Atlaidai yra skirstomi į pilnuosius ir dalinius.

Pilnieji atlaidai atleidžia visą laikinąją bausmę.

Daliniai atlaidai atleidžia tiek laikinosios bausmės, kiek žmogus būtų nusipelnęs, jei tą dalį savo gyvenimo (100 d., 1 metus ir t. t.) būtų karščiau atgailavęs.

Beveik visus atlaidus *galima paaukoti už sielas*, kentančias skaistykloje.

Kaip galima pelnyti atlaidus?

Norint atlaidus pelnyti, reikia būti Dievo malonėje ir gerai atlikti nustatytas atlaidams pelnyti sąlygas.

Kas eina išpažinties *bent kas antra savaitė*, tas gali be atskiros išpažinties pelnyti ir tuos atlaidus, kuriems pelnyti yra įsakyta išpažintis.

Trumpos *maldelės su atlaidais* (atsiduksėjimai):

„Garbė Dievui, Tėvui ir Sūnui ir šventajai Dvasiai...“ (100 d.).

„Jėzaus Širdie, tavim pasitikiu“ (100 d.).

„Garbė Jėzui Kristui. Per amžius. Amen“ (50 d.).

„Mano Dievas ir mano viskas“ (100 d.).

„Saldžiausioji Jėzaus Širdie duok, kad aš Tave labiau pamilčiau“ (300 d.).

„Saldžiausioji Jėzaus Širdie, būk mano išgelbėjimu (300 d.).

„Jėzau romus ir nuolankios Širdies, padaryk mano širdį panašią Tavajai (300 d.).

5. Paskutinis patepimas

Paskutinio Patepimo sakramentu žmogus yra paruošiamas laimingai mirčiai.

Ką duoda Paskutinis Patepimas ligoniui?

Paskutinis Patepimas ligoniui duoda dvigubą naudą: sielai malonių, o kūnui — palengvinimą kentėjimuose ar net sveikatą.

„Serga kas tarp jūsų, tepavadinie bažnyčios kunigus, ir jie tegul meldžiasi ant jo patepdami jį aliejumi Viešpaties vardu. Tikėjimo malda išgelbės

ligonį, ir Viešpats pakels jį; o jei yra nuodėmėse, bus jam atleistos“ (Jok. 5, 14 s.).

Kartais *ir didelės nuodėmės* yra atleidžiamos Paskutiniu Patepimu, būtent: kada ligonis jas karštai apgaili ir nebegali jų beišpažinti.

Kada reikia kviesti kunigą pas ligonį?

Pas ligonį reikia kviesti kunigą nesivėluojant — kad ligonis galėtų priimti Paskutinį Patepimą dar neapmiręs.

Neišmintingai daro tie, kurie kviečia kunigą pas ligonį tik mirties valandą. Paskutinis Patepimas duodamas ne tik, kad pastiprintų ligonį mirties kovose, bet ir tam, kad ligoje gautų nuopelnų arba net pasveiktų. — Prižiūrėtojai *sunkiai nusideda,* jei dėl jų kaltės ligonis per vėlai aprūpinamas Paskutiniu Patepimu arba be jo miršta.

Kiek sykių galima imti Paskutinį Patepimą?

Paprastai galima imti tik vieną kartą toje pačioje ligoje. Bet jei ligonis buvo pagerėjęs ir vėl atkrito, tai galima pakartoti.

Paskutinio Patepimo teikimas

Kiekvieną kartą, laukiant kunigo, vienas stalelis yra apdengiamas švaria balta staltiese. Ant jo padedamas kryžius tarp dviejų degančių žvakių. Be to ant stalelio reikia padėti indą su šventu vandeniu ir kitą indą su paprastu vandeniu, ir šaukštą. Taip pat reikia padėti krapylą ir lėkštę su vata ir druska.

Kunigas, įėjęs į kambarį, sako: „Ramybė šiems namams ir visiems jo gyventojams“. Ir pašlaksto visus šventu vandeniu.

Po to kunigas klauso ligonio išpažinties ir duoda Šv. Komuniją, sakydamas: „Priimk mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, kaip pavilgą, kuris tave tesaugo nuo piktojo priešo ir nuveda į amžinąjį gyvenimą. Amen“.

Paskui kunigas skaito maldas už ligonį ir tepa ligonio akis, ausis, nosį, lupas, rankas ir kojas, sakydamas: „Šiuo šventu Patepimu ir geriausiu savo gailestingumu teatleidžia tau Viešpats, ką esi nusidėjęs (regėjimu, girdėjimu, uostymu, ragavimu bei kalba, lytėjimu ar eisena — žiurint ką tepa). Amen“.

Pagaliau kunigas meldžiasi, kad Dievas atimtų iš ligonio sielos ir kūno kančias ir grąžintų sveikatą.

Paprastai po Paskutinio Patepimo tuojau kunigas suteikia *apaštališkąjį laiminimą* mirštantiems. Tas laiminimas suteikia ligoniui pilnus atlaidus mirties valandoje.

6. Kunigystė

Iš tikinčiųjų tarpo *Kristus išsirinko* dvyliką apaštalų. Tris metus jis ruošė savo apaštalus ir paskutinės Vakarienės metu *suteikė jiems kunigystės šventimus* (sakramentą), liepdamas laikyti Mišias ir teikti sakramentus tikintiesiems

Apaštalai taip pat rinkosi sau padėjėjų ir, juos paruošę, šventino kunigais. Ir apaštalų įpėdiniai turėjo teisę suteikti kitiems kunigystės šventimus Šv. Povilas rašo Titui: „Tuo tikslu aš palikau tave Kretoje, kad... įstatytumei miestuose vyresniuosius (vyskupus ir kunigus), kaip aš tau ir daviau nurodymų (Tit 1, 5).

Kokių malonių duoda kunigystės sakramentas?

Kunigystės sakramentas duoda šventinamajam kunigo valdžią ir malones, reikalingas kunigiškam gyvenimui.

Kokia yra kunigo galia?

Kunigo galia yra:
1. laikyti Mišias,
2. teikti sakramentus,
3. šventinti ir laiminti.

Kas vieną kartą gavo tą galią šventimais, tas jos *niekuomet* negali nustoti.

Tačiau savo galią kunigas gali tik tuomet panaudoti, kada jis gauna teisėtą savo *vyresniųjų paskyrimą.*

Pasaulinial viršininkai negali duoti kunigui kunigiškų galių, nes jie patys jų neturi.

Reikia *dažnai už kunigus melstis ir juos gerbti,* kaip Dievo išrinktuosius. Didelė garbė kiekvienai šeimynai, jei iš jo kurį Dievas pasišaukia savo tarnybai.

Kunigų šventimai

Tik vyskupas gali švęsti kunigus.

Kunigystės yra keturi žemesnieji (ostijarijaus, lektoriaus, ekzorcisto ir akolyto) ir trys aukštesnieji šventimai (subdijakono, dijakono ir kunigo).

Ant šventinamųjų kunigų vyskupas deda rankas ir meldžiasi; paskui uždeda jiems stulą ir kitus bažnytinius rūbus, tepa jų rankas šventais aliejais ir

duoda paliesti kieliką su patena ir ostija. Šventimų pabaigoje suteikia galią atleisti ir sulaikyti nuodėmes.

Vyskupų šventimai prideda prie kunigo šventimų dar daugiau galių ir malonių.

„Bijok Viešpaties ir gerbk jo kunigus" (Sir 7, 31)

7. Moterystė

Moterystę įsteigė Viešpats Dievas rojuje. Senajame Įstatyme ji nebuvo sakramentas; ji buvo tik šventa sutartis vyro ir moters bendrai gyventi.

Kas padarė moterystę sakramentu?

Moterystę sakramentu padarė Jėzus Kristus.

Katalikų *moterystė yra šventa;* ji yra paveikslas Kristaus ir jo sužiedotinės Bažnyčios pilno malonių bendro gyvenimo (Ef. 5, 32).

Ką duoda moterystės sakramentas susituokiantiems?

Moterystės sakramentas neperskiriamai suriša jaunavedžius bendram gyvenimui ir suteikia daug malonių gerai atlikti moterystės pareigas.

„Kiekvienas, kurs paleidžia savo moterį ir kitą veda, svetmoteriauja, ir kas vyro paleistąją veda, svetmoteriauja (Lk. 16, 18).

Dėl rimtų priežasčių Bažnyčia leidžia vedusiems išsiskirti ir atskirai gyventi, bet atsiskyrusieji negali nei kito vesti, nei už kito tekėti.

Kokios yra moterystės pareigos?

Vedusieji privalo:

1. **meilėje ir ištikimybėje kartu gyventi, ir**
2. **savo vaikus išauklėti gerus Dievui ir naudingus žmonijai.**

Daug jaunųjų *sugadina moterystės laimę* pasižadėdami vesti ar tekėti neapsimąstę ir pirm apsivedimo susitepdami didelėmis nuodėmėmis.

Norintieji vesti pirmiausiai *ateina pas kunigą užsirašyti*, po to per tris šventadienius yra bažnyčioje skelbiami jų vardai ir pavardės (*užsakai*).

Kam bažnyčioje skelbiami užsakai?

Bažnyčioje yra skelbiami užsakai, kad paaiškėtų moterystės kliūtys.

Bažnyčia *draudžia moterystę* (moterystės kliūtys) tarp giminių, genčių, tarp kataliko ir nekataliko, be to padariusiam apžadus gyventi nekaltybėje, ir norinčiam prievarta bei apgaule apsivesti.

Dėlko Bažnyčia draudžia moterystę tarp kataliko ir nekataliko?

Bažnyčia draudžia moterystę tarp kataliko ir nekataliko dėlto, kad tokia moterystė dažniausiai atneša nelaimių tiek vedusiems, tiek jų vaikams.

Katalikų moterystė yra nesuardoma, o daugumoj kitų tikybų ji yra suardoma.

Jei kartais ir leidžiama moterystė tarp kataliko ir nekataliko tai abu vedantieji *turi pasižadėti* savo vaikus auklėti katalikų tikyboje.

Kas gali teisėtai sujungti?

Teisėtai gali sujungti tik vietos klebonas.

Moterystės sakramentą paprastai teikia tas klebonas, kur gyvena jaunoji.

Moterystė *pas kitos tikybos kunigą yra draudžiama* ir baudžiama. Kas pas kitos tikybos kunigą priima moterystę, tas yra atskiriamas nuo Bažnyčios (ekskomunikuojamas).

Rengdamiesi priimti moterystės sakramentą, jaunavedžiai pirma atlieka išpažintį ir priima šv. Komuniją.

Jungtuvių apeigos

Bažnyčia pageidauja, kad jaunavedžiai moterystės sakramentą priimtų laike šventų Mišių. Prieš Mišias jaunavedžiai ateina pas altorių. Kunigas klausia pirma jaunikio, paskui jaunosios, ar juodu nori vienas antrą imti moterystėn. Juodu pasisako kunigui kad laisvu noru ima ir iškilmingai pasižada vienas antrą mylėti ir iki gyvas neapleisti.

Per sutuoktuvių Mišias po Pater noster kunigas suteikia jaunavedžiams iškilmingą laiminimą. Mišių pabaigoje kunigas dar kartą prašo Dievo pagalbos jauniesiems.

SAKRAMENTALIJOS

Be sakramentų yra dar daug pašvęstų daiktų: švęstas vanduo, bažnyčia, rožančius, škaplieriai ir k.

Tokie Bažnyčios kunigų ar vyskupų pašvęsti ar palaiminti daiktai yra vadinami *sakramentalijos*.

Bažnyčia šventina daiktus ar asmenis, skirtus Dievo tarnybai. Ypatingai branginami tie daiktai, kurie šventinami, *tepant šventais aliejais* — bažnyčios altoriai, kielikai, varpai. *Be aliejų* šventinamos koplyčios, kapinės, Mišių rūbai ir indai. — Bažnytinių metų bėgyje yra šventinamos žvakės (grabnyčinės — vasario 2 d.), kadugiai (Verbų sekmadienyje), ugnis, Velykų žvakė, vanduo (Didįjį Šeštadienį), gėlės (Žolinėje, rugpiūčio 15 d.,) avižos (gruodžio 26 d.). Be to dar yra šventinami rožančiai, škaplieriai, agnosėliai, kryžiai ir k.

Kunigai ir vyskupai taip pat *laimina* kai kuriuos daiktus ir žmones. Laiminant, prašoma Dievo pagalbos. Bažnyčia laimina tikinčiuosius šv. Mišių metu, ligonis, motinas, jaunavedes ir k. Ji laimina taip pat gyvulius, laukus ir kasdien vartojamus daiktus: rūbus, valgius, namus, mokyklas, tiltus, geležinkelius ir t. t.

Bažnyčia šventina ir laimina *kryžiaus ženklu*. Net ir ne kunigai gali kai kada laiminti kryžiaus ženklu. Taip, pav. tėvai laimina savo vaikus, ypač

kada atsiskiria ilgesniam laikui ar pradeda naują gyvenimą. Dažnai žmonės laimina ir duonos kepalą, pradėdami jį riekti, palaimina namus prieš einant gulti ir t. t. Kiekvienas save laimina kryžiaus ženklu, einant gulti, keliantis iš lovos ir t.t.

Tačiau kunigo laiminimas yra mums naudingesnis negu tėvų ar kitų žmonių, nes kunigas laimina *kaip Dievo įgaliotinis* ir Bažnyčios atstovas.

Ko prašo Bažnyčia šventindama ar laimindama?

Šventindama ar laimindama Bažnyčia prašo sielai išganymo ir kūnui apsaugos nuo piktojo priešo.

Kaip reikia vartoti pašventintus daiktus?

Pašventintus ir palaimintus daiktus reikia vartoti su pagarba ir pamaldžiai, bet ne prietaringai.

Kuo pamaldžiau naudosime pašventintus ir palaimintus daiktus, tuo daugiau ir patys gausime per juos palaimos. — *Prietaringai* vartoja pašventintus ar palaimintus daiktus, kas tiki jais vien tik žemišką pasisekimą apturėti.

MALDA

Dievo malonių dar galime išprašyti malda.

Malda yra tai dievotas pasikalbėjimas su Dievu (ar šventaisiais).

Su Dievu kalbėtis galima *įvairiais budais:*

1. tyliai apmąstant Kristaus gyvenimą, mirtį ar kitas tiesas (mąstymas),

2. kalbėti nustatytus maldos žodžius ir kartu mąstyti juos,

3. vien tik kalbėti maldos žodžius, nieko nemąstant (*lūpų malda*),

4. giedoti.

Geriausia malda yra ta, kuri yra surišta su apmąstymu.

Dėlko reikia melstis?

Melstis reikia dėlto, kad maldą yra Dievas įsakęs, ir kad maldą mums teikia didelę naudą.

Kristus sako: „Prašykite, ir bus duota" (Mt. 7, 7).

Šv. Alfonsas Liguori rašo: „Visi šventieji danguje liko šventais, nes meldėsi; visi pasmerktieji pragare žuvo, nes nesimeldė".

Ko galime prašyti maldoje?

Maldoje galime prašyti viso, kas naudinga mūsų ir mūsų artimųjų sielai ir kūnui.

Maldoje galima ne tik naujų malonių prašyti, bet *taip pat* padėkoti už gautąsias, persiprašyti už nuodėmes ir pagarbinti Dievą.

Kaip reikia melstis?

Melstis reikia 1. atydžiai, 2. su pasitikėjimu, 3. ištvermingai ir 4. su visišku pasidavimu Dievo valiai.

Kada mes meldžiamės atydžiai?

Mes meldžiamės atydžiai, kada lūpomis kalbame tai, ką mąstome.

Jei, kalbėdami maldas, mąstome apie ką kitą, tai tuomet esame *išsiblaškę*.

Jei esame išsiblaškę *nenoromis*, tai tuomet malda nėra netikusi. Bet jei esame išsiblaškę *tyčia* tai tuomet dėl mūsų naudos skundžiasi Dievas: „Šita tauta garbina mane lūpomis, jos gi širdis toli nuo manęs" (Iz. 29, 13).

Kada mes meldžiamės su pasitikėjimu?

Mes meldžiamės su pasitikėjimu, kada esame įsitikinę, jog Dievas mūsų maldą išklausys.

Jėzus pasakė: „Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos" (Jo. 16, 23).

Jėzaus vardu negalima išmelsti tik nedorų dalykų.

Kada mes meldžiamės ištvermingai?

Mes meldžiamės ištvermingai, kada nesiliaujame meldę, nors mums rodos, kad Dievas mūsų neišklauso.

Pav., kananietė moteris; draugas, kuris prašė trijų duonų.

Kartais mus *Dievas neišklauso* dėlto, kad negerai meldžiamės arba kad prašome sau kenksmingų dalykų, arba kad nesame Dievo malonėje.

Kartais mums tik taip rodos, kad mūsų malda neišklausyta. Kas gerai meldžiasi, to Dievas visuomet išklauso ir duoda arba tai, ko prašo, arba dar geresnių dalykų.

Kada mes meldžiamės su visišku pasidavimu Dievo valiai?

Mes meldžiamės su visišku pasidavimu Dievo valiai, kada pavedame jam kada nori ir kaip nori išklausyti mūsų maldas.

Pav., Jėzaus malda Alyvų darželyje. Malda nėra reikalavimas, bet nuolankus laukimas.

Kada reikia melstis?

Melstis reikia visuomet, bet ypač

1. **rytą ir vakarą, prieš valgį ir pavalgius, varpams skambinant,**
2. **kada esame bažnyčioje, ir**
3. **pagundose, reikale ir pavojuje.**

Kristus pasakė: „Visuomet reikia melstis ir nepailsti" (Lk. 18, 1). — Mes meldžiamės *visuomet*, kada visus savo darbus, žodžius ir mintis, kančias ir džiaugsmus aukojame Dievui ir kada dažnai savo širdis ir mintis į jį pakeliame atsiduksėjimais.

Atsiduksėjimai yra trumpos maldelės, kalbamos lūpomis ar vien mintimis, kaip va: „Mano Dieve, ir mano viskas", „Viešpatie man padėk," „Viskas tavo garbei" ir t. t.

Klysta, kas tik tuomet meldžiasi, kada jam patinka. *Malda yra pareiga* Dievui, mums patiems, artimui. Maloni pareiga.

„**Kas moka melstis, tas moka ir gyventi**" (Šv. Augustinas).

„Tėve mūsų“

Kokios maldos išmokino mus Jėzus Kristus?

Jėzus išmokino mus šios maldos: „Tėve mūsų, kurs esi danguje! Teesie šventas tavo Vardas; teateinie tavo karalystė, teesie tavo valia kaip danguje, taip ir ant žemės. Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien; ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams; ir nevesk mus į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikto. Amen“.

Iš kiek dalių sudėta ši malda?

Ši malda sudėta iš atsišaukimo ir septynių prašymų.

„Tėve mūsų, kurs esi danguje“! — O Dieve, tu esi mūsų Tėvas su vaikų pagarba ir meile mes einame pas tave ir prašome:

1. „Teesie šventas tavo Vardas“. — Teneniekinie tavo Vardo žmonės! O kad tave visi žmonės pažintų, pamiltų ir garbintų!

2. „Teateinie tavo karalystė“. — Tegu vis daugiau ir daugiau žmonių ateiną į tavo Bažnyčią! Tevaldo tavo malonė visų širdis! Priimk mus visus į dangų!

3. „Teesie tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės“. — O kad visi žmonės

žemėje taip klausytų tavo įsakymų, kaip angelai ir šventieji danguje!

4. „Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien". — Duok mums visko, kas reikalinga sielai ir kūnui!

5. „Ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams". — Dieve, atleisk mums mūsų nuodėmes; mes dovanojame tiems, kurie mus užgavo.

6. „Ir nevesk mus į pagundą". — Atitolink nuo mūsų baisiąsias pagundas arba suteik mums savo malonės, kad jas nugalėtumėm!

7. „Bet gelbėk mus nuo pikta". — Saugok mus nuo sielos ir kūno nelaimių, bet ypač nuo nuodėmės ir amžino pasmerkimo!

„Amen". — Taip teesie, kaip tau patinka.

„Sveika Marija"

Sveika Marija, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi. Tu pagirta tarp moterų ir pagirtas tavo įsčios vaisius Jėzus.

Šventoji Marija, Dievo Motina, melskis už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje. Amen.

Ši malda susideda iš dviejų dalių: *pagyrimo ir meldimo.*

Pirmąją dalį, pagyrimą, Bažnyčia sudarė iš arkangelo Gabrieliaus ir šv. Elžbietos žodžių. Dėlto, kad Mariją arkangelas tokiais žodžiais sveikino, ši malda dar vadinama *angelo pasveikinimu*. — Antroji dalis, meldimas, yra Bažnyčios pridėta.

„Sveika Marija", — malonus pasveikinimas, kreipimasis.

„Malonės pilnoji". — Kiek malonių tau Dievas suteikė gyvenimo pradžioje! Kiek tu pati jų užsipelnei!

„Viešpats su tavimi". — Kaip arti Dievo tu esi! Tu esi Motina Dievo Sūnaus, išrinktoji dangiškojo Tėvo duktė ir šventosios Dvasios sužieduotinė.

„Pagirta tu tarp moterų". — Tu garbingesnė už visas moteris. Nė viena moteris nėra verta tokios pagarbos, kaip tu.

„Ir pagirtas tavo įsčios vaisius Jėzus" — Tavo Sūnus yra tikras Dievas, jam garbė per amžius.

„Šventoji Marija, Dievo Motina, melskis už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje". — Tu daug gali pas Dievą. Prašyk mums iš Dievo reikalingų malonių, bet ypač mirties valandoje užtark mus pas savo Sūnų.

Viskas didesnei Dievo garbei!

Poteriai

Žegnojimasis

Vardan Dievo, Tėvo ir Sūnaus ir šventosios Dvasios. Amen.

Viešpaties malda

Tėve mūsų, kurs esi danguje! Teesie šventas tavo Vardas; teateinie tavo karalystė; Teesie tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės. Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien; ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams; ir nevesk mus į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikta. Amen.

Angelo pasveikinimas

Sveika Marija, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi. Tu pagirta tarp moterų ir pagirtas tavo įsčios vaisius Jėzus. Šventoji Marija, Dievo Motina, melskis už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje. Amen.

Apaštalų Tikybos išpažinimas

Tikiu į Dievą Tėvą, Visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją. Ir į Jėzų Kristų, vienatinį jo Sūnų, mūsų Viešpatį; kursai prasidėjo iš

šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos; kentėjo prie Pontijaus Piloto; buvo prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas; nužengė į pragarus, trečiąją dieną kėlės iš numirusių; įžengė į dangų; sėdi dešinėje Dievo Tėvo visagalio; iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti. Tikiu į šventąją Dvasią; šventąją visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą; nuodėmių atleidimą, kūno iš numirusių atsikėlimą ir amžinąjį gyvenimą. Amen.

Šventosios Trejybės garbinimas

Garbė Dievui Tėvui ir Sūnui, ir šventajai Dvasiai. Kaip buvo pradžioje ir dabar ir visados, ir per amžius. Amen.

Viešpaties angelas

Viešpaties angelas apreiškė Marijai ir pradėjo iš šventosios Dvasios. — Sveika Marija...

Štai aš Viešpaties tarnaitė, teesie man pagal tavo žodį. — Sveika Marija...

Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. — Sveika Marija...

Maldelė už mirusius

Amžinąjį atilsį duok mirusiems, Viešpatie. Ir amžinoji šviesa jiems tešviečia.

Tegul ilsis ramybėje. Amen.

Dešimt Dievo įsakymų

Aš esmi Viešpats, tavo Dievas, (kurs tave išvedžiau iš Egipto žemės, iš nelaisvės namų).

Pirmas: Neturėk kitų dievų, tiktai Mane vieną.
Antras: Netark savo Viešpaties Vardo be reikalo.
Trečias: Sekmadienį švęsk.
Ketvirtas: Gerbk savo tėvą ir motiną.
Penktas: Nežudyk.
Šeštas: Nepaleistuvauk.
Sekmas: Nevok.
Ašmas: Nekalbėk netiesos.
Devintas: Negeisk savo artimo moteries.
Dešimtas: Negeisk nė vieno daikto, kurs yra tavo artimo.

Mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis, o savo artimą — kaip patsai save.

Penki Bažnyčios įsakymai

Pirmas: Šventes švęsk.
Antras: Šventadieniais Mišių klausyk.
Trečias: Eik išpažinties bent vieną kartą metuose ir apie Velykas priimk Švenčiausiąjį Sakramentą.
Penktas: Savo bažnyčią laikyti padėk,

Septyni sakramentai

arba regimieji Kristaus įstatyti ženklai Dievo malonei įgyti.

1 — Krikštas. 2 — Sutvirtinimas. 3 — Švenčiausiasis Sakramentas. 4 — Atgaila. 5 — Paskutinis Patepimas. 6 — Kunigystė. 7 — Moterystė.

Penkios atgailos dalys

1 — Nuodėmes atsiminti. 2 — Už jas gailėtis. 3 — Tvirtai pasižadėti nebenusidėti. 4 — Nuodėmes išpažinti. 5 — Už jas atsilyginti.

Septynios dažnosios nedorybės

1 — Puikybė. 2 — Godumas. 3 — Paleistuvavimas. 4 — Pavydas. 5 — Rūstumas, 6 — Persivalgymas ar pasigėrimas. 7 — Tingėjimas.

Trys žymiausi gerieji darbai

1 — Malda. 2 — Pasninkas. 3 — Išmalda.

Septyni labdaringi darbai kūnui

1. Alkaną papenėti, 2. Trokštantį pagirdyti, 3. Nuogą pridengti, 4. Pakeleivį į

namus priimti, 5. Kalinį sušelpti, 6. Ligonį aplankyti, 7. Numirusį palaidoti.

Septyni labdarybės darbai sielai

1. Nemokantį pamokyti, 2. Abejojančiam patarti, 3. Nuliūdusį paguosti, 4. Piktą darantį sudrausti, 5. Įžeidimus atleisti, 6. Neteisybes nukęsti, 7. Melstis už gyvus ir mirusius.

Trys dieviškosios dorybės

1 — Tikėjimas. 2 — Viltis. 3 — Meilė

Švč. Sakramento garbinimas

Garbinkime Švenčiausiąjį Sakramentą, Jėzaus Kristaus, mūsų Viešpaties, tikrąjį kūną ir kraują. Dabar ir visados ir per amžius. Amen.

Malda prieš valgant

Viešpatie, palaimink mus ir šias dovanas, kurias valgysime iš tavo Apvaizdos. Per Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

Malda pavalgius

Dėkui Tau, visagalis Dieve, už tas dovanas, kurių valgėme, ir už visas mums suteiktas gėrybes, kursai gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

Malda prieš pamokas

Teikis atsiųsti, Viešpatie, šventosios Dvasios dovanų mūsų protui apšviesti ir sielos jėgoms sustiprinti. Palaimink mūsų tėvus, mokytojus ir visus tuos, kurie mus veda į gerą. Duok mums tvirtumo mokslus gerai išeiti. Per Kristų mūsų Viešpatį. Amen.

Malda po pamokų

Dėkui Tau, visagalis Dieve, už mokslą ir už visas mums suteiktas gėrybes, — kursai gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

Rožančius

Rožančius (rožių vainikas) yra malda, kur mąstymas ir lūpų malda sutampa.

Rožančiaus yra trys dalys: 1. džiaugsmingoji, 2. sopulingoji ir 3. garbingoji.

Kiekvienoje dalyje yra po penkias paslaptis (tikėjimo tiesas). Kalbant rožančių jas reikia minėti ir mąstyti.

I Džiaugsmingosios dalies paslaptys:

1. Angelas Gabrielius apreiškia Panai Marijai Kristaus gimimą,
2. Marija lanko šv. Elžbietą,
3. Kristaus gimimas,
4. Kristaus paaukojimas bažnyčioje,
5. Jėzus bažnyčioje tarp daktarų.

II Sopulingosios dalies paslaptys:

1. Jėzaus malda Alyvų darželyje,
2. Jėzaus nuplakimas,
3. Jėzaus vainikavimas erškėčių karūna,
4. Jėzus neša sunkų kryžių,
5. Jėzus miršta ant kryžiaus.

III Garbingosios dalies paslaptys

1. Kristus keliasi iš numirusių,
2. Kristus žengia į dangų,
3. Kristus atsiunčia šv. Dvasią,
4. Kristus paima Mariją į dangų,
5. Kristus vainikuoja Mariją dangaus ir žemės Karalienę.

Tos paslaptys yra papuošiamos gražiausiomis maldomis. Prie kiekvienos paslapties sukalbama po vieną kartą „Tėve mūsų", 10 kartų „Sveika Marija" ir vieną kartą „Garbė Dievui, Tėvui".

Prieš pradedant kalbėti rožančių, patartina dar sukalbėti „Tikiu į Dievą Tėvą", Tėve mūsų" prašant pagalbos geram kalbėjimui), tris kartus „Sveika Marija" (prašant tikėjimo padauginimo, vilties pastiprinimo ir meilės uždegimo).

Baigiant patartina pridėti dar tris kart „Sveika Marija" (už Šv. Tėvą ir Bažnyčią, už nusidėjėlius ir klystančius, už sielas skaistykloje kentančias) ir šv. Panelės litaniją.

Rožančius šventas
Ved tiesiai į dangų
Niekai turtai didi
Prieš rožančių brangų.

2,90 €

2718

Kaina 1 Lt.